

Wetenschappelijk Onderzoek- en
Documentatiecentrum

Cahier 2021 11

Op zoek naar profielen van jeugdige verdachten

Een verkenning op basis van risico- en beschermende factoren uit het Landelijk
Instrumentarium Jeugdstrafrechtketen

Karlijn Mensink
Jessica Hill
Gijs Weijters

Cahier

De reeks Cahier omvat de rapporten van onderzoek dat door en in opdracht van het WODC is verricht. Opname in de reeks betekent niet dat de inhoud van de rapporten het standpunt van de Minister van Justitie en Veiligheid weergeeft.

Inhoud

Samenvatting — 4

1 Inleiding — 14

- 1.1 Landelijk Instrumentarium Jeugdstrafrechtketen — 14
- 1.2 Theoretische context en eerder onderzoek — 16
 - 1.2.1 Eerder onderzoek naar profielen — 17
- 1.3 Onderzoeksvragen — 19

2 Methode — 21

- 2.1 LIJ-data — 21
 - 2.1.1 Beschikbaarheid van LIJ-data — 22
 - 2.1.2 Omvang en kwaliteit van LIJ-data — 23
- 2.2 Recidivedata — 24
- 2.3 Analyses — 24

3 Resultaten — 27

- 3.1 Beschrijvende statistieken — 27
- 3.2 Profielen van jongeren binnen strafrechtketen — 45
 - 3.2.1 Profielen 2a-groep — 46
 - 3.2.2 Profielen 2b-groep — 50
- 3.3 Recidive onder LIJ-jongeren — 54
 - 3.3.1 Recidiveprevalentie — 55
 - 3.3.2 Recidiveprevalentie uitgesplitst per profiel voor 2a-groep — 56
 - 3.3.3 Recidiveprevalentie uitgesplitst per profiel voor 2b-groep — 58
 - 3.3.4 Samenhang tussen recidive en LIJ-profielen — 60
 - 3.3.5 Samenhang tussen recidive en 2a-profielen — 61
 - 3.3.6 Samenhang tussen recidive en 2b-profielen — 61

4 Conclusie en discussie — 63

- 4.1 Belangrijkste bevindingen: beantwoording onderzoeksvragen — 63
- 4.2 Beperkingen — 67
- 4.3 Discussie — 68

Summary — 70

Literatuur — 71

Bijlagen

- 1 Samenstelling begeleidingscommissie — 73
- 2 Frequenties van de puntentelling scores per LIJ-instrument — 74
- 3 Frequenties van de LIJ-items per LIJ-instrument — 75
- 4 Model fit statistieken voor de LPA — 102
- 5 Beschrijving van de LIJ-items per profiel — 108

Samenvatting

Het Landelijk Instrumentarium Jeugdstrafrechtketen (LIJ) is een screenings- en risicotaxatie-instrument ontwikkeld voor 12- tot en met 17-jarigen die met politie in aanraking komen. Het LIJ wordt afgenomen in verschillende fasen. De eerste fase start op het moment dat een jongere als verdachte bij de politie binnenkomt. Dan wordt op geautomatiseerde wijze het recidiverisico van een jongere berekend op basis van een aantal statische factoren waarover de politie de beschikking heeft, de zogenoemde pre-select Recidive. Voor de jongere die volgens de pre-select Recidive een midden tot hoog recidiverisico heeft of waarbij sprake is van een ernstig delict en/of in verzekeringstelling, wordt door de Raad voor de Kinderbescherming instrument 2a ingevuld. Op basis van tien verschillende leefgebieden, domeinen genoemd, worden risico- en beschermende factoren in kaart gebracht en eventuele zorgsignalen. De domeinen betreffen gezin, school, werk, vrije tijd, relaties, alcohol- en drugsgebruik en gokken, geestelijke gezondheidszorg, attitudes, agressie en vaardigheden. Instrument 2a levert een rapport op met onder andere een dynamisch risicoprofiel (DRP). Wanneer een jongere een hoog risicoprofiel heeft of een midden risicoprofiel en op minimaal één van de domeinen hoog scoort, start de raad met een uitgebreider onderzoek met behulp van instrument 2b. Met instrument 2b wordt aanvullende informatie verzameld over de domeinen waarover met instrument 2a reeds informatie verzameld is. De informatie verkregen uit instrument 2b wordt onder andere gebruikt om te bepalen welke strafrechtelijke aanpak en eventuele zorg een jongere nodig heeft.¹

Het doel van dit onderzoek is om te bepalen of de gegevens afkomstig uit de instrumenten 2a en 2b van het LIJ gebruikt kunnen worden voor het geven van beleids- en managementinformatie over de profielen van jongeren in de strafrechtketen en voor het beter kunnen duiden van ontwikkelingen in (herhaalde) criminaliteit onder jongeren. In dit rapport is daarom specifiek gekeken of op basis van het LIJ profielen van jongeren binnen de strafrechtketen te onderscheiden zijn en wat de relatie van deze profielen met recidive is. Op basis van eerder onderzoek naar profielen van jeugdige delinquenten verwachten we dat de jongeren uit het LIJ een heterogene groep vormen. Met meer inzicht in de diversiteit van jeugddelinquenten die met politie en justitie in aanraking komen, kunnen er wellicht passender interventies ingezet of ontwikkeld worden. Bijkomend doel van het onderzoek is om na te gaan of de informatie uit het LIJ structureel beschikbaar gesteld kan worden voor onderzoeksdoeleinden. Tevens is gekeken voor welke jongeren binnen de jeugdstrafrechtketen informatie uit het LIJ beschikbaar is en naar de kwaliteit van deze data. De volgende onderzoeksvragen worden in het onderzoek beantwoord:

- 1 Op welke wijze is informatie uit het LIJ beschikbaar te maken voor onderzoeksdoeleinden?
- 2 Voor welke jongeren binnen de jeugdstrafrechtketen is informatie uit het LIJ beschikbaar en wat is de kwaliteit van deze informatie?
- 3 Wat is het profiel van jongeren in de jeugdstrafrechtketen, of deelpopulaties daarbinnen, volgens de risico- en beschermende factoren uit het LIJ?

¹ Ten tijde van dit onderzoek is de benaming van instrument 2a en instrument 2b in de jeugdstrafrechtketen aangepast naar Ritax A en Ritax B. In dit onderzoek worden de termen instrument 2a en instrument 2b gehanteerd.

- 4 Op welke wijze kan het LIJ of specifieke informatie uit het LIJ bijdragen aan recidiveonderzoek onder jeugdige daders?

Methode

Voor de beantwoording van de onderzoeksvragen is gebruikgemaakt van risico- en beschermende factoren uit het LIJ verkregen door afname van de screeningsinstrumenten 2a en 2b. Voor dit onderzoek is gebruikgemaakt van een door de Justitiële Informatiedienst (Justid) aangeleverd bestand ten behoeve van een eerder door de Universiteit van Amsterdam uitgevoerd normeringsonderzoek naar het LIJ. Dit betrof alle gegevens van de screenings-instrumenten 2a en 2b die tussen 6 juli 2012 en 31 december 2013 waren ingevuld door de Raad voor de Kinderbescherming.

Om profielen van jongeren in de jeugdstrafrechtketen te onderscheiden, zijn *latent profile analyses* gehanteerd op basis van informatie uit de instrumenten 2a en 2b van het LIJ. Hierbij zijn de profielen apart berekend voor de groep jongeren waarbij alleen 2a is afgenomen (N=6.206) en jongeren waarbij zowel instrument 2a als instrument 2b (N=4.596) is afgenomen. Hiervoor is gekozen vanwege het verschil in het aantal items per instrument. In instrument 2b wordt namelijk aanvullende informatie verzameld over de domeinen waarover met instrument 2a reeds informatie verzameld is.

Voor het berekenen van de recidive wordt aangesloten bij de gestandaardiseerde werkwijze van de recidivemonitor van het WODC. Dit houdt in dat gebruik wordt gemaakt van de gegevens uit de Onderzoeks- en Beleidsdatabase Justitiële Documentatie (OBJD). Het gebruik van de OBJD impliceert dat alleen delicten die onder de aandacht komen van het Openbaar Ministerie (OM) in kaart worden gebracht. In dit onderzoek wordt onderscheid gemaakt tussen twee ernstcategorieën van recidive: algemene recidive (strafzaken naar aanleiding van alle typen delicten) en zeer ernstige recidive (strafzaken naar aanleiding van delicten waarvoor volgens het volwassen strafrecht een onvoorwaardelijke gevangenisstraf van acht jaar of meer opgelegd kan worden).

Belangrijkste resultaten

De belangrijkste resultaten van dit onderzoek hebben we per onderzoeksvraag beschreven.

- 1 *Op welke wijze is informatie uit het LIJ beschikbaar te maken voor onderzoeksdoeleinden?*

De informatie die afgenomen wordt met de screeningsinstrumenten 2a en 2b wordt geregistreerd in het IFM-LIJ (Intelligente Formulieren Module – LIJ) dat beheerd wordt door de Justitiële Informatiedienst (Justid). Er bestaat nog geen oplossing om gegevens uit het LIJ structureel uit het IFM-LIJ te halen. Voor onderzoeksdoeleinden is deze behoefte wel aanwezig. De wens is om tussen de betrokken partijen, Raad voor de Kinderbescherming, Jeugdreclassering, Justitiële Jeugdinrichtingen en het Ministerie van Justitie en Veiligheid afspraken te maken om de LIJ-gegevens structureel te kunnen ontsluiten. Momenteel zitten de betrokken partijen met Justid in de verkennende fase om in kaart te brengen welke verschillende technische oplos-

singen mogelijk zijn. De verwachting is dat medio 2021 het structureel ontsluiten van de data mogelijk wordt gemaakt.

2 Voor welke jongeren binnen de jeugdstrafrechtketen is informatie uit het LIJ beschikbaar en wat is de kwaliteit van deze informatie?

Op basis van de gegevens die voor dit onderzoek beschikbaar zijn gesteld kunnen we geen uitspraken doen of het LIJ bij alle jongeren binnen de strafrechtketen voor wie het LIJ bedoeld is, wordt afgenomen. De voor dit onderzoek ontvangen dossiers uit het LIJ zijn afgerond in de tweede helft van 2012 of in 2013. Koppeling van deze gegevens aan de OBJD geeft geen volledig beeld van de jongeren bij wie geen LIJ is afgenomen. Er kunnen namelijk jongeren in de OBJD voorkomen die weliswaar in de tweede helft van 2012 of in 2013 een delict hebben gepleegd, maar waarvan wij geen LIJ-gegevens hebben, omdat het LIJ in een andere periode is afgenomen. Daarnaast komt een deel van de jongeren uit de jeugdstrafrechtketen niet terug in de dossiers van het LIJ. Het is bekend dat bij circa 30% van de jongeren het LIJ niet wordt ingevuld. Redenen daarvoor kunnen zijn het weigeren van medewerking door de jongere of de onmogelijkheid om het LIJ voldoende in te vullen vanwege het ontbreken van informatie op meerdere domeinen, zoals bij alleenstaande minderjarige vreemdelingen bij wie geen informatie over het gezin of school beschikbaar is. Vermoedelijk gaat het hierbij om een groep die in kwetsbare omstandigheden opgroeit en missen we een deel van de informatie om een volledig beeld te kunnen schetsen van de jongeren in de jeugdstrafrechtketen. Daarom is het niet mogelijk om in het huidige onderzoek conclusies te trekken voor welke jongeren binnen de jeugdstrafrechtketen informatie uit het LIJ beschikbaar is.

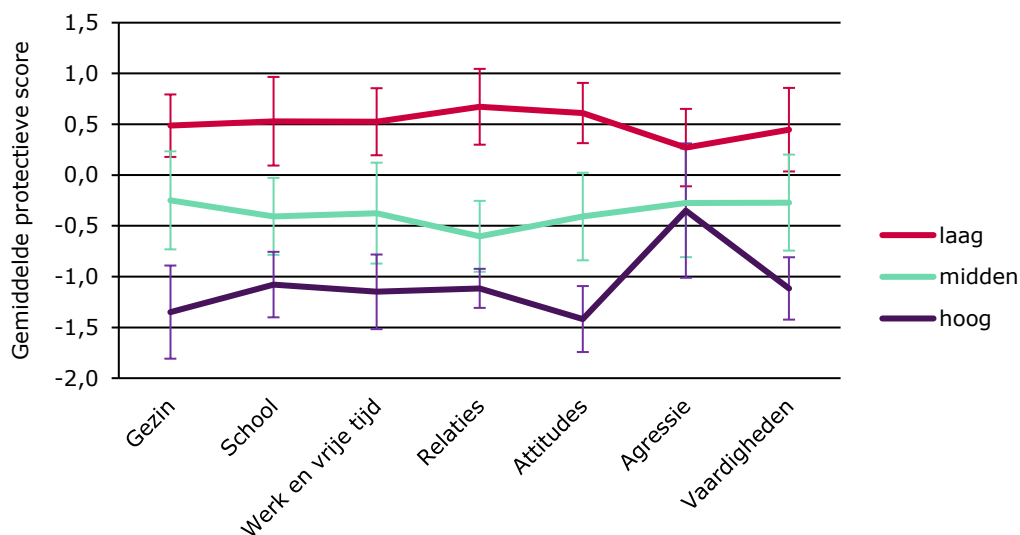
In eerder onderzoek is ook aandacht besteed aan de betrouwbaarheid en validiteit van het LIJ. In het normeringsonderzoek uitgevoerd door onderzoekers van de Universiteit van Amsterdam komt naar voren dat bij een aantal items hoge percentages ontbrekende waardes bestaan (70% of meer) en dat voor de helft van de items sprake is van een zwakke samenhang met recidive. Deze bevindingen waren echter verklaarbaar. De items met hoge percentages ontbrekende waardes hebben betrekking op een select deel van de onderzoeksgroep. In het domein werk komen er bijvoorbeeld vragen aan bod over het hebben van een baan, terwijl de meeste jongeren nog niet werkzaam zijn. Dit wordt in de data geregistreerd als missende waarde. De zwakke samenhang met recidive is in lijn met eerder onderzoek dat dynamische risicofactoren kleine effecten laten zien op het voorspellen van recidive. Bovendien zijn de items uit het LIJ niet alleen bedoeld voor het vaststellen van het recidiverisico, maar worden deze ook gebruikt om zorgsignalen van een jongere te identificeren.

In het huidige onderzoek is voor een deel rekening gehouden met de bevindingen uit eerder onderzoek door voort te borduren op de resultaten uit het normeringsonderzoek. In de huidige studie zijn alleen de items meegenomen waaruit een significante samenhang met recidive is vastgesteld. Verder is in dit onderzoek gekeken naar de volledigheid en accuraatheid van de persoonsgegevens. Van de aangeleverde gegevens uit dossiers van het LIJ kon voor het merendeel (88% van de groep) justitiële documentatie gevonden worden. Analyses op de niet gevonden groep tonen aan dat de externe validatie gewaarborgd blijft. In vergelijking met de jongeren waarbij een JDS gevonden is, laat deze groep geen afwijkende scores zien.

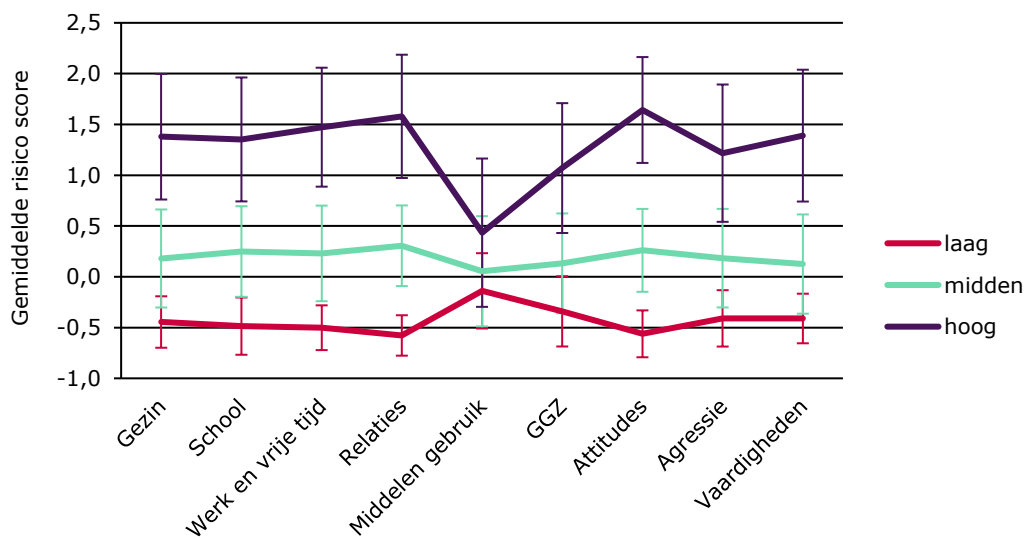
3 Wat is het profiel van jongeren in de jeugdstrafrechtketen, of deelpopulaties daarbinnen, volgens de risico- en beschermende factoren uit het LIJ?

Er zijn zeven verschillende profielen te onderscheiden op basis van de gemiddelde gestandaardiseerde scores op risico- en beschermende factoren. De jongeren bij wie alleen instrument 2a (N=6.206) is afgenomen kunnen in drie profielen worden ingedeeld; een laag-risicoprofiel, een midden-risicoprofiel en een hoog-risicoprofiel. In de figuren S1 en S2 is per domein te zien of de verschillende profielen hoog dan wel laag scoren wat betreft bescherming en risico. De overige vier profielen zijn gevormd op basis van de jongeren bij wie ook instrument 2b is afgenomen (N=4.596). Het gaat bij deze groep om een laag-risicoprofiel, een midden-risicoprofiel en twee hoog-risicoprofielen. In de figuren S3 en S4 is per domein te zien of de verschillende profielen hoog dan wel laag scoren wat betreft bescherming en risico.

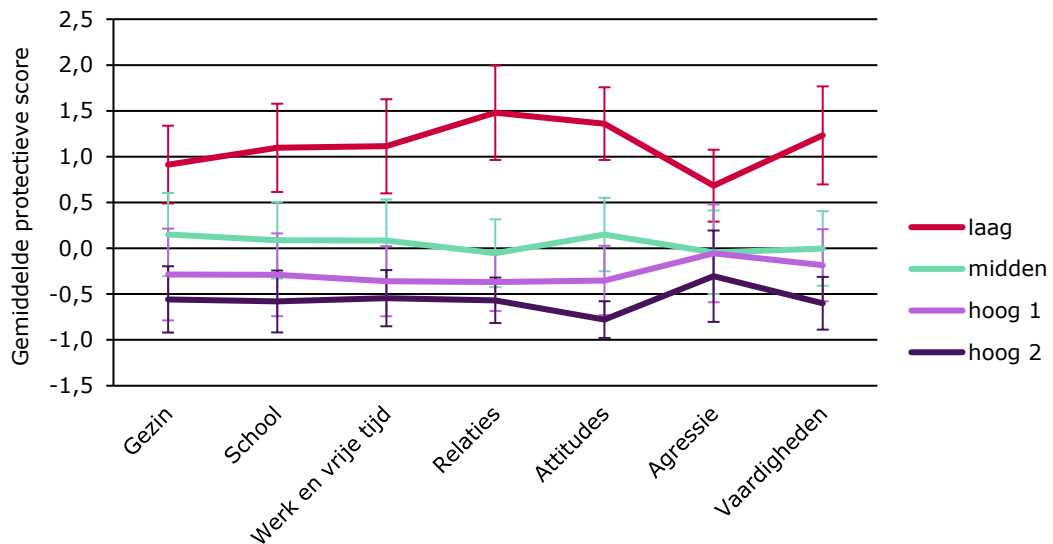
Figuur S1 Gemiddelde gestandaardiseerde protectieve scores voor de drie profielen van de 2a-groep

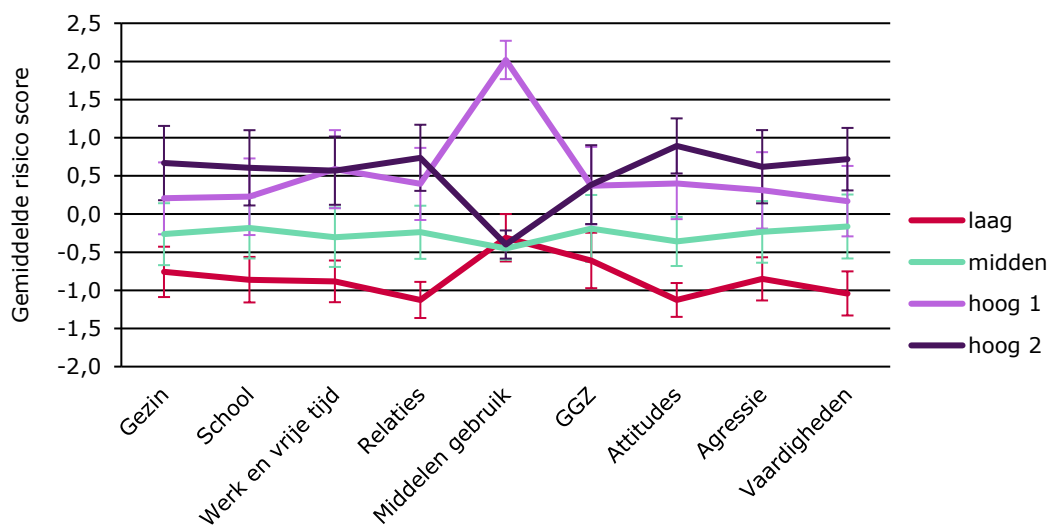
Figuur S2 Gemiddelde gestandaardiseerde risicoscores voor de drie profielen van de 2a-groep

Figuur S3 Gemiddelde gestandaardiseerde protectieve scores voor de vier profielen van de 2b-groep

Figuur S4 Gemiddelde gestandaardiseerde risicoscores voor de vier profielen van de 2b-groep

Profielen 2a-groep

Om een inhoudelijke profielschets te kunnen geven van de onderscheiden profielen is op itemniveau gekeken waar de profielen onderscheidend zijn. In tabel S1 staat een schematische weergave van de belangrijkste kenmerken opgesomd voor de drie profielen van de 2a-groep.

Tabel S1 Belangrijkste items voor de drie profielen van de 2a-groep

Profiel 1: laag-risicoprofiel	
De jeugdige	... brengt vooral met pro sociale leeftijdgenoten zijn tijd door; ... staat afwijzend tegenover antisociaal gedrag van leeftijdsgenoten en laat zelf ander gedrag zien; ... accepteert verantwoordelijkheid voor antisociaal gedrag; ... heeft respect voor autoriteitsfiguren; ... hecht belang aan onderwijs; ... schoolprestaties zijn voldoende tot goed.
Profiel 2: midden-risicoprofiel	
De jeugdige	... woont in een gezin; ... herkent probleemsituaties, bedenkt oplossingen; ... geen meldingen van gewelddadig gedrag; ... biedt soms/zelden weerstand tegen de invloed van antisociale leeftijdgenoten; ... bagatelliseert, ontkent, rechtvaardigt, verexcuseert zichzelf of beschuldigt anderen voor antisociaal gedrag; ... hecht minder belang aan onderwijs ... volgt (speciaal) onderwijs; ... vertoont (soms) negatief gedrag op school.
Profiel 3: hoog-risicoprofiel	
De jeugdige	... heeft geen respect voor autoriteitsfiguren; ... brengt vooral met antisociale leeftijdsgenoten hun tijd door ... heeft bewondering voor en/of imiteert antisociaal gedrag van leeftijdsgenoten; ... problematische vrijetijdsbesteding; ... vindt schreeuwen vaak een geschikte oplossing van een conflict; ... zeer impulsief: denkt gewoonlijk niet na alvorens iets te doen.

Noot: groen gearceerd betreft beschermende factoren; lila gearceerd betreft risicofactoren.

Van de jongeren bij wie alleen instrument 2a is afgenomen (N=3.224), valt 52% in het laag-risicoprofiel. Zoals in tabel S1 te zien, worden deze jongeren gekenmerkt door hoge scores op de protectieve factoren. Zo brengen jongeren uit dit profiel vooral met pro sociale leeftijdgenoten hun tijd door; hebben ze respect voor autoriteitsfiguren en hechten ze belang aan onderwijs.

De groep jongeren uit het midden-risicoprofiel (N=2.192; 36% van de jongeren bij wie alleen instrument 2a is afgenomen) scoren hoog noch laag op de protectieve en risicofactoren. Deze jongeren worden gekenmerkt door een stabiele thuissituatie, ze herkennen probleemsituaties en bedenken oplossingen, maar vertonen (soms) negatief gedrag op school en bieden soms of zelden weerstand tegen de invloed van antisociale leeftijdgenoten.

In het hoog-risicoprofiel (N=756; 12% van de 2a-groep) scoren de jongeren het hoogst op de risicoscores. Deze jongeren zijn onder andere zeer impulsief, hebben een problematische vrijetijdsbesteding en hebben bewondering voor antisociaal gedrag van leeftijdsgenoten.

Profielen 2b-groep

Ook bij de profielen van de 2b-groep is op itemniveau gekeken hoe deze profielen zich van elkaar onderscheiden. In tabel S2 staat een schematische weergave van de belangrijkste kenmerken opgesomd voor de vier profielen van de 2b-groep.

Tabel S2 Belangrijkste items voor de vier profielen van de 2b-groep

Profiel 1: laag-risicoprofiel	
De jeugdige	... heeft een sterke binding met de gemeenschap; ... staat afwijzend tegenover antisociaal gedrag van leeftijdsgenoten en laat zelf ander gedrag zien; ... is van mening dat wetten en regels ook voor hem of haar gelden; ... heeft respect voor autoriteitsfiguren; ... heeft sterk de wens tot een beter leven – zonder antisociaal gedrag; ... heeft voldoende tot goede schoolprestaties; ... is in staat om een baan te behouden; ... heeft een ondersteunend gezin; ... deed vroeger gevaarlijke dingen ... heeft een diagnose van psychische problemen die nu nog geldig is.
Profiel 2: midden-risicoprofiel	
De jeugdige	... is in het afgelopen half jaar één keer of vaker verwijderd uit de les, of zelfs geschorst; ... heeft problemen op het gebied van morele ontwikkeling; ... past minder vaak vaardigheden toe in moeilijke situaties; ... heeft problemen met het denken in termen van oorzaak en gevolg.
Profiel 3: hoog-risicoprofiel 1	
De jeugdige	... drinkt vaak en veel alcohol; ... gebruikt vaak en veel drugs; ... kampt met psychische problemen; ... deed vroeger gevaarlijke dingen; ... getuige van (huiselijk) geweld; ... vaak/regelmatig sprake (geweest) van een kinderschermingsmaatregel. ... heeft een leefgroep/tehuis/pleeggezin verleden; ... is weleens uit huis geplaatst.
Profiel 4: hoog-risicoprofiel 2	
De jeugdige	... maakt veel denkfouten; ... heeft problemen op het gebied van morele ontwikkeling; ... heeft zwakke of geen wens tot een beter leven; ... heeft geen reëel beeld van de wereld om zich heen en het eigen handelen hierin; ... biedt soms/zelden weerstand tegen de invloed van antisociale leeftijdsgenoten; ... heeft geen sociale binding met de gemeenschap; ... interpreteert gedrag van anderen in gewone neutrale situaties primair negatief of vijandig; ... herkent probleemsituaties niet.

Noot: groen gearceerd betreft beschermende factoren; lila gearceerd betreft risicofactoren.

De jongeren in het laag-risicoprofiel (N=760 jongeren; 17% van de jongeren bij wie ook instrument 2b is afgenomen) scoren het hoogst op de protectieve factoren. Ze laten een stabiel beeld zien: schoolprestaties zijn voldoende tot goed, ze zijn in staat om een baan te behouden en hebben een ondersteunend gezin. Deze jongeren hebben in het verleden wel eens gevaarlijke dingen gedaan en er is een diagnose van psychische problemen die nu nog geldig is.

Het midden-risicoprofiel (N=1.743 jongeren; 38%) laat geen afwijkende scores zien op de domeinen. Op itemniveau zijn de volgende zaken opvallend: deze groep is in het afgelopen half jaar één keer of vaker verwijderd uit de les, of zelfs geschorst. Uit het domein attitudes blijkt dat de jeugdige problemen heeft op het gebied van morele ontwikkeling. Ze passen ook minder vaak vaardigheden toe in moeilijke situaties in vergelijking met de jongeren uit het laag-risicoprofiel. Verder hebben jongeren in dit profiel problemen met het denken in termen van oorzaak en gevolg.

Het hoog-risicoprofiel 1 (N=768; 17%) is een problematische groep die met name gekenmerkt wordt door problematisch middelengebruik. De jongeren uit dit profiel drinken vaak en veel alcohol en gebruiken tevens vaak en veel drugs.

Het hoog-risicoprofiel 2 (N=1.318; 29%) heeft het meest risicovolle karakter. Op itemniveau komt naar voren dat ze veel denkfouten maken, problemen hebben op het gebied van morele ontwikkeling en probleemsituaties niet herkennen.

4 Op welke wijze kan het LIJ of specifieke informatie uit het LIJ bijdragen aan recidiveonderzoek onder jeugdige daders?

Om inzicht te krijgen in de profielen van de jongeren binnen de strafrechtketen en de relatie met recidive is voor de groep jongeren bij wie alleen instrument 2a is afgenomen en voor de jongeren bij wie ook instrument 2b is afgenomen de recidiveprevalentie berekend. Daarnaast is gekeken of de onderscheiden profielen uit het LIJ samenhangen met recidive naast statische factoren, zoals geslacht en delictverleden, waarvan bekend is dat ze samenhangen met recidive.

Recidiveprevalentie uitgesplitst per profiel voor 2a-groep

- Van de jongeren bij wie alleen instrument 2a is afgenomen heeft 29% binnen twee jaar een nieuwe strafzaak voor enig delict; 4% heeft een nieuwe strafzaak voor een zeer ernstig delict.
- Twee jaar na afname van het LIJ-instrument 2a heeft 21% van jongeren behorend tot het laag-risicoprofiel gerecidiveerd met enig delict. Van de jongeren behorend tot het midden-risicoprofiel heeft 34% binnen twee jaar na afname van het 2a-instrument met enig delict gerecidiveerd. In het hoog-risicoprofiel recidiveert 51% binnen twee jaar na afname van het instrument. Bij de tweejarige zeer ernstige recidive zien we dat het hoog-risicoprofiel zich sterk onderscheidt van de twee andere profielen. Van het laag-risicoprofiel heeft 2% van de jongeren binnen twee jaar met een zeer ernstig delict gerecidiveerd, van het midden-risicoprofiel heeft 5% van de jongeren binnen twee jaar met een zeer ernstig delict gerecidiveerd. Bij het hoog-risicoprofiel ligt dit op 10% van de jongeren.

Tabel S3 Prevalentie van recidive binnen 2 na afnemen van het LIJ voor de 2a-groep, totaal en per profiel

	2a-groep totaal	Laag- risicoprofiel	Midden- risicoprofiel	Hoog- risicoprofiel
Algemene recidive	29,0	20,6	33,6	50,8
Zeer ernstige recidive	4,4	2,3	4,7	9,8

Recidiveprevalentie uitgesplitst per profiel voor 2b-groep

- Voor jongeren bij wie tevens instrument 2b is afgenomen ligt de prevalentie van de tweejarige algemene recidive op 49% en de prevalentie van de tweejarige zeer ernstige recidive op 10%.
- De algemene recidive ligt voor het laag-risicoprofiel twee jaar na afname van het LIJ-instrument 2b op 33%. Voor deze groep ligt de tweejarige zeer ernstige recidive op 5%.
- Voor het midden-risicoprofiel van de 2b-groep ligt de prevalentie van de tweejarige algemene recidive op 46% en de prevalentie van de tweejarige zeer ernstige recidive op 8%.
- Recidive onder het hoog-risico- profiel 1 en het hoog-risicoprofiel 2 twee jaar na afname van het LIJ loopt op tot respectievelijk, 55% en 58% wat algemene

recidive betreft. Waar de profielen hoog-risicoprofiel 1 en hoog-risicoprofiel 2 op elkaar lijken qua algemene recidiverisico, daar verschillen ze op zeer ernstige recidive met respectievelijk 12% en 24%.

Tabel S4 Prevalentie van recidive binnen 2 na afnemen van het LIJ voor de 2b-groep, totaal en per profiel

	2b-groep totaal	Laag- risicoprofiel	Midden- risicoprofiel	Hoog- risicoprofiel 1	Hoog- risicoprofiel 2
Algemene recidive	49,2	32,9	45,7	55,4	58,1
Zeer ernstige recidive	9,6	4,5	7,6	11,5	13,7

Voor de recidivemonitor van het WODC kan het gebruik van de informatie uit het LIJ een meerwaarde bieden. Binnen het recidiveonderzoek uitgevoerd door het WODC worden voornamelijk statische factoren gebruikt om recidive te voorspellen. Ook dynamische risicofactoren kunnen de kans op recidive voorspellen. De protectieve en risicofactoren uit het LIJ zijn een voorbeeld van zulke dynamische factoren. De resultaten in dit onderzoek laten zien dat de profielen op basis van het LIJ samenhangen met recidive bovenop de samenhang van statische factoren met recidive.

Tot slot

Uit het huidige onderzoek komt waardevolle informatie naar voren over de profielen van jongeren die op basis van de risico- en beschermende factoren uit het LIJ onderscheiden kunnen worden en wat de relatie van deze profielen met recidive is. De volgende aanbevelingen kunnen worden gedaan:

- 1 Een eerste aanbeveling is om te overwegen om bij jongeren met een hoog-risicoprofiel op basis van het instrument 2a ook instrument 2b van het LIJ af te nemen. Deze jongeren hebben een problematisch risicoprofiel en zij recidiveren ook meer dan de laag-risicogroep en midden-risicogroep onder de 2b-jongeren.
- 2 Dit onderzoek heeft laten zien dat jongeren die als verdachte bij de politie komen aan de hand van het LIJ in verschillende profielen ingedeeld kunnen worden. Deze profielen en dan met name de achterliggende scores op de verschillende items uit het LIJ kunnen gebruikt worden om in te schatten welke interventies voor een jongere geschikt zijn, en wellicht zelfs of er interventies te ontwikkelen zijn voor specifieke groepen jongeren. Hierbij moet echter wel in ogenschouw worden genomen dat de profielen gebaseerd zijn op groepsgemiddelden. De inzet van interventies zal altijd plaats moeten vinden op basis van het profiel van een individuele jongere.
- 3 Ten slotte doen we aanbevelingen voor vervolgonderzoek. Allereerst is het zinvol om met recentere data dit onderzoek te herhalen. De vraag is of met recentere data dezelfde profielen gevonden worden. Daarbij is het interessant om na te gaan of de onderscheiden profielen zich ook voordoen wanneer onderscheid gemaakt wordt naar subgroepen. Zijn bijvoorbeeld bij meisjes dezelfde profielen te vinden als bij jongens? Hierbij is het van belang niet alleen onderscheid te maken naar de ernst van het risicoprofiel maar ook te kijken naar de achterliggende risico- en beschermende factoren.
- 4 Verder is het aan te bevelen vervolgonderzoek uit te voeren naar het hoog-risicoprofiel 2 van de 2b-groep. Dit profiel wordt gekenmerkt door een verscheidenheid aan risicofactoren over verschillende domeinen heen. Qua risicofactoren en recidive lijkt dit de meest risicovolle en problematische groep. De vraag is of een

achterliggende redenen gevonden kan worden voor de problematiek op de verschillende domeinen. Hebben we hier te maken met een specifieke groep jongeren voor wie een aparte aanpak nodig is? Dit is een vraag die we op basis van dit onderzoek niet kunnen beantwoorden en die vraagt om een meer kwalitatieve benadering.

1 Inleiding

Het Landelijk Instrumentarium Jeugdstrafrechtketen (LIJ) is een screenings- en risicotaxatie instrument ontwikkeld voor 12 tot en met 17-jarigen die met politie en justitie in aanraking komen. Met het LIJ wordt het recidiverisico in kaart gebracht gebaseerd op risico- en beschermende factoren en eventuele zorgsignalen. Deze informatie wordt gebruikt om te bepalen welke strafrechtelijke aanpak en eventuele zorg een jongere nodig heeft (zie ministerie van Veiligheid en Justitie, 2012). In dit rapport wordt, na een beschrijving van het LIJ en een verkenning van relevante theorieën en eerder onderzoek, gekeken naar de kwaliteit van de data en de bruikbaarheid van het LIJ voor beleidsdoeleinden door na te gaan op welke wijze de verzamelde informatie gebruikt kan worden om meer inzicht te krijgen in het profiel van jongeren binnen de strafrechtketen en de relatie met recidive.

1.1 Landelijk Instrumentarium Jeugdstrafrechtketen

Tussen 2009-2011 werden een aantal pilots van de eerste versie van het LIJ uitgevoerd. Sinds 2012 wordt het LIJ landelijk afgenomen (Spanjaard & Van der Put, 2012). Het LIJ is opgezet als instrument dat gedurende het strafrechtelijke traject het recidiverisico van een jongere in kaart brengt op basis van risico- en beschermende factoren op verschillende domeinen. Het LIJ wordt afgenomen in verschillende fasen. De eerste fase start op het moment dat een jongere als verdachte bij de politie binnenkomt. Dan wordt op geautomatiseerde wijze het recidiverisico van een jongere berekend op basis van een aantal statische factoren waarover de politie de beschikking heeft, de zogenoemde pre-select Recidive. Als de pre-select Recidive laag is, een jeugdige voldoet aan de Halt-criteria en het betreft een Haltwaardig feit worden jongeren doorgestuurd naar Halt. Halt neemt vervolgens het Halt-signaleringsinstrument af. Het Halt-signaleringsinstrument wordt door Halt ingezet om vast te stellen of doorverwijzing naar hulpverlening nodig is. Daarnaast stelt het Halt-signaleringsinstrument vast of de jeugdige problemen heeft die aanleiding zijn om te kiezen voor een bijzonder traject binnen de Halt-afdoening. Van jongeren met een midden tot hoog recidiverisico of als er sprake is van (de verdenking van) een zwaar delict (zie hoofdstuk 3 Handleiding pre-selectie, 2019) wordt vervolgens door de Raad voor de Kinderbescherming (RvdK) de risicofactoren op tien verschillende domeinen in kaart gebracht.² De domeinen betreffen gezin, school, werk, vrije tijd, relaties, alcohol- en drugsgebruik en gokken, geestelijke gezondheid, attitude, agressie en vaardigheden. Deze gegevens worden ingevuld in het zogenoemde instrument 2a.³ Daarnaast worden ook indicatoren voor zorg in kaart gebracht. Is de totaalscore van instrument 2a, het Dynamisch Risico Profiel (DRP), midden of hoog, dan wordt nadere informatie ingewonnen met instrument 2b. Bij score 'midden' moet op minimaal één of meer domeinen een hoge score zijn. Met instrument 2b wordt aanvullende informatie verzameld over de tien domeinen waarover

² Wanneer een jeugdige verdacht wordt van het plegen van een licht of middelzwaar delict, maar op basis van de pre-select recidive een laag recidiverisico 'scoort' en het OM geen onderzoek verzoekt, dan stopt het LIJ; er wordt dan verder geen aanvullend instrument afgenomen. Dit betekent overigens niet dat het OM geen straf oplegt of vordert.

³ Ten tijde van dit onderzoek is de benaming van instrument 2a en instrument 2b in de jeugdstrafrechtketen aangepast naar Ritax A en Ritax B. In dit onderzoek worden de termen instrument 2a en instrument 2b gehanteerd.

met instrument 2a reeds informatie verzameld is. Instrument 2b geeft een meer omvattend beeld van de mate waarin verschillende factoren van invloed zijn op mogelijke recidive.

Deze informatie is nodig voor een advisering van of een indicatiestelling voor gedragsinterventies. Het kan ook gebruikt worden voor het vaststellen van de doelen en middelen door de jeugdreclassering of JJI, voor een eventuele indicatie voor de benodigde vorm van opvoeding/verzorging bij plaatsing in een JJI, en voor het overwegen van een aanvullend onderzoek door het NIFP (Nederlands Instituut voor Forensische Psychiatrie en Psychologie). Als een jeugdige begeleiding van de jeugdreclassering ontvangt en/of in een justitiële jeugdinrichting wordt geplaatst, vindt een actualisering of herafname van instrument 2b plaats.

De instrumenten 2a en 2b zijn grotendeels gebaseerd op de *Washington State Juvenile Court Assessment* (zie Van der Put et al., 2011). De informatie geregistreerd in het LIJ wordt binnen de jeugdstrafrechtketen, zoals de jeugdreclassering en justitiële jeugdinrichtingen, gebruikt om te komen tot een goede behandeling van de jeugdige zowel wat betreft strafrechtelijke aanpak als wat betreft eventuele zorgbehoefte.⁴ In figuur 1 staat de inzet van de verschillende instrumenten in de verschillende stadia binnen de strafrechtketen schematisch weergegeven.

Op dit moment wordt de informatie uit het LIJ niet structureel gebruikt voor beleidsdoeleinden. Hier is wel behoefte aan. Bijvoorbeeld door het LIJ te gebruiken voor het geven van managementinformatie over de profielen van jongeren in de strafrechtketen en voor het beter kunnen duiden van ontwikkelingen in (herhaalde) criminaliteit onder jongeren. Bijkomend doel van het onderzoek is dan ook om na te gaan of de informatie uit het LIJ structureel beschikbaar gesteld kan worden voor onderzoek.

⁴ Instrument 2b wordt bij de start van de begeleiding van de JR ook door hen ingevuld om een plan van aanpak te maken en later ook gebruikt voor evaluatiedoeleinden.

```

graph TD
    A[Preselectie ARR  
Ernst delict] -- "Midden of hoog  
/ zwaar delict" --> B[Instrument 2a  
DRP en zorgsignalen]
    A -. "Laag" .-> C[Halt-signalerings-instrument  
Zorgsignalen]
    A -- "Laag" --> D[Stoppen met LIJ]
    B -- "Laag" --> E[PO NIPF]
    B -- "Midden of hoog" --> F[Afdoeining OM  
Rechterlijke uitspraak]
    F --> G[Perspectiefplan JJI  
aanvullende instrumenten]
    F --> H[Instrument 2b: JR  
actualisering / herafname  
DRP en zorgsignalen]
    H --> I[Uitvoering & Evaluatie  
gedragsinterventie]
    E -. "dashed arrow" .-> H
  
```

Politie	Halt	Raad voor de Kinderbescherming NIPF	Jeugdreclassering / JJI
---------	------	--	-------------------------

ARR = Algemeen Recidive Risico
DRP = Dynamisch Risico Profiel
LIJ: Landelijk Instrumentarium Jeugdstrafrechtken
PO = Persoonlijkheidsonderzoek
NIPF = Nederlands Instituut voor Forensische Psychiatrie en psychologie

1.2 Theoretische context en eerder onderzoek

Over het ontstaan en de ontwikkeling van crimineel gedrag bij jeugdigen en adolescenten zijn verschillende theorieën bekend. Moffitt (1993) geeft in haar *Dual Taxonomy* theorie een verklaring waarom adolescenten beginnen met het plegen van delicten en maakt daarin onderscheid tussen de *adolescence limited* en *life course persistent* delinquenten. De eerste groep start met delinquent gedrag tijdens de adolescentie, zo rond hun 12e levensjaar, maar stopt met dit gedrag rond de volwassenheid. Dit is te wijten aan de *maturity gap*: de discrepantie tussen fysiek en maatschappelijk volwassen zijn. De jongeren zien er wellicht volwassen uit, maar worden zo nog niet behandeld door hun omgeving. Zij voelen zich gefrustreerd en gaan daarom delinquent gedrag vertonen. Dit zou in de ogen van die

jongeren een statusverhogend effect hebben (Donker & Slotboom, 2015). Deze groep laat zich inspireren door de *life course persistent* delinquenten. Deze *life course persisters* groep komen door hun onafhankelijke gedrag over alsof zij de discrepantie tussen fysiek en maatschappelijk volwassen zijn niet (meer) ervaren. Voor hun 12e jaar toont deze groep al problematisch antisociaal gedrag en ontwikkelt een chronische criminele levensstijl (Nuytiens, Christiaens & Eliaerts, 2008). Een proces van een complexe interactie van biologische, individuele en omgevingsfactoren zorgen ervoor dat de *life course persistent* delinquenten op een jonge leeftijd probleemgedrag vertonen (Mulder, Brand, Bullens & Marle, 2010).

Een ander model dat veel inzicht geeft in de ontwikkeling van delinquent gedrag onder jongeren is het *Three Developmental Pathway* model van Loeber (1998). Loeber onderscheidt drie typen gedragingen: openlijk probleemgedrag, heimelijk probleemgedrag en conflicten met gezaghebbende personen (Loeber, 1998). Het eerste pad, openlijk probleemgedrag, uit zich onder andere door pesten en vechten en kan eindigen in gewelddadige criminaliteit op latere leeftijd. Liegen, kleine vergrijpen als winkeldiefstal en vandalisme is kenmerkend bij heimelijk gedrag. In meer ernstige gevallen bestaat er de ontwikkeling tot fraude, inbraak en ernstige diefstal. Het pad van conflicten met gezaghebbende personen uit zich met tegendraads gedrag in de vroege kindertijd. Spijbelen en weglopen zijn van toepassing in dit type gedrag.

1.2.1 Eerder onderzoek naar profielen

In de literatuur is veel empirisch onderzoek te vinden waarbij verschillende subgroepen van jeugddelinquenten worden onderscheiden. Het is interessant om naar deze verschillen tussen subgroepen te kijken, omdat elke groep zijn eigen combinaties heeft van risicofactoren. Subgroepen kunnen vanuit meerdere invalshoeken benaderd worden. Een groot deel van het empirisch onderzoek richt zich op het type delict dat een jongere heeft begaan, de ernst van de gepleegde delicten of het aanhoudende karakter van het plegen van delicten (Cox, Kochol & Hedlund, 2018; Mulder et al., 2012). Daarnaast bestaan er verschillende classificaties op basis van specifieke (combinaties van) risicofactoren. Uit onderzoek is inmiddels gebleken dat een combinatie van losse risicofactoren leidt tot een betere voorspelling voor delinquentie dan één enkele risicofactor. Jeugdcriminaliteit is het resultaat van een opeenstapeling van op elkaar inwerkende risicofactoren (Cottle, Lee & Heilbrun, 2001; Van der Laan et al., 2009; Mulder et al., 2010). Risicofactoren kunnen zich op verschillende domeinen manifesteren. Gedacht kan worden aan domeinen als gezin, leeftijdsgenoten, individu, school, en de buurt (Van der Laan et al., 2009). Schwalbe en zijn collega's (2008) vinden in hun latente klasse analyses naar profielen van jeugdige overtreeders vijf groeperingen. Zij baseren hun analyses op een groep jongeren die voor de eerste keer voor de rechter verschijnen. De eerste groep bestaat uit jongeren met low-needs. De tweede groep bestaat uit jongeren die probleemgedrag vertonen op school. Wat de derde groep typeert zijn de hogere gemiddeldes op het domein van psychische problemen en aanwezige gedragsstoornis(sen), vijandigheid tegenover anderen en het hebben van delinquente vrienden. Groep vier kenmerkt zich door delinquent gedrag van familieleden. De laatste groep scoort hoog op middelengebruik/ middelenmisbruik en het hebben van delinquente vrienden. Op basis van de Youth Level of Service/Case Management Inventory (YLS/CMI), een instrument om inzicht te verkrijgen in de specifieke risico- en behoeftefactoren van criminele jongeren, worden door Campbell en zijn collega's (2008) drie profielen gevonden. Domeinen die terugkomen in de YLS/CMI waarop de latente klasse analyse is uitgevoerd variëren van delictgeschiedenis, school,

vrijtijdsbesteding, leeftijdgenoten, middelengebruik, gezin, attitude en gedragsproblemen. De eerste groep scoort op alle domeinen laag. Kenmerkend voor de jongeren uit de tweede groep zijn de hogere gemiddelde scores op de domeinen school, gezin en gedragsproblemen. De laatste groep heeft het hoogste risico, waarbij vooral de domeinen delictgeschiedenis en middelengebruik kenmerkend is.

Er bestaat relatief weinig onderzoek naar verschillende classificaties op basis van specifieke combinaties van risicofactoren voor alle jongeren uit de jeugdstrafrecht-keten in relatie tot recidive. Verder wordt vaak één specifieke doelgroep genomen. In de studie van Hillege en collega's (2017) is gebruikgemaakt van een onderzoeksgroep van ernstige jeugdcriminelen die in een JJI zijn geplaatst. Aan de hand van verschillende dynamische en statische risicofactoren zijn daaruit zeven risicoprofielen gevormd. Elke subgroep bleek haar eigen set risicofactoren te hebben. Deze clusters omvatten antisociale jeugdige criminelen, veelplegers, jongeren met een vlak profiel (deze jongeren laten geen uitschieters zien op de verschillende domeinen, maar scoren gemiddeld), jongeren met familieproblematiek, twee clusters met betrekking tot seksuele problemen - één met enkel seksuele problemen en één met daarbij zwakke sociale en cognitieve vaardigheden - en tot slot een cluster met problematiek op het gebied van middelengebruik. Elk van deze clusters heeft zijn eigen unieke combinatie van risicofactoren die de ernst van recidive voorspelt. Het cluster met antisociale jeugdige criminelen recidiveren het meest en het meest ernstig. De twee clusters met betrekking tot seksuele problematiek hebben verreweg de laagste recidivecijfers van alle clusters (Hillege et al., 2017). Aan de hand van een steekproef van 372 jongeren in hun proeftijd, vinden Onifade en collega's (2008) vijf risicoprofielen met behulp van clusteranalyse. De clusters zijn als volgt gelabeld: (a) laag risico, (b) gebrek aan effectieve vrijetijdsbesteding, (c) familieconflicten, (d) hoog risico met een voorgeschiedenis van delinquent gedrag en (e) nieuwkomers met een hoog risico. Verdere analyse toont aan dat de recidivecijfers verschillen tussen deze clusters. Opvallend is dat het cluster met een matig risico, namelijk het cluster familieconflicten, vaker recidiveert dan de twee andere clusters met een hoog risico. Onifade et al. (2008) concluderen dat bepaalde combinaties van losse risicofactoren tot een betere voorspelling van het recidiverisico leidt dan alle risicofactoren samengenomen.

Interessant is om profielen te onderscheiden op een meer algemene groep daders die in aanraking met justitie komt. Wanneer er meer inzicht is in de diversiteit van jeugddelinquenten die met politie en justitie in aanraking komen, kunnen er wellicht passender interventies ingezet worden. Op deze manier kunnen jonge verdachten zo effectief mogelijk geholpen worden. Het doel van het huidige onderzoek is om het profiel van jongeren in de jeugdstrafrecht-keten vast te stellen op basis van de risico- en beschermende factoren uit de instrumenten 2a en 2b van het LIJ. Op basis van eerder onderzoek naar verschillende subgroepen van jeugdige delinquenten verwachten we dat de jongeren uit het LIJ een heterogene groep vormen. We verwachten profielen te kunnen onderscheiden met elk een eigen combinatie van beschermende en risicofactoren. Daarnaast willen we inzicht verkrijgen in deze profielen in relatie tot recidive. Daarbij verwachten we dat deze profielen zullen verschillen in recidiveprevalentie en risicofactoren die de ernst van recidive voorspellen (algemene en ernstige recidive).

1.3 Onderzoeksvragen

Het doel van dit onderzoek is om te bepalen of de gegevens afkomstig uit instrument 2a en instrument 2b van het LIJ gebruikt kunnen worden voor beleidsdoeleinden door na te gaan op welke wijze de verzamelde informatie gebruikt kan worden om meer inzicht te krijgen in het profiel van jongeren binnen de strafrechtketen en de relatie met recidive. Het is de vraag of het LIJ bij alle jongeren binnen de jeugdstrafrechtketen voor wie het LIJ bedoeld is, wordt afgenomen. Verder is het de vraag op welke wijze de informatie uit het LIJ van meerwaarde kan zijn voor structureel (recidive)onderzoek onder jeugdige verdachten. De volgende onderzoeksvragen worden beantwoord in dit onderzoek.

- 1 Op welke wijze is informatie uit het LIJ beschikbaar te maken voor onderzoeksdoeleinden?
- 2 Voor welke jongeren binnen de jeugdstrafrechtketen is informatie uit het LIJ beschikbaar en wat is de kwaliteit van deze informatie?
- 3 Wat is het profiel van jongeren in de jeugdstrafrechtketen, of deelpopulaties daarbinnen, volgens de risico- en beschermende factoren uit het LIJ?
- 4 Op welke wijze kan het LIJ of specifieke informatie uit het LIJ bijdragen aan recidiveonderzoek onder jeugdige daders?

In paragraaf 2.1.1 wordt beschreven wat er nodig is om het LIJ bruikbaar te maken voor onderzoeksdoeleinden en wordt de eerste onderzoeksvraag beantwoord. Onderzoeksvraag 2 wordt in paragraaf 2.1.2 behandeld. Aan de hand van een door de Justitiële Informatiedienst (Justid) aangeleverd bestand volgt een beschrijving van de omvang en kwaliteit van de LIJ-data. Het is echter niet mogelijk om sterke conclusies te trekken over jongeren in de jeugdstrafrechtketen die mogelijk niet voorkomen in het LIJ gegeven de beperkte omvang van de beschikbare data.

Zoals in de boven beschreven theorieën is het aannemelijk dat jongeren die delinquent gedrag vertonen niet allemaal dezelfde achtergrond, problemen of risico-profielen hebben. Een doel van dit onderzoek is om mogelijke profielen van jongeren binnen de strafrechtketen te onderscheiden op basis van de LIJ-data. Dit wordt gedaan met behulp van een analysetechniek waarmee achterliggende profielen binnen een populatie gedetecteerd kan worden, namelijk *latent profile* analyse. In paragraaf 3.2 worden de resultaten van de *latent profile* analyse toegelicht en zal zodoende onderzoeksvraag 3 worden beantwoord.

Binnen het recidiveonderzoek uitgevoerd door het WODC wordt recidive onder jeugdige daders en onder ex-JJI-pupillen periodiek in beeld gebracht. Tot nu toe worden in deze studies voornamelijk statische factoren gebruikt om recidive te voorspellen. Met statische factoren bedoelen we factoren die niet kunnen worden veranderd, zoals sekse, leeftijd eerste delict en geboorteland. Ook dynamische risicofactoren kunnen de kans op recidive voorspellen. Dit zijn factoren waar wel verandering op mogelijk is. De protectieve en risicofactoren uit het LIJ zijn een voorbeeld van zulke dynamische factoren. Op groepsniveau zijn statische factoren goed te gebruiken om de kans op recidive te voorspellen, maar voor behandeling op individueel niveau is het nodig om inzicht in de dynamische factoren te hebben. Voor een succesvolle interventie is namelijk inzicht nodig aan welke dynamische factoren van een jongere gewerkt moet worden. Dit zijn immers factoren waar verandering op mogelijk is. Wanneer uit de LIJ-data verschillende profielen van

jongeren te onderscheiden zijn, kan worden gekeken of deze profielen een voorspellende waarde hebben voor de kans op recidive en dus aanknopingspunten geven voor de aanpak van criminaliteit onder jongeren.

2 Methode

2.1 LIJ-data

Voor dit onderzoek is gebruikgemaakt van een door de Justitiële Informatiedienst (Justid) aangeleverd bestand ten behoeve van het normeringsonderzoek van het LIJ. Het doel van het normeringsonderzoek van het LIJ was om de instrumenten 2a en 2b te normeren op basis van Nederlandse data. Ten tijde van de ontwikkeling en invoering van het LIJ waren alleen de Amerikaanse data voorhanden. Bij het beschikbaar komen van de Nederlandse data is onderzocht hoe sterk de individuele items van de instrumenten 2a en 2b samenhangen met recidive. Op basis hiervan is er een nieuwe puntentelling per item vastgesteld (Van der Put & Kapteijns, 2020). Het onderzoeksbestand bevat 22.330 afnames van de instrumenten 2a en 2b afgerond tussen 6 juli 2012 en 31 december 2013. Het LIJ kan meerdere keren worden afgenomen bij dezelfde jongere. Elke keer dat een jongere in aanraking komt met de politie wordt middels de zogenoemde pre-select Recidive het recidiverisico bepaald. Wanneer er sprake is van een midden tot hoog recidiverisico en/of als er sprake is van (de verdenking van) een zwaar delict en/of een in verzekeringstelling wordt het LIJ afgenomen. Voor elk nieuw delict volgt dus een nieuwe afname of een update van het risicotaxatie-instrument van het LIJ. Om te voorkomen dat een jongere vaker terugkomt in de data, wordt de data-extractie ontdebeld op persoonsniveau. Hierbij gaat de voorkeur uit naar instrument 2b op het moment dat bij een jongere zowel instrument 2a als 2b is afgenomen. Instrument 2b geeft namelijk de meest volledige informatie. Vervolgens is, in het geval van meerdere afgenomen LIJ's van hetzelfde instrument bij één persoon, het LIJ geselecteerd met de meest recente pleegdatum. Door deze selectie blijven er 10.802 unieke personen over in het databestand, waarbij het 6.206 keer gaat om instrument 2a (57%) en 4.596 keer om instrument 2b (43%).⁵ De onderzoeksgroep bestaat uit 8.857 jongens (82%) en 1.670 meisjes (16%). De leeftijd van de jongeren loopt van 12 jaar tot 18 jaar. Bijna twee derde van de jongeren is 15 jaar of ouder. De gemiddelde leeftijd op de pleegdatum is 16 jaar (SD = 1,36).

Aan de hand van tien verschillende domeinen worden de risicofactoren en beschermende factoren in kaart gebracht. De domeinen betreffen school, werk, gezin, vrije tijd, relaties, alcohol- en drugsgebruik en gokken, geestelijke gezondheid, attitude, agressie en vaardigheden. Instrument 2a bestaat uit 61 items. Bij instrument 2b wordt aanvullende informatie verzameld over domeinen waarover met instrument 2a reeds informatie verzameld is en bestaat uit nog eens 71 extra items. De meeste items met meerdere antwoordmogelijkheden zijn een ordinale schaal en lopen van laag naar hoog. De antwoordcategorieën 'niet van toepassing (NA)' en 'onbekend' worden als missende waarden meegenomen in de analyses.

In de komende paragrafen wordt als eerste ingegaan op het beantwoorden van onderzoeksvraag 1 – of en hoe LIJ-data beschikbaar gesteld kan worden voor recidiveonderzoek. Hierna focussen we op het beantwoorden van onderzoeksvraag 2

⁵ Er bestaat een discrepantie tussen het aantal unieke personen uit de onderzoeksgroep (N=10.231) in het normeringsonderzoek van Van der Put en Kapteijns (2020) en de onderzoeksgroep gebruikt in het huidige onderzoek (N=10.802). Elk kwartaal wordt de OBJD ververs met de meest recente gegevens uit het JDS. Voor dit onderzoek is met de meest actuele stand een koppeling gemaakt waardoor verschillen kunnen ontstaan.

en gaan we in op de omvang en kwaliteit van de LIJ-data, voor zover te bepalen is met de huidige data-extractie.

2.1.1 Beschikbaarheid van LIJ-data

De informatie die afgenomen wordt met de screeningsinstrumenten 2a en 2b wordt geregistreerd in het IFM-LIJ (Intelligente Formulieren Module – LIJ) dat beheerd wordt door de Justid. De uitvoerende instanties, de Raad voor de Kinderbescherming en de Jeugdreclassering, zorgen voor de (aan)vulling van de gegevens uit de interviews met de jongeren en hun ouders en op school en zijn daarmee de eigenaar van deze gegevens. Ten tijde van het normeringsonderzoek uitgevoerd door de UvA was het niet mogelijk om gegevens van het LIJ uit het IFM te ontsluiten. Daarom is er speciaal een afslag gebouwd om de gegevens van de screenings-instrumenten 2a en 2b die tussen 6 juli 2012 en 31 december 2013 zijn afgerond door de Raad voor de Kinderbescherming beschikbaar te stellen. Deze afslag is nadien niet onderhouden en kan daardoor nu niet worden benut.

Standaard kan Justid gegevens uit het IFM ontsluiten als XML-bestanden. Dit is een vrij ingewikkelde manier om de gegevens te ontvangen en werkt niet optimaal. Ook kleven er een aantal beperkingen aan deze manier van ontsluiten. Om tot een leesbaar geheel te komen zijn er flink wat bewerkingen nodig. Elk XML-bestand heeft betrekking op één ingevuld LIJ-dossier. Automatisering is vereist om alle LIJ-dossiers als een geheel te tonen. Daarnaast dient de data gecodeerd te worden, bijvoorbeeld doordat de automatische puntentelling per item ontbreekt in de XML-bestanden.

De Raad voor de Kinderbescherming heeft zelf een koppeling met hun eigen database ontwikkeld waarmee zij de domeinscores kunnen ontsluiten van de LIJ-instrumenten. De domeinscores kunnen gekoppeld worden aan individuele gevallen. De databehoeft van de Raad voor de Kinderbescherming rijkt niet verder dan deze domeinscores; er is geen behoefte om de koppeling uit te breiden naar de onderliggende data.

Er bestaat dus nog geen oplossing om gegevens uit het LIJ structureel uit het IFM-LIJ te halen. Voor onderzoeksdoeleinden is deze behoefte wel aanwezig. De wens is om tussen de betrokken partijen, Raad voor de Kinderbescherming, Jeugdreclassering, Justitiële Jeugdinrichtingen en het Ministerie van Justitie en Veiligheid, i.c. de afdeling Ketenregie en de afdeling Jeugd binnen het directoraat-generaal Straffen en Beschermen, afspraken te maken om de LIJ-gegevens structureel te ontsluiten. Momenteel zit men in de verkennende fase om in kaart te brengen welke verschillende technische oplossingen mogelijk zijn. De verwachting is dat medio 2021 het structureel ontsluiten van de data mogelijk wordt gemaakt. De voorkeur gaat uit naar een toegankelijke oplossing, waarbij onderzoekers op korte termijn met de gegevens aan de slag kunnen. De betrokken partijen dienen eerst afspraken te maken over vraagstukken zoals hoe de privacy kan worden gewaarborgd, wat de bewaartermijnen zijn voor de gegevens en bij wie de verantwoordelijkheid tot gegevensdeling ligt, voordat gegevens uit IFM kunnen en mogen worden gedeeld met derden voor onderzoeksdoeleinden. Waar het voor beleidsdoeleinden om data op geaggregeerd niveau gaat, is het voor onderzoeksdoeleinden veelal noodzakelijk om de data op het laagste niveau beschikbaar te stellen. Bovendien is voor de verwerking van de data vaak een identificatiesleutel op persoonsniveau nodig om data aan elkaar te koppelen.

2.1.2 Omvang en kwaliteit van LIJ-data

Het eerste deel van onderzoeksvraag 2 betreft of het LIJ bij alle jongeren binnen de strafrechtketen voor wie het LIJ bedoeld is, wordt afgenomen. Echter, deze vraag is niet goed te beantwoorden aan de hand van de gegevens die voor dit onderzoek beschikbaar zijn. Voor het onderzoek zijn gegevens uit dossiers van het LIJ beschikbaar die in de tweede helft van 2012 of in 2013 zijn afgerond. Koppeling van deze gegevens aan de OBJD geeft geen volledig beeld van de jongeren van wie geen LIJ is afgenomen. Er kunnen namelijk jongeren in de OBJD voorkomen waarvan wij geen LIJ-gegevens hebben, omdat hun LIJ-onderzoek in een andere periode is afgenomen. Daarnaast is het bekend dat niet voor alle jongeren het LIJ wordt afgenomen. Het is bekend dat bij circa 30% van de jongeren het LIJ niet wordt ingevuld (bron: Anja Frowijn). Redenen daarvoor kunnen zijn het weigeren van medewerking door de jongere of de onmogelijkheid om het LIJ voldoende in te vullen vanwege het ontbreken van informatie op meerdere domeinen, zoals bij alleenstaande minderjarige vreemdelingen bij wie geen informatie over het gezin of school beschikbaar is. Het antwoord op onderzoeksvraag 2 heeft ook betrekking op onderzoeksvraag 4 waarbij gevraagd wordt naar de mogelijke bijdrage van LIJ voor recidive onderzoek. Totdat we weten hoe volledig de LIJ-populatie is ten opzichte van de OBJD jeugdige dader populatie, blijft het antwoord op vraag 4 (deels) theoretisch.

Het tweede deel van onderzoeksvraag 2 betreft de kwaliteit van de LIJ-data. In eerder onderzoek is reeds aandacht besteed aan de kwaliteit van de LIJ-data op verschillende gebieden. Zo is door Van der Ark en collega's (2018) gekeken naar de interbeoordelaarsbetrouwbaarheid van zowel het dynamisch risicoprofiel als de afzonderlijke vragen van het LIJ. Door middel van interbeoordelaars-betrouwbaarheid kan de mate van overeenstemming tussen de verschillende raadsonderzoekers beoordeeld worden. Op deze wijze is te achterhalen of verschillende raadsonderzoekers los van elkaar eenzelfde oordeel geven over een jongere. In totaal zijn 61 ingevulde LIJ's gebruikt voor de inschatting van het IBB. De conclusie van het onderzoek was dat de IBB van het LIJ over het algemeen laag was. Echter, omdat idealiter minimaal 150 tot 500 ingevulde LIJ's nodig zijn voor een nauwkeurig schatting van de IBB, kan deze conclusie niet met zekerheid worden vastgesteld. Met name voor de vragen van instrument-2b is de IBB van veel vragen en factoren van het dynamisch risicoprofiel onnauwkeurig geschat (Van der Ark, Van Leeuwen & Jorgensen, 2018).

In het normeringsonderzoek van Van der Put en Kapteijns (2020) komt naar voren dat bij ongeveer de helft van de items uit het LIJ sprake is van zwakke samenhang met recidive. Deze bevindingen zijn echter verklaarbaar. Ten eerste zijn de items uit het LIJ niet alleen bedoeld voor het vaststellen van het recidiverisico, maar worden deze ook gebruikt om de zorgsignalen van een jongere te identificeren. Verder is de zwakke samenhang met recidive in lijn met eerder onderzoek. Dynamische risicofactoren laten namelijk over het algemeen kleine effecten zien op het voorspellen van recidive (Philipse et al., 2006; Van der Laan et al., 2009).

Een andere beperking die betrekking heeft op de kwaliteit van de items uit het LIJ zijn de hoge percentages ontbrekende waarden bij een aantal items. Er bestaan items waarbij voor 70% of meer sprake is van ontbrekende waarden. Kanttekening daarbij is wel dat het daarbij voor een belangrijk deel gaat om aanvullende vragen/doorstellvragen: vragen waarop de raadsonderzoeker extra informatie over wil krijgen, maar die voor een selecte groep jongeren van toepassing is. Een voorbeeld daarvan zijn de vragen in het domein werk. De meeste jongeren uit de onderzoeksgroep hebben geen baan. Dit wordt in de data geregistreerd als missende waarde.

In het huidige onderzoek is voor een deel rekening gehouden met de bevindingen uit eerder onderzoek. Als uitgangspunt voor onze analyses hebben we alleen de items meegenomen die in het normeringsonderzoek van Van der Put en Kapteijns (2020) zijn gebruikt voor het vaststellen van de Nederlandse puntentelling en die significant samenhangen met recidive. Tevens is er in dit onderzoek aandacht voor de volledigheid en accuraatheid van de persoonsgegevens. Om individuen eventueel aan de OBJD-data te koppelen is een JDS nummer nodig. Dit nummer kan opgezocht worden (de zo geheten matching procedure) aan de hand van een aantal persoonsgegevens, waaronder strafrechtkenummer (SKN), parketnummer, naamsgegevens en geboortedatum. Als deze gegevens (deels) missend zijn, kan het voor de koppeling met recidivegegevens essentiële JDS nummer niet gematcht worden. Aan de hand van de data die voor dit onderzoek beschikbaar zijn, kunnen wij concluderen dat met de beschikbare persoonsgegevens voor 88,3% van de groep een JDS gevonden kon worden (N=10.802). Bij de overige 11,7% (N=1.430), de 'niet gematchte' groep, ontbreekt de geboortedatum in 80% van de gevallen. Geboortedatum is een belangrijk gegeven voor het matchen van een JDS nummer. Het merendeel van deze 'niet-gematchte' groep betreft jongeren bij wie alleen een 2a-instrument is afgenomen (94,5%). Bij de gematchte groep is voor 58% Wanneer er sprake is van een selectieve groep, kan dat gevolgen hebben voor de externe validiteit. Een selectieve groep geeft mogelijk een vertekening van de resultaten, waardoor het niet mogelijk uitspraken te doen over alle jongeren waarbij het LIJ is afgenomen. Door bijvoorbeeld de twee groepen met elkaar te vergelijken op item-niveau en andere algemene kenmerken wordt vastgesteld of ze van elkaar verschillen. Omdat er geen grote verschillen zijn waar te nemen tussen de groep jongeren die we konden identificeren en de overige groep, is ervoor gekozen om alleen te kijken naar de groep geïdentificeerde jongeren.

2.2 Recidivedata

Om recidivecijfers te berekenen wordt gebruikgemaakt van gegevens uit de Onderzoeks- en Beleidsdatabase Justitiële Documentatie (OBJD). OBJD-data wordt bewerkt via vaste procedures die binnen de Recidivemonitor van het WODC zijn ontwikkeld (Wartna, Blom & Tollenaar, 2011). De OBJD is een gepseudonimiseerde versie van het Justitieel Documentatie Systeem (JDS). Het gebruik van de OBJD impliceert dat alleen delicten die onder de aandacht van het Openbaar Ministerie (OM) komen en waarbij het OM besluit om te vervolgen in kaart worden gebracht. In dit onderzoek wordt onderscheid gemaakt tussen twee ernstcategorieën van recidive, algemene recidive (strafzaken naar aanleiding van alle typen delicten) en zeer ernstige recidive (strafzaken naar aanleiding van delicten waarvoor een onvoorwaardelijke gevangenisstraf van acht jaar of meer opgelegd kan worden).

2.3 Analyses

Om onderzoeksvraag 3 te beantwoorden wordt *latent profile* analyse (LPA) gehanteerd. LPA wordt gebruikt om mogelijke profielen te onderzoeken van jongeren bij wie de verschillende instrumenten (2a en/of 2b) van het LIJ zijn afgenomen. Met LPA wordt een statistisch model samengesteld dat als doel heeft om aan de hand van een aantal geobserveerde variabelen een achterliggende, niet geobserveerde variabele, te identificeren. Deze zogenoemde latente variabele geeft een verklaring voor de samenhang van de geobserveerde variabelen. De latente variabele die

resulteert uit een LPA model is een discrete variabele met minimaal twee categorieën, of profielen. Met andere woorden, er wordt gekeken of er enigszins homogene groepen binnen een populatie samen te stellen zijn op basis van de gemeten kenmerken. Covariaten kunnen ook meegenomen worden in de LPA, denk aan persoonskenmerken, zoals sekse, of situationele kenmerken, zoals jaarcohort.

LPA wordt vooral gebruikt om exploratieve analyses uit te voeren. Dat wil zeggen, er worden van tevoren geen veronderstellingen gemaakt over de structuur van de profielen. Op basis van diagnostische statistieken wordt het model gekozen dat het beste bij de data past (zie bijlage 4). Individuen worden toegekend aan profielen op basis van conditionele kansen. De uiteindelijke keuze voor het aantal profielen wordt naast de statistieken ook bepaald door de inhoudelijke interpreteerbaarheid van de profielen.

De geobserveerde variabelen waarop de LPA wordt uitgevoerd, zijn afkomstig uit de LIJ-instrumenten 2a en 2b. In 2020 wordt een onderzoek uitgebracht waarin Nederlandse data gebruikt wordt voor het normeren van het LIJ (Van der Put & Kapteijns, 2020). Per domein (gezin, school, werk, vrije tijd, relaties, alcohol- en drugsgebruik en gokken, geestelijke gezondheid, attitude, agressie en vaardigheden) wordt op basis van de samenhang tussen LIJ-items en recidive een puntentelling van risico en protectieve scores vastgesteld. Instrument 2b omvat nog eens 71 extra items bovenop de 61 items van instrument 2a. Vanwege dit verschil wordt er voor elk instrument (2a en 2b) een aparte puntentelling gehanteerd. Alleen de items die significant samenhangen met recidive zijn meegenomen in de puntentelling (zie van der Put & Kapteijns (2020) voor uitgebreide informatie over de normering van het LIJ). In deze studie zijn alleen de risico en protectieve scores van de items gebruikt waarbij een nieuwe puntentelling is vastgesteld in het normeringsonderzoek, met als doel om profielen voor de 2a-groep en voor de 2b-groep te duiden. Zie bijlage 2 voor de gemiddelde protectieve en risicoscores per LIJ-groep per domein.

In de eerste stap voor het uitvoeren van de LPA zijn de risico en protectieve scores gestandaardiseerd. Dit was noodzakelijk omdat de omvang van de scores per domein verschillen. Door gestandaardiseerde variabelen te gebruiken, kunnen de *latent profiles* eenvoudiger worden vergeleken doordat ze allemaal dezelfde schaal hebben. Vervolgens worden LPA modellen met 2 tot 10 profielen voor de 2a en de 2b-groepen gerund. Per groep is het meest passende model gekozen op basis van de data en inhoudelijke interpreteerbaarheid. In een volgende stap wordt de prevalentie van recidive per profiel uitgerekend om verschillen tussen de profielen toe te lichten. Survivalanalyse wordt gebruikt om de prevalentie van recidive uit te rekenen. Survivalanalyse meet de tijd tot een bepaalde gebeurtenis die relevant is voor het onderzoek. In het huidige onderzoek is dat de pleegdatum van een (zeer ernstige) recidivedelict dat leidt tot een strafzaak. Wij kunnen de prevalentie van recidive binnen een x aantal jaren na de afname van de LIJ-vragenlijst in beeld brengen. Vervolgens kan met *Cox proportional hazard* regressie getoetst worden of deze profielen recidive voorspellen. Met deze analyse wordt de samenhang tussen verschillende factoren en recidive getoetst, terwijl het statistische effect van de andere factoren constant gehouden wordt. In de Cox-regressie modellen worden, naast de LPA profielen, achtergrondkenmerken meegenomen, zoals sekse, leeftijd, geboorteland, leeftijd eerste zaak en aantal eerdere strafzaken. *Hazard ratios* worden berekend die de sterkte van de samenhang tussen een bepaald kenmerk en recidive weergeeft. Dit komt bovenop de samenhang van de overige kenmerken. Uit de analyses komt naar voren of het profieltype een 'extra' voorspellende waarde

heeft ten opzichte van de al bekende kenmerken die recidive voorspellen. Met deze stappen komen we tot een antwoord op onderzoeksvraag vier.

3 Resultaten

In de volgende paragraaf wordt ten eerste een aantal beschrijvende statistieken over de LIJ-items gepresenteerd. Hiermee wordt in beeld gebracht welke problemen zich voordoen onder jongeren binnen de strafrechtketen. Daarna wordt op basis van de protectieve en risicoscores van het LIJ onder jongeren die 2a hebben ingevuld en jongeren die 2b hebben ingevuld de LPA uitgevoerd. De resultaten van de LPA, waarbij jongeren naar subgroepen (of profielen) worden ingedeeld, worden toegelicht en zodoende wordt onderzoeksvraag 3 beantwoord. De voorspellende waarde van de hieruit voortvloeiende profielen voor recidive wordt vervolgens onderzocht (onderzoeksvraag 4).

3.1 Beschrijvende statistieken

In deze paragraaf bespreken we de meest opvallende resultaten op basis van de items van het LIJ, waarin onderscheid is aangebracht tussen jongeren waarbij alleen 2a is afgenomen en jongeren met een 2b. Bij de jongeren met een 2b-instrument wordt aanvullende informatie verzameld over de verschillende domeinen waarover met instrument 2a reeds informatie verzameld is (Nauta et al., 2011). Voor de 2b jongeren worden om deze reden meer items gepresenteerd, zonder dat daarbij een vergelijking gemaakt kan worden met de jongeren bij wie alleen instrument 2a is afgenomen. In bijlage 3 staat een overzicht van de scores op alle items uit het LIJ. Alleen de individuele items van de instrumenten die significant samenhangen met recidive en die terugkomen in het normeringsonderzoek van Van der Put en Kapteijns (2020) worden gepresenteerd. Per domeinen benoemen we tevens het aantal vragen dat aan een jongere voorgelegd kan worden.

Domein gezin

Voor het domein gezin hebben we voor dit onderzoek 24 items gebruikt, waarvan 9 items voorkomen in 2a en er 15 extra items zijn in 2b. De LIJ-items bij het domein gezin richten zich onder andere op de woonsituatie van de jongeren, naleving van regels en de mate van toezicht.

Jongeren waarbij een 2b is afgenomen hebben een minder stabiele thuissituatie dan jongeren bij wie alleen een 2a afgenomen (zie tabel 1). Zij wonen relatief vaker in een leefgroep of een tehuis. In een derde van de gevallen is er geen of soms aanwezigheid van ouderlijk toezicht. Daarnaast worden er bij deze groep jongeren minder vaak regels opgesteld en/of toegezien op deze regels (zie tabel 2). Daar komt ook nog bij dat deze jongeren minder vaak gehoorzamen aan hun ouders dan de jongeren met een 2a.

Tabel 1 Woonsituatie

		Instrument 2a (N=6.206) (%)	Instrument 2b (N=4.596) (%)
Huidige woonsituatie	Woont in een gezin	91	82
	Woont alleen	1	1
	Woont in een leefgroep/tehuis	6	14
	Heeft geen vaste woon- of verblijfplaats	0	1
	Overig, namelijk...	1	2
	NA	0	0
Pleeggezin en/of tehuisverleden	Nee	79	74
	Ja, in een pleeggezin	2	4
	Ja, in een leefgroep/tehuis	8	18
	Ja, in een pleeggezin en in een leefgroep/tehuis	2	4
	Onbekend	0	0
	NA	0	0

Tabel 2 Ouderlijk toezicht

		Instrument 2a (N=6.206) (%)	Instrument 2b (N=4.596) (%)
Aanwezigheid van ouderlijk toezicht, passend bij de leeftijd	Meestal wel	77	51
	Soms	11	23
	Meestal niet	3	11
	Onbekend	1	1
	NA	8	14
Ouders stellen regels op	Meestal wel	80	59
	Soms	9	21
	Meestal niet	2	6
	Onbekend	1	1
	NA	8	14
Ouders zien toe op de naleving van de regels	Meestal wel	79	53
	Soms	9	25
	Meestal niet	1	4
	Onbekend	0	1
	NA	11	18
Gehoorzaamheid van de jeugdige aan ouders	Meestal wel	74	41
	Soms	18	37
	Meestal niet	5	19
	Onbekend	2	1
	NA	2	2

Het beeld van een minder stabiele thuissituatie bij jongeren waarbij een 2b is afgenomen, is ook terug te zien in de uitbreiding van instrument 2b (zie tabel 3). Van deze groep jongeren is een kwart weleens uit huis geplaatst; één keer of vaker van huis weggelopen. In 30% van de gevallen is er sprake (geweest) van een kinderschermingsmaatregel. Daar staat tegenover, dat het antisociale gedrag van de jongere in 71% van de gevallen wordt afgekeurd door hun ouders of verzorgers. Het gezin heeft voldoende financiële middelen voor reguliere uitgaven (40%) en een (enigszins) ondersteunend netwerk (69%).

Tabel 3 Gezinssituatie instrument 2b

		Instrument 2b (N=4.596) (%)
Is de jeugdige wel eens door een GI (gecertificeerde instelling) voor JB en JR vrijwillig of een kinderrechter civielrechtelijk uit huis geplaatst?	Nee	71
	Ja	26
	Onbekend	0
	NA	3
Is de jeugdige wel eens van huis weggelopen of uit huis gezet?	Nee	68
	Ja, één of twee keer weggelopen of uit huis gezet	14
	Ja, vaker dan twee keer weggelopen of uit huis gezet	11
	Onbekend	4
	NA	3
Is er sprake (geweest) van een kinderschermingsmaatregel, bijvoorbeeld een (voorlopige) ondertoezichtstelling?	Nee	66
	Wel verzocht, niet toegewezen	1
	Ja	30
	Onbekend	0
Houding van de ouder(s)/verzorger(s) ten aanzien van het antisociale gedrag van de jeugdige	NA	3
	Keuren het antisociale gedrag van de jeugdige af	71
	Doen niets, weten niet hoe te reageren	7
	Bagatelliseren, ontkennen, excuseren, praten het gedrag goed of geven anderen/omstandigheden de schuld	13
	Accepteren het antisociale gedrag van de jeugdige en vinden het prima	0
	Zijn trots op het antisociale gedrag van de jeugdige	0
	Onbekend	3
	NA	6
Financiële situatie van het gezin waar de jeugdige nu woont	Voldoende financiële middelen voor reguliere uitgaven	40
	Beperkte financiële middelen voor reguliere uitgaven, maar geen schulden	25
	Financiële problemen, schulden	13
	Onbekend	5
	NA	18
	Missing	0
Ondersteunend netwerk voor het gezin	Ondersteunend netwerk	37
	Enigszins ondersteunend netwerk	32
	Geen ondersteunend netwerk	9
	Onbekend	5
	NA	18
	Missing	0

Domein school

In het volgende domein wordt in kaart gebracht of de jongeren naar school gaan, welk soort onderwijs zij volgen en of ze hun vo diploma hebben behaald. Voor het domein school gebruiken we 10 items uit 2a en 4 extra items uit 2b. Het merendeel van de groep (84%) volgt voltijd onderwijs – en is de afgelopen zes maanden ook naar school geweest (zie tabel 4). Twee derde van de jongeren heeft nog geen vo diploma behaald (zie bijlage 3 voor een totaal overzicht van de resultaten).

Tabel 4 Invulling van de dagbesteding en diploma voortgezet onderwijs

		Totale groep (N=10.802) (%)
Invulling dagbesteding	Volgt voltijd onderwijs	84
	Volgt deeltijd onderwijs	2
	Volgt deeltijd onderwijs en werkt	3
	Werkt	3
	Overig	9
	Onbekend	1
	NA	0
	Missing	0
Diploma voortgezet onderwijs	Diploma behaald	19
	Certificaat Praktijkonderwijs behaald	2
	Nog geen diploma behaald	75
	Voortijdig schoolverlater	3
	Onbekend	1
	NA	0
	Missing	0

Vergelijken we de jongeren met een 2a met de jongeren met een 2b, dan valt het volgende op: jongeren met een 2b zijn minder vaak in de afgelopen zes maanden naar school gegaan. Zij scoren hoger op de categorieën: zat afgelopen zes maanden niet op school, van school gestuurd en geschorst. Deze groep volgt ook relatief vaker speciaal onderwijs met als reden een psychiatrische of gedragsstoornis. Daarnaast hechten ze ook minder waarde aan onderwijs dan de groep jongeren met een 2a. Deze resultaten staan weergegeven in tabel 5.

Tabel 5 Omstandigheden op school

		Instrument 2a (N=6.206) (%)	Instrument 2b (N=4.596) (%)
School afgelopen zes maanden	Gaat overdag naar school of stage	89	75
	Geschorst	2	4
	Van school gestuurd	3	7
	Zat afgelopen zes maanden niet op school	5	12
	Onbekend	1	1
	NA	0	0
De jeugdige volgt speciaal onderwijs/praktijkonderwijs of heeft een rugzakje	Geen speciaal onderwijs/praktijkonderwijs of LGF	76	58
	Wel speciaal onderwijs/praktijkonderwijs of LGF	17	31
	Onbekend	1	1
	NA	6	10
Reden speciaal onderwijs/praktijkonderwijs of LGF	Visuele handicap (cluster 1)	0	0
	Communicatieve handicap (gehoor-, taal- en/of spraakproblemen) (cluster 2)	0	0
	Verstandelijke handicap (cluster 3)	4	6
	Lichamelijke handicap (cluster 3)	0	0
	Verstandelijke en lichamelijke handicap (cluster 3)	1	1
	Psychiatrische of gedragsstoornis (cluster 4)	10	23
	Leerstoornis	1	1
	Onbekend	3	3
	NA	82	67
De jeugdige hecht belang aan onderwijs	Ja	69	40
	Enigszins	24	44
	Nee	3	12
	Onbekend	1	2
	NA	3	3

Over het algemeen presteren jongeren met een 2a net wat beter (71% presteert goed of voldoende tegenover 51% van de jongeren met een 2b) en vertonen ze vaker positief gedrag. Zo zorgen ze minder voor problemen en spijbelen ze niet of nauwelijks (zie tabel 6).

Tabel 6 Prestaties en gedrag op school

		Instrument 2a (N=6.206) (%)	Instrument 2b (N=4.596) (%)
Schoolprestaties van de jeugdige gedurende de afgelopen zes maanden	Presteert goed (gemiddeld 7 of hoger)	25	13
	Presteert voldoende (gemiddeld 6)	46	39
	Presteert zwak (gemiddeld 5)	15	19
	Presteert slecht (gemiddeld 4 of lager)	3	8
	Onbekend	6	11
	NA	6	10
Gedrag van de jeugdige op school in afgelopen zes maanden	Vertoont positief gedrag op school	24	10
	Vertoont neutraal gedrag op school (geen problemen)	37	26
	Vertoont soms negatief gedrag op school	25	33
	Vertoont negatief gedrag op school	5	18
	Onbekend	3	3
	NA	6	10
Spijbelt de jeugdige?	Niet of nauwelijks, jeugdige is altijd aanwezig	70	48
	Soms	15	20
	Vaak	7	19
	Onbekend	2	3
	NA	6	10

Ongeveer 60% van de jongeren met een 2b zijn nooit of slechts één keer uit de les verwijderd in de afgelopen zes maanden. In het afgelopen half jaar is 7% vaker dan één keer geschorst (zie tabel 7).

Tabel 7 Verwijderingen en schorsingen in de afgelopen zes maanden

		Instrument 2b (N=4.596) (%)
Aantal verwijderingen uit de les in de afgelopen zes maanden	Geen verwijdering	46
	Eén keer een verwijdering	11
	Twee of drie keer	12
	Meer dan drie keer	19
	Onbekend	14
	NA	0
Aantal schorsingen in de afgelopen zes maanden	Geen schorsing	57
	Eén keer	17
	Meer dan één keer	7
	Onbekend	6
	NA	14
	Missing	0

Domein werk

Het domein werk bestaat in dit onderzoek uit 8 items: 3 items in 2a en 5 items in 2b. Meer dan 70% van de jongeren is nog niet werkzaam.

Bijna 20% van de jongeren met een 2b heeft laten zien dat hij/zij een baan kan behouden, 15% heeft de kennis, vaardigheden en de motivatie om een baan te behouden. Een vijfde van deze groep jongeren heeft op het moment van het

interview werk. Van de jongeren zonder baan heeft 27% wel (enige) interesse in een baan. Voor de resultaten zie de tabel 8 hieronder.

Tabel 8 Behoud van en interesse in huidige baan

		Instrument 2b (N=4.596) (%)
In hoeverre is de jeugdige in staat om een baan te behouden?	Heeft laten zien dat hij/zij een baan kan behouden	19
	Heeft kennis, vaardigheden en motivatie om een baan te behouden	15
	Weet niet wat nodig is om een baan te behouden	10
	Onbekend	11
	NA	45
	Missing	0
Huidige interesse in een baan	Heeft op dit moment werk	21
	Heeft geen werk, toont wel interesse in een baan	17
	Heeft geen werk, toont enige interesse in een baan	10
	Weet niet wat nodig is om een baan te behouden	5
	Onbekend	2
	NA	45

Domein vrije tijd

De vragen bij het domein vrije tijd hebben betrekking op het hebben van een zinvolle vrijetijdsbesteding. Met een problematische tijdsbesteding wordt bedoeld: rondhangen op straat uit verveling, rondzwerven, geen gestructureerde vrijetijdsbesteding, opzoeken risicovolle situaties.⁶ Bij dit domein zijn er drie items voor 2a en twee voor 2b gebruikt.

Jongeren bij wie een 2b is afgenomen nemen minder vaak deel aan vrijetijdsbesteding dan jongeren bij wie alleen een 2a afgenomen (zie tabel 9). Er is sprake van een problematische vrijetijdsbesteding bij meer dan 60% van de jongeren bij wie een 2b is afgenomen. Voor jongeren met een 2a ligt dit percentage rond de 30%.

⁶ Deze omschrijving komt uit het interviewboekje instrument 2a+2b.

Tabel 9 Vrijtijdsbesteding

		Instrument 2a (N=6.206) (%)	Instrument 2b (N=4.596) (%)
Buiten een vereniging	Vrijtijdsbesteding neemt vier ≥ uur per week in beslag	49	28
	Vrijtijdsbesteding neemt twee tot vier uur per week in beslag	32	32
	Neemt nergens deel aan, maar toont wel interesse	10	19
	Is niet geïnteresseerd in deelname aan activiteiten	7	19
	Onbekend	2	3
	Is er bij deze jeugdige sprake van een problematische vrijetijdsbesteding?		
	Nee	70	31
	Enigszins	22	38
	Ja	7	29
	Onbekend	2	2

Ongeveer 10% van de 2b-jongeren ervaren problemen met hun financiën. Zij komen geld tekort voor dagelijkse/maandelijks en incidentele uitgaven. Slechts 9% van de jongeren houdt aan het eind van de maand weleens geld over en zet dat apart (zie tabel 10).

Tabel 10 Omgang met financiële situatie

		Instrument 2b (N=4.596) (%)
Oordeel jeugdige over de eigen financiële situatie	Voldoende geld	31
	Net genoeg geld	14
	Te weinig geld voor incidentele uitgaven	5
	Te weinig geld voor dagelijkse en maandelijkse uitgaven	3
	Te weinig geld voor dagelijkse, maandelijkse en incidentele uitgaven	5
	Onbekend	16
	NA	26
Manier waarop jeugdige met geld omgaat	Houdt aan het eind van de maand wel eens geld over en spaart	9
	Past uitgaven aan inkomsten: spaart niet en heeft geen schulden	33
	Heeft problemen met het omgaan met geld, heeft soms schulden	6
	Heeft veel problemen met het omgaan met geld, heeft vaak schulden	2
	Onbekend	25
	NA	26

Domein relaties

De eerste vragen (3 items van 2a) uit het domein relaties hebben betrekking op omgang met leeftijdsgenoten. Bij de 5 items van 2b gaan de vragen over de relaties met een volwassene.

Opvallend zijn de hoge percentages over de omgang met voornamelijk antisociale jongeren, of het enigszins bewonderen/imiteren van het antisociale gedrag van leeftijdsgenoten (zie tabel 11). Jongeren met 2b kunnen daar minder goed weerstand tegen bieden dan de jongeren met een 2a.

Tabel 11 Leefijdgenoten

		Instrument 2a (N=6.206)	Instrument 2b (N=4.596)
		(%)	(%)
Leeftijdgenoten met wie de jeugdige zijn tijd doorbrengt	Vooraf sociaal	51	16
	Prosocial en antisocial	41	62
	Vooraf antisocial	4	17
	Lid van een bende	0	0
	Geen	1	2
	Onbekend	3	2
	NA	0	0
Bewondering voor en/of imiteren van antisocial gedrag van leeftijdgenoten	Niet, jeugdige staat hier afwijzend tegenover en laat zelf ander gedrag zien	63	24
	Enigszins	29	51
	Wel	4	21
	Onbekend	4	4
	NA	0	0
De mate waarin de jeugdige weerstand kan bieden aan de invloed van antisocial leeftijdgenoten	Heeft alleen omgang met prosocial leeftijdgenoten	27	6
	Biedt meestal weerstand tegen de invloed van antisocial leeftijdgenoten	43	23
	Biedt soms weerstand tegen de invloed van antisocial leeftijdgenoten	21	39
	Biedt zelden weerstand tegen de invloed van antisocial leeftijdgenoten	6	26
	Is de leider van antisocial leeftijdgenoten	0	2
	Onbekend	4	4
	NA	0	0

Meer dan de helft van de jongeren met een 2b heeft één of meerdere positieve relaties met een volwassen persoon. Deze relaties kunnen ondersteuning bieden en pro-sociaal gedrag stimuleren. Sociale binding voelen met de gemeenschap helpt daar ook bij, twee derde geeft aan steun te ervaren van mensen buiten het gezin. Twee derde van de jongeren geeft daarentegen ook aan te zijn gepest of te hebben gepest. Deze resultaten staan weergegeven in tabel 12.

Tabel 12 Relatie met volwassenen, sociale bindingen en pestgedrag

		Instrument 2b (N=4.596) (%)
Huidige positieve relaties met volwassenen, anders dan gezin of volwassenen die verbonden zijn aan werk of school	Positieve relaties met twee of meer volwassenen	38
	Positieve relatie met één volwassene	26
	Geen positieve relaties met volwassenen	23
	Onbekend	11
	NA	2
Huidige sociale binding met de gemeenschap	Sterke sociale binding	21
	Enigszins sociale binding	55
	Geen sociale binding	18
	Onbekend	5
	NA	2
Is de jeugdige wel eens gepest?	Is nooit gepest	55
	Is wel eens gepest	23
	Is vaak gepest	10
	Onbekend	10
	NA	2
Heeft de jeugdige wel eens gepest?	Heeft nooit gepest	49
	Heeft wel eens gepest	31
	Heeft vaak gepest	6
	Onbekend	12
	NA	2

Domein alcohol- en drugsgebruik en gokken

Er zijn twee items in 2a en deze gaan over het alcohol en drugsgebruik van de jongere. De vier extra items in 2b hebben betrekking op eventuele deelname aan behandelprogramma's voor drugs en alcohol en het gokgedrag van de jongere. Qua alcoholgebruik verschillen de groepen 2a en 2b niet zo met elkaar, maar het drugsgebruik ligt wat hoger bij de jongeren met een 2b (zie tabel 13).

Tabel 13 Alcohol en drugsgebruik

		Instrument 2a (N=6.206) (%)	Instrument 2b (N=4.596) (%)
Alcohol	Drinkt geen alcohol	50	49
	Drinkt wel eens alcohol, maar dit speelde geen rol bij het delict	37	40
	Alcoholgebruik speelde een rol bij het delict	12	10
	Onbekend	2	2
Drugs	Gebruikt geen drugs	83	65
	Gebruikt wel eens drugs, maar dit speelde geen rol bij het delict	13	26
	Drugsgebruik speelde een rol bij het delict	2	6
	Onbekend	2	3

Domein geestelijke gezondheid

Bij het domein Geestelijke Gezondheid hebben de gebruikte LIJ-items betrekking op het IQ van de jongere, of er sprake is van psychische problemen en voorgeschreven medicatie. Er zijn 14 2a items en geen items bij 2b. Wat opvalt bij de resultaten is dat de 2b jongeren relatief vaker een diagnose hebben van psychische problemen (zie tabel 14).

Tabel 14 Diagnose van verstandelijke beperking of psychische problemen

		Instrument 2a (N=6.206) (%)	Instrument 2b (N=4.596) (%)
Is er sprake van een verstandelijke beperking?	Nee, IQ is gemeten en is > 85	46	38
	Waarschijnlijk niet, volgt met succes onderwijs op vmbo-tl/mavo-niveau of hoger	17	11
	Mogelijk (IQ is gemeten en is > 70 en < 85)	8	14
	Ja (IQ is gemeten en is hoger of gelijk aan 70 en lager dan 85 én een beperkt sociaal aanpassingsvermogen)	3	10
	Ja (IQ is gemeten en is lager dan 70)	3	8
	Onbekend	23	20
	NA	0	0
Is er een diagnose van psychische problemen die nu nog geldig is?	Nee	75	55
	Ja	22	42
	Onbekend	3	4
	NA	0	0

Jongeren bij wie alleen een 2a is afgenomen hebben relatief minder vaak een stoornis, zoals ADHD/ADD of ODD/CD in vergelijking met jongeren waarbij een 2b is afgenomen. Ongeveer evenveel jongeren met een 2a als met een 2b-instrument hebben nooit of af en toe gevaarlijke dingen gedaan toen ze jonger waren (rond de 83%). Het merendeel van de jongeren is geen slachtoffer van lichamelijke mishandeling. Een klein percentage (5% van de jongeren met een 2a en 10% van 2b-jongeren) is lichamelijk mishandeld door een gezinslid. Bijna een kwart van de jongeren bij wie een 2b is afgenomen is getuige geweest van huiselijk geweld, tegenover 13% van de jongeren waarbij alleen een 2a is afgenomen. Bij de vraag of ze wel eens geweld hebben meegemaakt/ervaren buiten het gezin, geeft 9% aan van de jongeren met een 2b ernstige ervaringen te hebben meegemaakt tegenover 5% van de jongeren waarbij een 2a is afgenomen. Al deze resultaten zijn ook terug te vinden in tabel 15.

Tabel 15 Stoornissen bij jongere, slachtoffer van lichamelijk of huiselijk geweld

		Instrument 2a (N=6.206) (%)	Instrument 2b (N=4.596) (%)
Welke stoornissen	ADHD/ADD	13	22
	ODD/CD	4	13
	Anders	9	20
	Onbekend	1	1
Gevaarlijke dingen vroeger	Nooit	69	58
	Soms	15	25
	Vaak	3	7
	Onbekend	5	10
	NA	8	0
	Missing	0	0
Lichamelijke mishandeling	Geen slachtoffer van lichamelijke mishandeling	85	78
	Lichamelijk mishandeld door iemand buiten het gezin	6	7
	Lichamelijk mishandeld door een gezinslid	5	10
	Ander + binnen gezin	1	1
	Onbekend	3	4
	NA	0	0
	Missing	0	0
Getuige van huiselijk geweld	Nee	83	71
	Ja	13	24
	Onbekend	4	5
	NA	0	0
	Missing	0	0
Ervaringen met geweld buiten het gezin	Geen ervaringen	65	50
	Lichte ervaringen	27	37
	Ernstige ervaringen	5	9
	Onbekend	3	5
	NA	0	0
	Missing	0	0

Domein attitude

Er zijn drie 2a items bij het domein attitude. Jongeren waarbij een 2b is afgenomen bagatelliseren, ontkennen, rechtvaardigen, verexcuseren zichzelf of beschuldigen anderen vaker of nemen maar gedeeltelijk verantwoordelijkheid voor hun antisociale gedrag in vergelijking met jongeren bij wie een 2a is afgenomen. Ook hebben 2b-ers maar tot op zekere hoogte respect voor persoonlijk eigendom en respect voor sommige autoriteitsfiguren (zie tabel 16).

Tabel 16 Houding tegenover eigen gedrag, eigendom van anderen en autoriteitsfiguren

		Instrument 2a (N=6.206) (%)	Instrument 2b (N=4.596) (%)
Accepteert verantwoordelijkheid voor antisociaal gedrag	Accepteert verantwoordelijkheid voor antisociaal gedrag	55	25
	Accepteert gedeeltelijk verantwoordelijkheid voor antisociaal gedrag	23	31
	Bagatelliseert, minimaliseert, ontkent, rechtvaardigt, verexcuseert zichzelf of beschuldigt anderen	17	37
	Vindt antisociaal gedrag acceptabel	1	4
	Is trots op antisociaal gedrag	0	1
	Onbekend	4	3
	NA	0	0
Respect voor eigendom van anderen	Heeft respect voor eigendom van anderen	76	41
	Heeft respect voor persoonlijk eigendom maar niet voor publiekseigendom	3	5
	Heeft tot op zekere hoogte respect voor persoonlijk eigendom	15	37
	Heeft geen respect voor eigendom	3	13
	Onbekend	3	4
	NA	0	0
Attitude tegenover autoriteitsfiguren	Heeft respect voor de meeste autoriteitsfiguren	69	33
	Heeft respect voor sommige autoriteitsfiguren	25	49
	Heeft geen respect voor autoriteitsfiguren	2	10
	Zoekt de confrontatie met autoriteitsfiguren	2	7
	Is vijandig tegenover de meeste autoriteitsfiguren	0	1
	Onbekend	1	1
	NA	0	0

Er zijn negen extra items voor instrument 2b. 81% van de jongeren met een 2b maak enigszins tot veel denkfouten, 21% heeft geen spijt van het delict en leeft niet met het slachtoffer mee en 43% heeft enigszins problemen op het gebied van morele ontwikkeling (zie tabel 17).

Tabel 17 Denkfouten en moreel

		Instrument 2b (N=4.596) (%)
Denkfouten	Heeft een reëel beeld van de wereld om zich heen en het eigen handelen hierin	13
	Maakt enigszins denkfouten	50
	Maakt veel denkfouten	31
	Onbekend	4
	NA	2
Empathie, gewetenswroeging, sympathie of gevoel voor slachtoffer(s)	Heeft spijt van het delict, leeft met het slachtoffer mee	16
	Heeft enigszins spijt van het delict, leeft enigszins met het slachtoffer mee	26
	Heeft geen spijt van het delict, leeft niet met het slachtoffer mee	21
	Niet van toepassing (er is geen direct slachtoffer)	21
	Onbekend	13
	NA	2
Problemen op het gebied van de morele ontwikkeling	Geen problemen, leeftijdsadequate morele ontwikkeling	27
	Enigszins problemen	43
	Wel problemen	0
	Onbekend	6
	NA	2
	Missing	22

Van de jongeren bij wie een 2b is afgenomen, vindt ruim 80% dat de gangbare omgangsvormen in het maatschappelijke verkeer altijd of soms voor hem/haar gelden. Ook heeft rond hetzelfde percentage een sterke tot enigszins sterke wens tot een beter leven. In een derde van de gevallen denkt de jeugdige te voldoen aan (de voorwaarden van) een maatregel of interventie gericht op gedragsverandering (zie tabel 18).

Tabel 18 Verantwoordelijkheidsgevoel voor eigen leven

		Instrument 2b (N=4.596) (%)
De mate waarin de jeugdige vindt dat wetten/regels/gangbare omgangsvormen in het maatschappelijk verkeer voor hem/haar gelden	Altijd	43
	Soms	40
	Niet, maar respecteert ze meestal wel	4
	Niet, en respecteert ze niet	6
	Onbekend	5
	NA	2
Toekomstbeeld	Missing	0
	Sterke wens tot een beter leven (zonder antisociaal gedrag)	47
	Enigszins de wens tot een beter leven	34
	Zwakke wens tot een beter leven	9
	Geen wens tot een beter leven	3
	Onbekend	5
De mate waarin jeugdige bereid is te voldoen aan (de voorwaarden van) een maatregel of interventie gericht op gedragsverandering	NA	2
	Missing	0
	Denkt dat hij/zij zal voldoen	63
	Is onzeker of hij/zij zal voldoen	20
	niet dat hij/zij zal voldoen	9
	Denkt	9
	Onbekend	7

Domein agressie

Bij het domein agressie zijn er vier items in 2a en zes items in 2b gebruikt in dit onderzoek. Ook bij dit domein zijn er verschillen tussen de groep met instrument 2a en de groep met instrument 2b: de 2a-jongeren keuren het vaker niet goed dat schreeuwen of vechten een oplossing biedt bij conflicten. Deze groep scoort ook lager bij het item over meldingen van gewelddadig gedrag in vergelijking met de jongeren met een afgenomen 2b-instrument. Jongeren met een 2b-instrument scoren relatief hoger op de antwoordcategorie gewelddadige uitbarstingen, gevolgd door ongecontroleerde boosheid, vandalisme, vernieling van eigendommen en wel-overwogen iemand fysieke pijn toebrengen, zie hiervoor tabel 19.

Tabel 19 Gewelddadig gedrag

		Instrument 2a (N=6.206) (%)	Instrument 2b (N=4.596) (%)
De mate waarin jeugdige vindt dat schreeuwen en verbale agressie geschikt zijn voor het oplossen van een conflict	Zelden of nooit, jeugdige staat hier afwijzend tegenover	54	31
	Soms	32	49
	Vaak	5	19
	Onbekend	1	2
	NA	8	0
De mate waarin jeugdige vindt dat vechten en fysieke agressie geschikt zijn voor het oplossen van een conflict	Zelden of nooit, jeugdige staat hier afwijzend tegenover	74	45
	Soms	22	46
	Vaak	2	8
	Onbekend	2	2
	NA	0	0
Meldingen van gewelddadig gedrag	Geen meldingen	72	42
	Gewelddadige uitbarstingen, ongecontroleerde boosheid	22	49
	Vandalisme, vernieling van eigendommen	6	14
	Wreedheid tegen dieren	0	0
	Brandstichting	1	4
	Weloverwogen iemand fysieke pijn toebrengen	4	10

Van de jongeren met een 2b raakt 20% vaak overstuurd van kleine dingen. In 15% is er sprake van emotionele uitbarstingen; en 20% van de jongeren interpreteren het gedrag en bedoelingen van anderen in gewone neutrale situaties primair als negatief (zie tabel 20).

Tabel 20 Beheersing en inschattingsvermogen

		Instrument 2b (N=4.596) (%)
Problemen met frustratietolerantie	Zelden of nooit; jeugdige kan goed tegen kleine tegenslagen	29
	Soms	45
	Vaak	20
	Onbekend	4
	NA	2
	Missing	0
Emotionele uitbarstingen	Zelden of nooit; jeugdige is overwegend rustig en emotioneel stabiel	31
	Soms	48
	Vaak	15
	Onbekend	4
	NA	2
	Missing	0
Interpretatie van gedrag en bedoelingen van anderen in gewone neutrale situaties	Primair positief	60
	Primair negatief	20
	Primair vijandig	5
	Onbekend	13
	NA	2
	Missing	0

Domein vaardigheden

De raadsonderzoeker maakt zelf een inschatting bij de vragen met betrekking tot het domein vaardigheden. Zoals in het interviewboekje staat vermeld: *'is het nadrukkelijk niet de mening die de jeugdige heeft over zijn vaardigheidsniveau'*. Het gaat om een algemene indruk van de jongere, niet over het handelen van de jongere in specifieke situaties. In totaal zijn er 11 vragen voor het domein vaardigheden, waarvan vijf in 2a en zes in 2b.

Over het algemeen komt het volgende beeld naar voren van de jongeren waarbij een 2b is afgenomen: deze groep heeft relatief gezien meer moeite om passende oplossingen te bedenken bij een probleemsituatie; is meer impulsief: ze denken niet na voordat ze handelen; gebruikt minder vaak vaardigheden voor het omgaan met anderen en gebruikt zelden sociale vaardigheden voor het omgaan met moeilijke situaties dan de jongeren bij wie een 2a is afgenomen (zie tabel 21).

Tabel 21 Toepassingen van vaardigheden in sociale situaties

		Instrument 2a (N=6.206) (%)	Instrument 2b (N=4.596) (%)
Probleemoplossing	Herkent probleemsituaties, bedenkt oplossingen en zet deze ook in	33	8
	Herkent probleemsituaties en bedenkt oplossingen	31	21
	Herkent probleemsituaties, maar bedenkt onvoldoende oplossingen	18	46
	Herkent probleemsituaties niet	7	22
	Onbekend	2	3
	NA	8	0
Impulsiviteit, handelen alvorens na te denken	Gebruikt zelfcontrole, denkt meestal na alvorens iets te doen	28	6
	Enige zelfcontrole: denkt vaak na alvorens iets te doen	44	32
	Impulsief: denkt vaak niet na alvorens iets te doen	23	50
	Zeer impulsief: denkt gewoonlijk niet na alvorens iets te doen	3	11
	Onbekend	2	2
	NA	0	0
Beheerst/gebruikt vaardigheden voor het omgaan met anderen	Gebruikt meestal sociale vaardigheden (soms)	32	50
	Gebruikt vaak sociale vaardigheden	52	23
	Gebruikt vaak geen sociale vaardigheden (zelden)	4	16
	Beheerst onvoldoende sociale vaardigheden (geen)	3	10
	Onbekend	1	2
	NA	8	0
	Missing	0	0
Beheerst/gebruikt vaardigheden voor het omgaan met moeilijke situaties	Gebruikt meestal vaardigheden voor moeilijke situaties (soms)	36	27
	Gebruikt vaak vaardigheden voor moeilijke situaties	33	8
	Gebruikt vaak geen sociale vaardigheden (zelden)	13	38
	Beheerst onvoldoende vaardigheden voor moeilijke situaties (geen)	6	25
	Onbekend	2	3
	NA	8	0
	Missing	0	0

Bij de andere vragen over vaardigheden, alleen voor instrument 2b (6 items extra), komt naar voren dat het overgrote deel van de jongeren begrijpt dat hun gedrag gevolgen heeft (62%) en een deel doorziet welke gevolgen bepaalde gedrag heeft (15%). Maar dat van deze groep 38-40% zowel interne als externe triggers niet of niet goed herkent (zie tabel 22).

Tabel 22 Langetermijndenken

		Instrument 2b (N=4.596) (%)
Denken in termen van oorzaak en gevolg	Denkt in termen van oorzaak en gevolg, stemt gedrag af op gewenste gevolgen	5
	Doorziet welke gevolgen bepaald gedrag heeft	15
	Begrijpt dat gedrag gevolgen heeft	62
	Begrijpt niet dat gedrag gevolgen heeft	13
	Onbekend	3
	NA	2
Herkent en heeft controle op externe triggers (gebeurtenissen of situaties) die tot problemen kunnen leiden	Heeft actief controle op externe triggers	6
	Herkent externe triggers	47
	Herkent externe triggers niet	38
	Onbekend	7
	NA	2

Voor het merendeel van de domeinen geldt dat de jongeren waarbij een 2a-instrument is afgenomen hoger scoren op de beschermende factoren en lager op de risicofactoren dan de jongeren met een 2b-instrument. Qua alcoholgebruik zijn de uitkomsten voor de twee groepen gelijk. Alleen gebruiken de jongeren met een 2b-instrument vaker en meer drugs dan de 2a-groep. Bij het domein werk zijn alleen de uitkomsten voor de 2b-groep meegenomen en is vergelijking niet mogelijk. Beschermende factoren waar de jongeren met een 2a-instrument hoger op scoren zijn bijvoorbeeld een meer stabiele thuissituatie en een consistente opvoeding. Ze hechten belang aan school en presteren goed. Daarnaast vinden zij vaker dat agressie niet geschikt is voor het oplossen van een conflict. Jongeren met een 2b-instrument vertonen meer problematisch gedrag verspreid over de verschillende domeinen. Zo hebben ze een enigszins problematische vrijetijdsbesteding, zijn ze vaker gediagnosticeerd met psychische problemen en scoren ze lager op school. Ook zijn ze vaker getuige geweest van (huiselijk) geweld. Ze zijn impulsiever en passen minder vaak vaardigheden toe in sociale situaties.

3.2 Profielen van jongeren binnen strafrechtketen

In het normeringsonderzoek van Van der Put en Kapteijns (2020) is voor elk item van de instrumenten 2a en 2b een nieuwe puntentelling berekend op basis van Nederlandse data. Per item is het verschil berekend tussen de gemiddelde recidive en de recidive per antwoordcategorie.⁷ Op basis hiervan kunnen risicopunten of protectieve punten toegekend worden. Ter illustratie, de gemiddelde recidive bij het item 'Ouder(s)/verzorger(s) stellen de regels op' is 53,6%. Voor de antwoordcategorie 'meestal wel' ligt dit percentage op 51,2% en dit is 64,9% voor de categorie 'meestal niet'. De recidive ligt hoger bij de categorie 'meestal niet' met 11 punten ($64,9 - 53,6 = 11,3$) en is daarmee een risicofactor. De categorie 'meestal wel' is een protectieve factor en krijgt 2 punten toegekend ($53,6 - 51,2 = 2,2$). De domeinscore is een optelling van de scores op de individuele items (domeinscores), apart voor de risicopunten en voor de protectieve punten. Op basis van deze puntentelling, name-

⁷ Ten behoeve van de normering van de instrumenten 2a en 2b van het LIJ zijn door het WODC de justitiële gegevens aan het bestand gekoppeld voor het bepalen van de recidive. In het huidige rapport is een nieuwe koppeling gemaakt voor het berekenen van de recidiveprevalentie uitgesplitst naar profiel. VTT-afoeningen en kantongerechzaken zijn niet meegeteld bij het bepalen van de recidiveprevalentie.

lijk de risico- en protectieve scores per LIJ-domein, wordt per LIJ-instrument (2a en 2b) een *latent profile* analyse (LPA) uitgevoerd. Met deze analyse wordt gekeken of er subgroepen jongeren ('profielen') zijn die op elkaar lijken met betrekking tot de protectieve en risicoscores. De gemiddelde protectieve en risicoscores per profiel kunnen geplot worden om eventuele profielen met elkaar te vergelijken.

3.2.1 Profielen 2a-groep

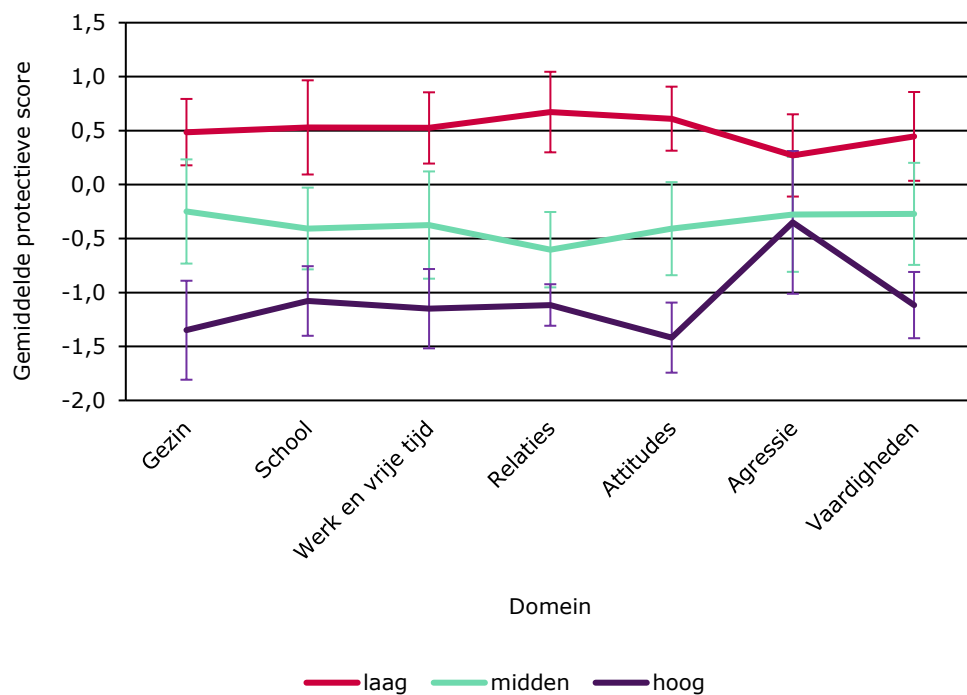
Als eerste is gekeken of en hoeveel profielen onderscheiden kunnen worden binnen de groep jongeren bij wie alleen het 2a-instrument is afgenomen. De gestandaardiseerde protectieve en risicoscores voor de 2a-groep zijn als geobserveerde variabelen gebruikt in een LPA. Deze analyse zorgt ervoor dat profielen van jongeren met vergelijkbare scorepatronen worden geïdentificeerd. Op basis van diverse statistische maten en inhoudelijke interpreteerbaarheid van de profielen is voor de 2a-groep gekozen voor het latent profile model met drie profielen. In bijlage 4 staat meer informatie over de statistische maten waarop deze keuze is gebaseerd. Bij *latent profile* analyse wordt een cumulatief aantal verschillende modellen getoond. Om te bepalen welk model het meest optimale aantal profielen weergeeft, is het noodzakelijk om te kijken naar de fit statistieken. Deze fit statistieken geven onder meer aan hoe goed een bepaald model past bij de data, dat wil zeggen hoe adequaat de profielen van elkaar te onderscheiden zijn. De kans om bij een bepaald profiel te worden ingedeeld wordt voor elke jongere per profiel uitgerekend. Bij een perfect passend model heeft iedereen 100% kans om in één profiel te vallen en geen kans om in een van de andere profielen terecht te komen. De kans om in een profiel te vallen wordt uitgedrukt met een score tussen de 1 en 0, waarbij 1 staat voor een kans van 100%. Een gemiddelde kans van boven 0,9 geeft aan dat de profielen goed bij de data passen. Met andere woorden, er bestaat een hoge kans om in één van de profielen te vallen en daarmee wordt de kans kleiner om in twee of meerdere profielen te vallen. Uit de statistieken komt naar voren dat zowel het model met twee profielen als het model met drie profielen het meest onderscheidend zijn. Gekozen is voor het model met drie profielen, omdat dit voor de praktische bruikbaarheid het meest wenselijk is om te hanteren. Zo worden de risicoscores op basis van de pre-select Recidive, het algemeen recidive risico en het dynamisch risicoprofiel uitgedrukt in laag, midden of hoog. In tabel B4.3 zijn de gemiddelde kansen per profiel voor de drie profielen weergegeven. Voor alle profielen liggen de gemiddelden boven de 0,9. In figuren B4.1, B4.2 en B4.3 zijn de gemiddelde kansen per profiel geplot. Hieruit kunnen we concluderen dat de drie profielen goed te onderscheiden zijn op basis van deze statistieken.

Voor de praktische bruikbaarheid sluiten we aan bij verschillende niveaus van recidiverisico van een jongere om de groepen te beschrijven: het eerste profiel is het laag-risicoprofiel, het midden-risicoprofiel heeft betrekking op profiel twee en als laatste is er het hoog-risicoprofiel. Het grootste profiel is het laag-risicoprofiel: 3.224 jongeren (52%) hebben de hoogste kans om in dit profiel te worden ingedeeld. Er zijn 2.192 jongeren (36%) met de hoogste kans om in het midden-risicoprofiel terecht te komen. Het kleinste profiel bij de 2a-groep is het hoog-risicoprofiel: 756⁸ jongeren (12%) hebben de hoogste kans om in dit profiel te worden ingedeeld.

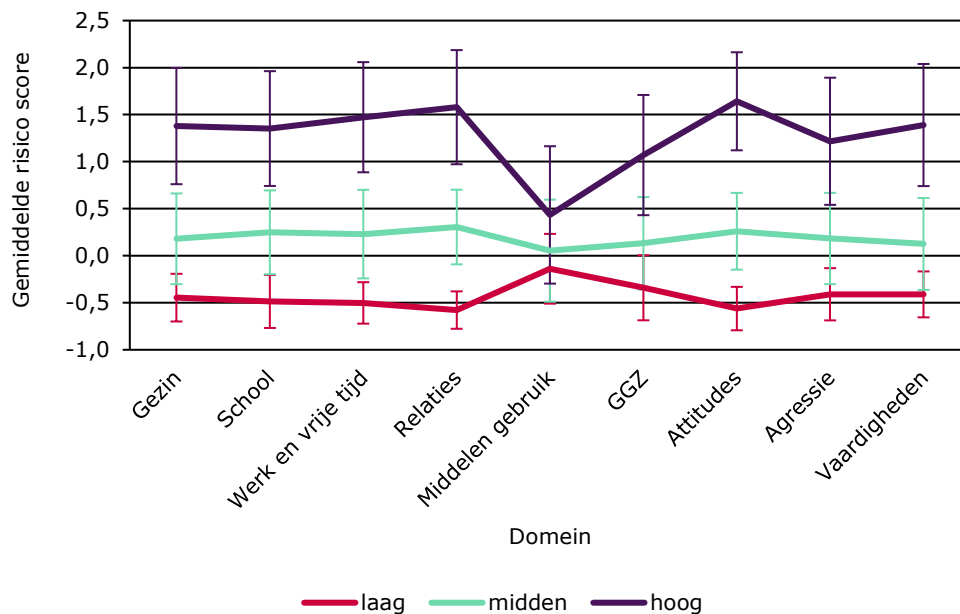
⁸ Het aantal jongeren die terugkomen in de *latent profile analysis* ligt lager dan de totale groep jongeren met een LIJ. Jongeren waarbij bepaalde missende items waren, zijn niet meegenomen in de latent profile analysis.

In figuur 2 staan voor de drie profielen de gemiddelde gestandaardiseerde protectieve scores voor de verschillende domeinen van het LIJ weergegeven. Figuur 3 geeft de gemiddelde gestandaardiseerde risicoscores per domein per profiel weer. De profielen onderscheiden zich zeer sterk op het merendeel van de domeinen, namelijk gezin, school, werk en vrije tijd, relaties, attitudes en vaardigheden. De gemiddelde gestandaardiseerde protectieve en risicoscores liggen voor deze domeinen ver uit elkaar. Op het domein agressie is het verschil tussen de profielen laag-risico en hoog-risico minder evident met betrekking tot de protectieve scores. Kijken we naar de risicoscores van het domein agressie, dan zien we dat deze twee profielen verder uit elkaar liggen. Op het domein middelengebruik binnen de risicoscores lijken de drie profielen minder van elkaar te verschillen.

Figuur 2 Gemiddelde gestandaardiseerde protectieve scores voor de drie profielen van de 2a-groep

Figuur 3 Gemiddelde gestandaardiseerde risicoscores voor de drie profielen van de 2a-groep

Het is minder inhoudelijk om op basis van de gemiddelde gestandaardiseerde protectieve en risicoscores per domein uitspraken te doen over de verschillen tussen de profielen. Daarom kijken we op itemniveau waar de verschillen tussen de profielen uit bestaan. Om te bepalen welke items van onderscheidende waarde zijn, is allereerst per profiel bekeken op welke domeinen zij het hoogst scoren, zowel voor de gemiddelde gestandaardiseerde protectieve scores als voor de risicoscores. Vervolgens zijn op itemniveau de procentuele verschillen tussen de profielen op deze domeinen berekend. De profielen zijn opgesteld op basis van de items met de grootste procentuele verschillen in combinatie met de items waarbij hoge scores en/of grote of juist kleine verschillen tussen de profielen naar voren komen. In bijlage 5 staat een overzicht van de LIJ-items per profiel. In onderstaande alinea's volgt een beschrijving van de drie profielen. Per profiel wordt op basis van de grootste procentuele verschillen op itemniveau geïllustreerd hoe de jongeren binnen de profielen te karakteriseren zijn. In tabel 23 staan de besproken items per profiel samengevat.

Profiel 1: laag-risicoprofiel

In vergelijking met de twee andere profielen van de jongeren met een 2a-instrument scoren de jongeren in dit profiel het hoogst op de gemiddelde gestandaardiseerde protectieve scores per domein en het laagst op de gemiddelde gestandaardiseerde risicoscores op de tien domeinen. De top drie domeinen waar de jongeren uit het eerste profiel het hoogst op scoren zijn op de gemiddelde gestandaardiseerde protectieve items in de domeinen relaties, attitudes en school. Het beeld dat naar voren komt is dat het merendeel van deze jongeren vooral met prosociale leeftijdgenoten hun tijd door brengen. Ze bewonderen of imiteren antisociaal gedrag niet. Daarnaast laten ze sociaalvaardig gedrag zien: zij hebben respect voor autoriteitsfiguren en accepteren verantwoordelijkheid voor hun antisociaal gedrag. En ze hebben een sterke binding met school. De schoolprestaties van deze jongeren zijn voldoende tot goed. Dit profiel is het grootst: ongeveer 52% van de jongeren voor wie alleen het 2a-instrument is ingevuld maakt er deel van uit.

Profiel 2: midden-risicoprofiel

De groep jongeren in het midden-risicoprofiel laat een vrij vlakke lijn zien op de gemiddelde gestandaardiseerde protectieve scores per domein en tevens op de gemiddelde gestandaardiseerde risicoscores op de tien domeinen. Deze groep laat een wisselend beeld zien op itemniveau per domein. Daar komen de nuances beter naar voren. Het merendeel van de jongeren uit dit profiel groeit op in een gezin. Op het gebied van vaardigheden herkennen de jongeren probleemsituaties en bedenken oplossingen. Tevens zijn er geen meldingen van gewelddadig gedrag bekend. Daartegenover staat dat op het domein relaties ze weinig weerstand bieden aan antisociale leeftijdsgenoten. De items bij het domein attitudes laten zien dat deze groep hun antisociale gedrag bagatelliseert, ontkent, rechtvaardigt, verexcuseert zichzelf of anderen beschuldigt. Ook hechten ze minder belang aan school dan de laag-risicogroep, vertonen (soms) negatief gedrag en scoren gemiddeld wat hoger op het volgen van speciaal onderwijs. Dit profiel omvat 36% van de jongeren voor wie alleen het 2a-instrument is ingevuld.

Profiel 3: hoog-risicoprofiel

Het hoog-risicoprofiel beslaat 12% van de jongeren bij wie alleen instrument 2a is afgenomen en is daarmee het kleinste profiel van de drie. Opvallend bij deze groep is dat zij vooral slecht scoren op factoren in de bredere sociale omgeving, zoals attitudes, relaties en werk of vrije tijd. In het domein attitude uit zich dat in geen respect hebben voor autoriteitsfiguren. Op het domein relaties staat deze groep er slecht voor: ze brengen vooral hun tijd door met antisociale leeftijdsgenoten. Ze hebben bewondering voor en/of imiteren het antisociale gedrag van leeftijdsgenoten. Bij deze groep is er sprake van problematische vrijetijdsbesteding. Ze zien schreeuwen als een geschikte manier voor het oplossen van een conflict en zijn zeer impulsief. De jongeren uit dit profiel denken gewoonlijk niet na alvorens iets te doen.

Tabel 23 Belangrijkste items voor de drie profielen van de 2a-groep

Profiel 1: laag-risicoprofiel	
De jeugdige	... brengt vooral met pro sociale leeftijdgenoten zijn tijd door; ... staat afwijzend tegenover antisociaal gedrag van leeftijdsgenoten en laat zelf ander gedrag zien; ... accepteert verantwoordelijkheid voor antisociaal gedrag; ... heeft respect voor autoriteitsfiguren; ... hecht belang aan onderwijs; Schoolprestaties zijn voldoende tot goed.
Profiel 2: midden-risicoprofiel	
De jeugdige	... woont in een gezin; ... herkent probleemsituaties, bedenkt oplossingen; Geen meldingen van gewelddadig gedrag; ... biedt soms/zelden weerstand tegen de invloed van antisociale leeftijdgenoten; ... bagatelliseert, ontkent, rechtvaardigt, verexcuseert zichzelf of beschuldigt anderen voor antisociaal gedrag; ... hecht minder belang aan onderwijs ... volgt (speciaal) onderwijs; ... vertoont (soms) negatief gedrag op school.
Profiel 3: hoog-risicoprofiel	
De jeugdige	... heeft geen respect voor autoriteitsfiguren; ... brengt vooral met antisociale leeftijdsgenoten hun tijd door ... heeft bewondering voor en/of imiteert antisociaal gedrag van leeftijdsgenoten; ... problematische vrijetijdsbesteding; ... vindt schreeuwen vaak een geschikte oplossing van een conflict; ... zeer impulsief: denkt gewoonlijk niet na alvorens iets te doen.

Noot: groen gearceerd betreft beschermende factoren; lila gearceerd betreft risicofactoren.

3.2.2 Profielen 2b-groep

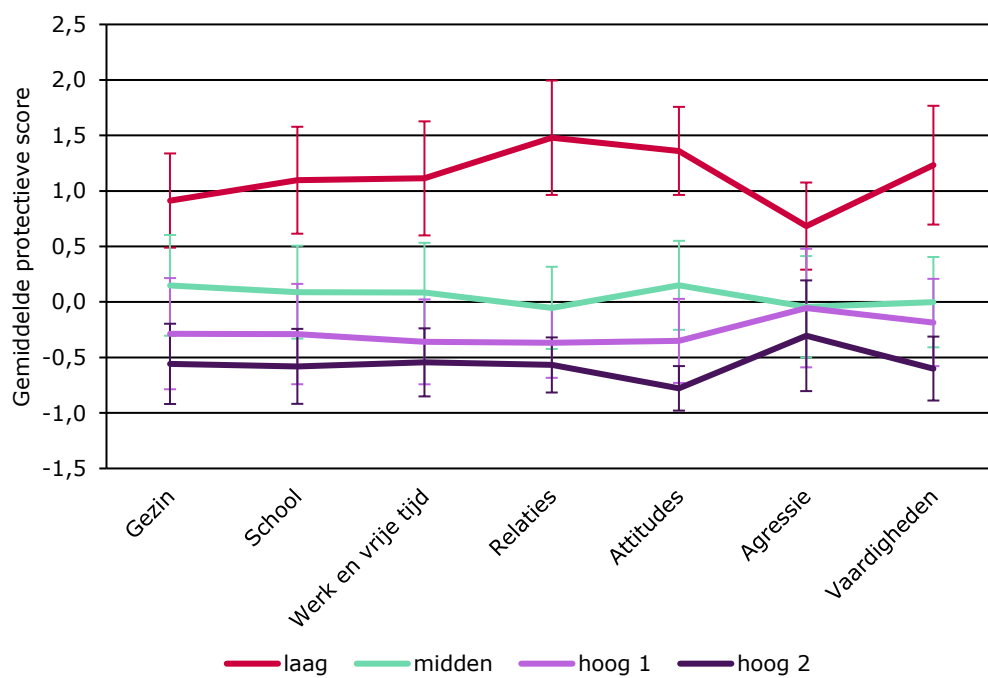
Ook bij de groep jongeren bij wie ook een 2b-instrument is afgenomen, is bekeken of en hoeveel profielen onderscheiden kunnen worden door de gestandaardiseerde protectieve en risicoscores als geobserveerde variabelen te gebruiken in een LPA. Op basis van diverse statistische maten en inhoudelijke interpreteerbaarheid van de profielen is voor de 2b-groep het LPA model met 4 profielen gekozen. De diagnostiek statistieken waarop deze keuze is gebaseerd staan in bijlage 4. Daarbij is, net zoals bij de 2a-groep, gekeken naar de gemiddelde kans om tot een bepaald profiel te behoren. In tabel B4.4 zijn deze gemiddelde kansen per profiel weergegeven en in de figuren B4.4, B4.5, B4.6 en B4.7 zijn ze grafisch weergegeven.

Voor de praktische toepasbaarheid noemen we de profielen: laag-risicoprofiel, midden-risicoprofiel, hoog-risicoprofiel 1 en hoog-risicoprofiel 2. Het kleinste profiel is het laag-risicoprofiel: 760 jongeren (17%) hebben de hoogste kans om in dit profiel te zitten. Het midden-risicoprofiel is het grootst, waarbij 1.743 jongeren (38%) de hoogste kans hebben om ingedeeld te worden in dit profiel. Hoog-risicoprofiel 1 is ongeveer even klein als het laag-risicoprofiel: 768 jongeren (17%) hebben de hoogste kans om bij dit derde profiel te horen. Er zijn 1.318 jongeren (29%) met de hoogste kans om bij het hoog-risicoprofiel 2 te horen.

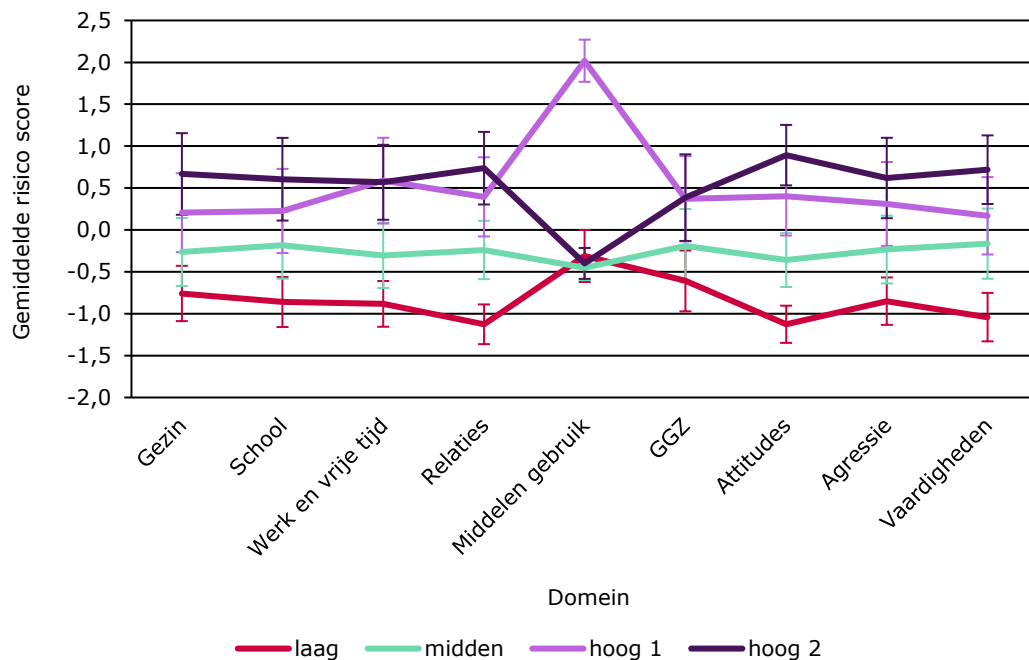
In figuur 4 staan de gemiddelde gestandaardiseerde protectieve scores per domein per profiel. Figuur 5 geeft de gemiddelde gestandaardiseerde risicoscores per domein per profiel weer. Het laag-risicoprofiel heeft duidelijk hogere protectieve

scores in vergelijking met de andere profielen. Qua risicoscores scoort deze groep het laagst op alle domeinen. Bij het domein middelengebruik lijken het laag-risicoprofiel, midden-risicoprofiel en hoog-risicoprofiel 2 profiel veel op elkaar. Het midden-risicoprofiel scoort bijna gemiddeld op alle domeinen met betrekking tot de protectieve en de risicoscores. Het hoog-risicoprofiel 1 scoort qua protectieve scores iets hoger dan het hoog-risicoprofiel 2 en iets lager dan het midden-risicoprofiel op alle domeinen met uitzondering van het domein agressie. Op het domein agressie scoort hoog-risicoprofiel 1 hetzelfde als het midden-risicoprofiel. Ook op het domein vaardigheden liggen de protectieve scores van deze profielen dicht bij elkaar. Vergelijken we de gemiddelde risicoscores van hoog-risicoprofiel 1 met hoog-risicoprofiel 2, dan zien we dat hoog-risicoprofiel 1 op de meeste domeinen gemiddeld iets lager scoren: behalve op het domein werk en vrije tijd en op het domein geestelijk gezondheid. Op deze domeinen scoren ze even hoog. In het domein middelengebruik zien we dat het hoog-risicoprofiel 1 zich duidelijk onderscheidt met gemiddeld een hogere risicoscore dan alle andere profielen. Naast het domein middelengebruik, werk en vrije tijd en GGZ heeft het hoog-risicoprofiel 2 het meest risicovol karakter qua protectieve en risicoscores.

Figuur 4 Gemiddelde gestandaardiseerde protectieve scores voor de vier profielen van de 2b-groep

Figuur 5 Gemiddelde gestandaardiseerde risicoscores voor de vier profielen van de 2b-groep

Het is minder inhoudelijk om op basis van de gemiddelde gestandaardiseerde protectieve en risicoscores per domein uitspraken te doen over de verschillen tussen de profielen. Daarom kijken we op itemniveau waar deze verschillen tussen de profielen uit bestaan. Per profiel zijn de domeinen waarop het hoogst wordt gescoord vastgesteld. Deze domeinen zijn als uitgangspunt gebruikt om naar de losse LIJ-items te kijken. De profielen zijn opgesteld op basis van de items met de grootste procentuele verschillen in combinatie met de items waarbij hoge scores en/of grote of juist kleine verschillen tussen de profielen naar voren komen. In bijlage 5 staat een overzicht van de LIJ-items per profiel. In onderstaande alinea's volgt een beschrijving van de vier profielen en wordt er nader ingegaan op ieder profiel om te illustreren hoe de verschillende profielgroepen zijn te karakteriseren. In tabel 24 staat de besproken items per profiel schematisch genoteerd.

Profiel 1: Laag-risicoprofiel

De jongeren in dit profiel scoren het hoogst op de gemiddelde gestandaardiseerde protectieve scores per domein, vooral op de domeinen relaties, attitudes en vaardigheden. Op itemniveau vertaalt zich dat bij het domein relaties bijvoorbeeld in een sterke binding met de gemeenschap en/of afwijzend staan tegenover antisociaal gedrag van leeftijdsgenoten en zelf ander gedrag laten zien. In attitudes komt naar voren dat de jeugdige van mening is dat wetten en regels ook voor hem of haar gelden. Ze hebben respect voor autoriteitsfiguren. Ook hebben ze sterk de wens tot een beter leven – zonder antisociaal gedrag. Op de andere domeinen laten ze tevens een stabiel beeld zien: schoolprestaties zijn voldoende tot goed, ze zijn in staat om een baan te behouden en hebben een ondersteunend gezin. Alleen op het domein gezondheidszorg zijn er twee punten opvallend. Ze deden vroeger weleens gevaarlijke dingen en er is een diagnose van psychische problemen die nu nog geldig is. Deze groep omvat 17% van de jongeren bij wie een 2b-instrument is afgenomen.

Profiel 2: Midden-risicoprofiel

Met 38% vormt het midden-risicoprofiel de grootste groep jongeren bij wie een 2b-instrument is afgenomen. Deze groep laat een vlakke lijn zien op de gestandaardiseerde protectieve en risicoscores. Er zijn geen domeinen waar ze een afwijkende score laten zien. Wanneer we kijken op itemniveau, zijn de volgende zaken opvallend: deze groep is in het afgelopen half jaar één keer of vaker verwijderd uit de les, of zelfs geschorst. Uit het domein attitudes blijkt dat de jeugdige problemen heeft op het gebied van morele ontwikkeling. Ze passen ook minder vaak vaardigheden toe in moeilijke situaties in vergelijking met de jongeren uit het laag-risicoprofiel. Verder hebben jongeren in dit profiel problemen met het denken in termen van oorzaak en gevolg.

Profiel 3: Hoog-risicoprofiel 1

Wat gelijk opvalt bij de jongeren in dit profiel is de piek bij de gestandaardiseerde risicoscore op het domein middelengebruik. Dit is terug te zien op itemniveau: zij drinken vaak en veel alcohol en gebruiken tevens vaak en veel drugs. In vergelijking met de andere profielen heeft deze groep vaker te kampen met psychische problemen. Daar komt bij dat zij in het verleden al gevaarlijke dingen deden. Ze hebben te maken gehad met geweld zowel binnen als buiten het gezin. In het domein gezin komt geen rooskleurig beeld naar voren. Bij deze jongeren is vaker sprake (geweest) van een kindbeschermingsmaatregel. Deze groep heeft een leefgroep/tehuis/pleeggezin verleden en is weleens uit huis geplaatst. Dit profiel omvat 17% van de jongeren bij wie een 2b-instrument is afgenomen.

Profiel 4: Hoog-risicoprofiel 2

Het laatste profiel heeft, op de domeinen middelengebruik, werk en vrije tijd en GGZ na, het meest risicovolle karakter qua protectieve en risicoscores. Op de domeinen waar deze jongeren het hoogste scoren met betrekking tot de gestandaardiseerde risicoscores zullen een aantal items worden belicht. Een volledig overzicht van de items wordt in bijlage 5 weergegeven. Bij het domein attitudes komt het volgende beeld naar voren: ze maken veel denkfouten en hebben problemen op het gebied van morele ontwikkeling. Ze vinden niet dat wetten en regels en de gangbare omgangsvormen voor hun gelden. Daarnaast hebben ze een zwakke of geen wens tot een beter leven. De jongeren uit dit profiel hebben geen reëel beeld van de wereld om zich heen en het eigen handelen hierin. Met betrekking tot het domein relaties zien we dat de jongeren uit het hoog-risicoprofiel 2 soms of zelden weerstand biedt tegen de invloed van antisociale leeftijdgenoten en hebben ze daarnaast geen sociale binding met de gemeenschap. Ze interpreteren het gedrag van anderen primair negatief of vijandig. De jongeren uit dit profiel vinden het lastig om probleemsituaties te herkennen. Dit profiel bestaat uit 29% van de jongeren bij wie het instrument 2b is afgenomen.

Tabel 24 Belangrijkste items voor de vier profielen van de 2b-groep

Profiel 1: laag-risicoprofiel	
De jeugdige	... heeft een sterke binding met de gemeenschap; ... staat afwijzend tegenover antisociaal gedrag van leeftijdsgenoten en laat zelf ander gedrag zien; ... is van mening dat wetten en regels ook voor hem of haar gelden; ... heeft respect voor autoriteitsfiguren; ... heeft sterk de wens tot een beter leven – zonder antisociaal gedrag; ... heeft voldoende tot goede schoolprestaties; ... is in staat om een baan te behouden; ... heeft een ondersteunend gezin; ... deed vroeger gevaarlijke dingen ... heeft een diagnose van psychische problemen die nu nog geldig is.
Profiel 2: midden-risicoprofiel	
De jeugdige	... is in het afgelopen half jaar één keer of vaker verwijderd uit de les, of zelfs geschorst; ... heeft problemen op het gebied van morele ontwikkeling; ... past minder vaak vaardigheden toe in moeilijke situaties; ... heeft problemen met het denken in termen van oorzaak en gevolg.
Profiel 3: hoog-risicoprofiel 1	
De jeugdige	... drinkt vaak en veel alcohol; ... gebruikt vaak en veel drugs; ... kampt met psychische problemen; ... deed vroeger gevaarlijke dingen; ... getuige van (huiselijk) geweld; ... vaak/regelmatig sprake (geweest) van een kindbeschermingsmaatregel. ... heeft een leefgroep/tehuis/pleeggezin verleden; ... is weleens uit huis geplaatst.
Profiel 4: hoog-risicoprofiel 2	
De jeugdige	... maakt veel denkfouten; ... heeft problemen op het gebied van morele ontwikkeling; ... heeft zwakke of geen wens tot een beter leven; ... heeft geen reëel beeld van de wereld om zich heen en het eigen handelen hierin; ... biedt soms/zelden weerstand tegen de invloed van antisociale leeftijdsgenoten; ... heeft geen sociale binding met de gemeenschap; ... interpreteert gedrag van anderen in gewone neutrale situaties primair negatief of vijandig; ... herkent probleemsituaties niet.

Noot: groen gearceerd betreft beschermende factoren; lila gearceerd betreft risicofactoren.

3.3 Recidive onder LIJ-jongeren

In deze paragraaf wordt de recidiveprevalentie beschreven voor de jongeren met een 2a-instrument en voor de jongeren met een 2b-instrument. De recidiveprevalentie is het percentage jongeren dat binnen twee jaar een nieuw delict heeft gepleegd dat leidde tot een nieuwe strafzaak.⁹ Er wordt hierbij onderscheid gemaakt tussen recidive van een delict ongeacht ernst of type (algemene recidive) en recidive van een zeer ernstige delict (een misdrijf waarvoor een onvoorwaardelijke vrijheidsstraf van acht jaar of meer kan worden opgelegd). Tevens zal meer specifiek gekeken worden naar de verschillende profielen die uit de *latent profile analyses*

⁹ Zaken die niet meetellen bij het bepalen van de recidive zijn kantongerechtszaken. Ook zaken die eindigen in een vrijspraak, een technisch sepot of een niet-schuldig-verklaring van de rechter blijven buiten beschouwing.

naar voren zijn gekomen. Vervolgens worden de 2a- en 2b-profielen gebruikt om de samenhang met recidive te toetsen met behulp van Cox-regressie.

3.3.1 Recidiveprevalentie

In tabel 25 staat de tweejarige recidiveprevalentie weergegeven van de groep jongeren bij wie alleen instrument 2a is afgenomen en de groep jongeren bij wie ook instrument 2b is afgenomen. Beide groepen laten een verschillende uitkomst zien. Voor de jongeren bij wie de 2a wordt afgenomen is de prevalentie van tweejarige algemene recidive 29% en voor jongeren bij wie de 2b wordt afgenomen ligt dit een stuk hoger met een prevalentie van algemene recidive van 49%. De zeer ernstige recidiveprevalentie ligt bij beide groepen een stuk lager; 4% voor de 2a-groep en 10% voor de 2b-groep. Dit verschil is te verwachten op basis van de LIJ-richtlijnen, waarbij jongeren met een midden of hoog dynamisch risicoprofiel te maken krijgen met het 2b-instrument.

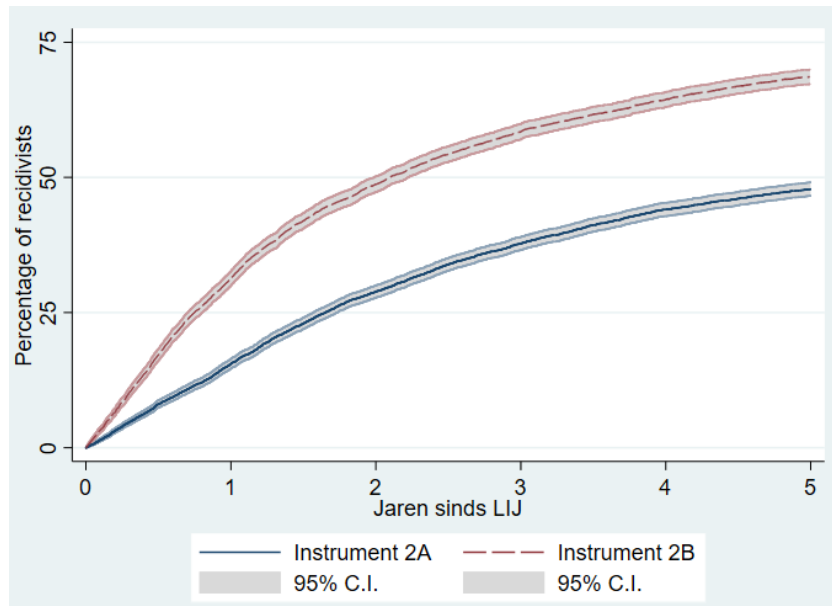
Om in te schatten hoe deze cijfers zich verhouden tot de recidiveprevalentie in het algemeen, hebben we ook de recidiveprevalentie van de groepen ex-JJI pupillen (uitstroomjaar 2013) en alle jeugdige daders (veroordeeld in 2013) bekeken en in de tabel erbij gezet. Onder jeugdige daders verstaan we de daders die volgens het jeugdstrafrecht zijn veroordeeld. Ex-JJI-pupillen zijn jongeren die zijn uitgestroomd uit een justitiële jeugdinrichting. Over het algemeen ligt de recidiveprevalentie van de ex-JJI-pupillen hoger dan bij de jongeren uit het LIJ. De percentages algemene recidive en zeer ernstige recidive van de jeugdige daders liggen hoger dan bij de 2a-groep. Een verklaring hiervoor is dat de jeugdige daders zijn veroordeeld in het jeugdstrafrecht en dat het bij de LIJ-groep gaat om verdachten. Niet alle jongeren in de LIJ-groep zullen uiteindelijk doorgestuurd worden naar het OM of veroordeeld worden.

Tabel 25 Tweejarige recidiveprevalentie 2a-groep, 2b-groep, ex-JJI-pupillen uitstroom jaar 2013 en jeugdige daders veroordeeld in 2013

	Onderzoeksgroep		Referentiegroep	
	2a-groep (N=6.206)	2b-groep (N=4.596)	Ex-JJI pupillen (N=1.180)	Jeugdige daders (N=10.928)
Algemene recidive	29,0	49,2	56,1	35,8
Zeer ernstige recidive	4,4	9,6	15,7	6,2

In figuur 6 wordt de ontwikkeling van de algemene recidiveprevalentie tot vijf jaar na afname van het LIJ-instrument weergegeven. In de eerste twee jaar stijgt de prevalentie onder de 2b-groep sneller dan onder de 2a-groep. Na twee jaar begint de recidiveprevalentie onder beide groepen af te vlakken en blijft het verschil tussen de groepen ongeveer gelijk.

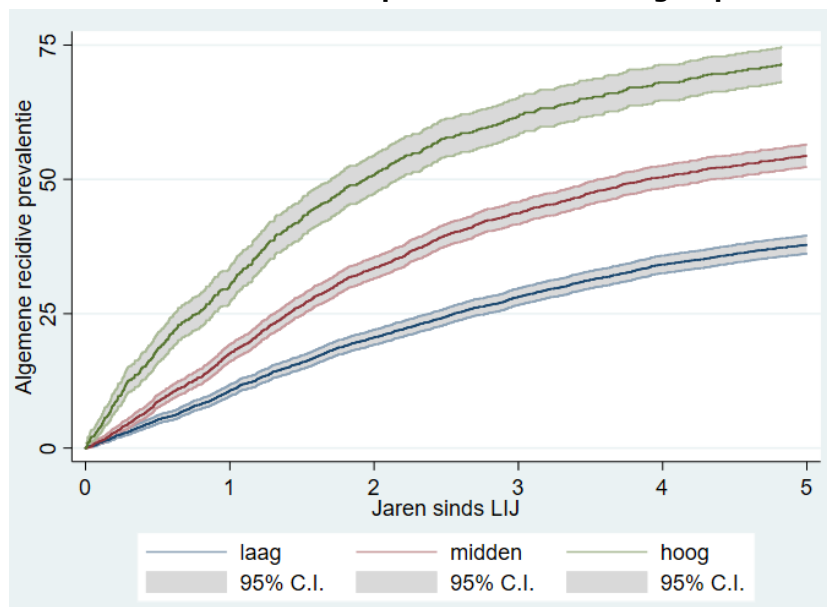
Figuur 6 Prevalentie van algemene recidive tot 5 jaar na afnemen van het LIJ voor de 2a- en 2b-groepen

3.3.2 Recidiveprevalentie uitgesplitst per profiel voor 2a-groep

Voor de groep jongeren voor wie instrument 2a is ingevuld, hebben we op basis van de LPA drie profielen onderscheiden. Op basis van de protectieve en risicoscores noemen we deze profielen laag-risicoprofiel, midden-risicoprofiel en hoog-risicoprofiel. Per profiel wordt de recidiveprevalentie uitgerekend. In figuur 7 staat de prevalentie van algemene recidive tot vijf jaar na afname van het LIJ weergegeven. Figuur 8 toont de prevalentie van zeer ernstige recidive.

Figuur 7 Prevalentie van algemene recidive tot 5 jaar na afnemen van het LIJ voor de drie profielen van de 2a-groep

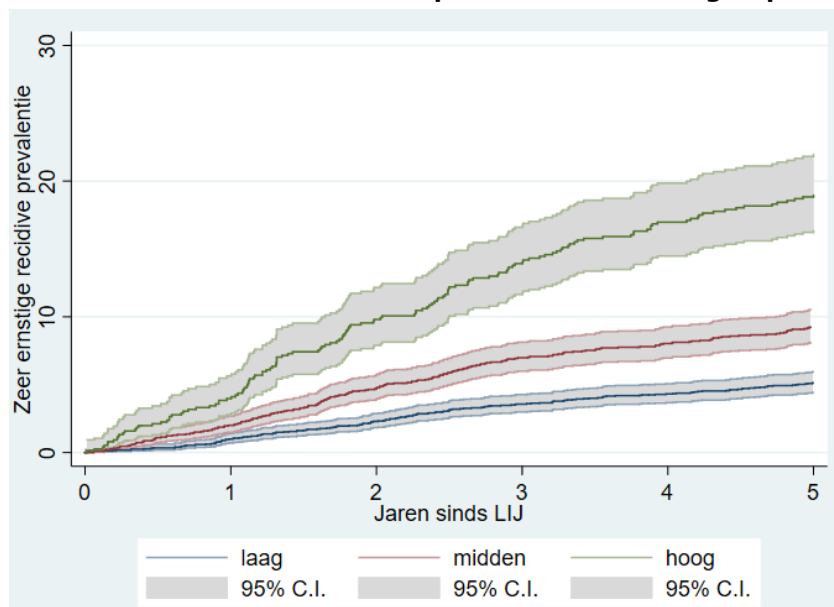

Er is een duidelijk verschil tussen de profielen in zowel algemene als zeer ernstige recidive (zie ook de tabellen 26 en 27). Twee jaar na afname van het LIJ-instrument 2a heeft 21% van jongeren behorend tot het laag-risicoprofiel gerecidiveerd met enig delict. Na vijf jaar ligt dit op 38%. Dit is het profiel met de grootste omvang, namelijk 3.224 jongeren. Van de jongeren behorend tot het midden-risicoprofiel (N=2.192) heeft 34% binnen twee jaar na afname van het 2a-instrument met enige delict gerecidiveerd en binnen vijf jaar is dit gestegen naar 55%. Van het kleinste (N=756) maar meest risicovolle profiel recidiveert 51% binnen twee jaar na afname van het instrument. Vijf jaar na afname van het LIJ recidiveert 72% van het hoog-risicoprofiel.

Tabel 26 Prevalentie van algemene recidive binnen 2 en 5 jaar na afnemen van het LIJ voor de drie profielen van de 2a-groep

		Laag-risicoprofiel	Midden-risicoprofiel	Hoog-risicoprofiel
Algemene recidiveprevalentie	Binnen 2 jaar	20,6	33,6	50,8
	Binnen 5 jaar	37,8	54,5	71,5

Figuur 8 Prevalentie van zeer ernstige recidive tot 5 jaar na afnemen van het LIJ voor de drie profielen van de 2a-groep

Bij zeer ernstige recidive (figuur 8 en tabel 27) zien we dat vijf jaar na afname van het LIJ-instrument 2a het hoog-risicoprofiel zich sterk onderscheidt van de twee andere profielen. Van het laag-risicoprofiel heeft 5% van de jongeren binnen vijf jaar met een zeer ernstig delict gerecidiveerd, van het midden-risicoprofiel heeft 9% van de jongeren binnen vijf jaar met een zeer ernstig delict gerecidiveerd. Bij het hoog-risicoprofiel ligt dit op 19% van de jongeren.

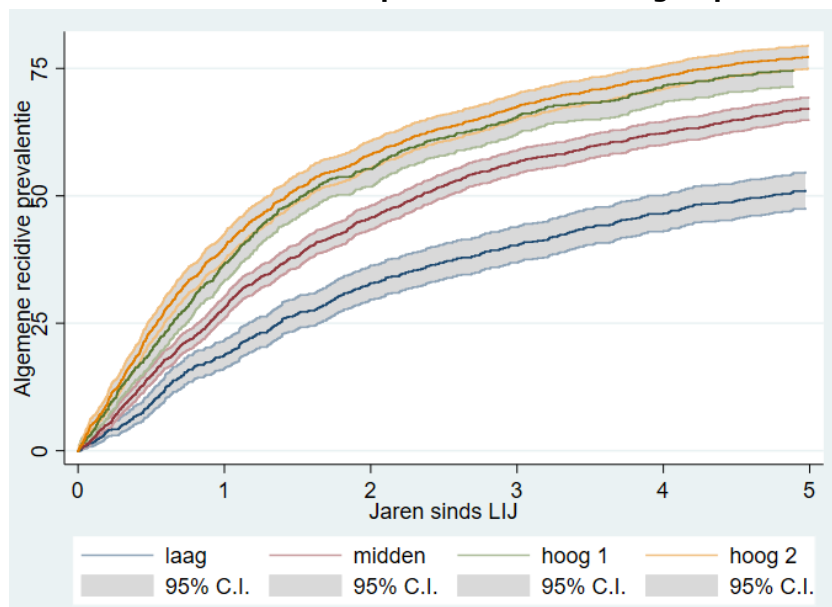
Tabel 27 Prevalentie van zeer ernstige recidive binnen 2 en 5 jaar na afnemen van het LIJ voor de drie profielen van de 2a-groep

		Laag-risicoprofiel	Midden-risicoprofiel	Hoog-risicoprofiel
Zeer ernstige recidiveprevalentie	Binnen 2 jaar	2,3	4,7	9,8
	Binnen 5 jaar	5,2	9,3	19,0

3.3.3 Recidiveprevalentie uitgesplitst per profiel voor 2b-groep

Voor de groep jongeren waarbij een 2b-instrument is afgenomen, hebben we op basis van de LPA vier profielen kunnen onderscheiden. De algemene en zeer ernstige recidiveprevalentie is voor deze profielen uitgerekend. In figuur 9 staat de algemene recidive tot vijf jaar na afname van het LIJ weergegeven. Figuur 10 toont zeer ernstige recidive tot vijf jaar na afname van het LIJ.

Figuur 9 Prevalentie van algemene recidive tot 5 jaar na afnemen van het LIJ voor de vier profielen van de 2b-groep

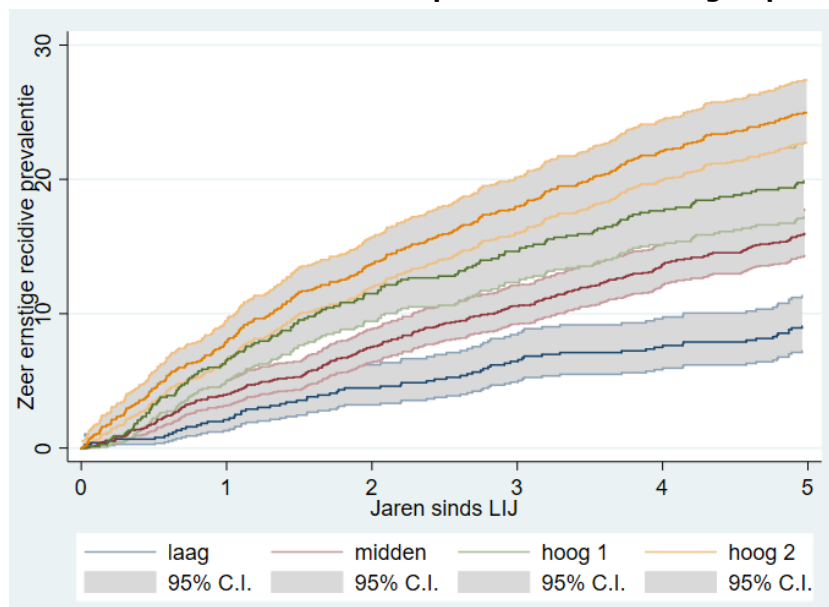
Uit figuur 9 komt naar voren dat het laag-risicoprofiel duidelijk een lagere recidiveprevalentie heeft dan de andere drie profielen. De algemene recidive ligt voor deze groep twee jaar na afname van het LIJ-instrument 2b op 33% (zie ook tabel 28). Voor het midden-risicoprofiel van de 2b-groep ligt de tweejarige recidiveprevalentie op 46%. Opvallend is dat de tweejarige algemene recidiveprevalentie van het hoog-risicoprofiel van de 2a-groep zelfs hoger is dan het midden-risicoprofiel van de 2b-groep. De tweejarige algemene recidive is 51% voor het hoog-risicoprofiel van de 2a-groep.

Recidive onder het hoog-risicoprofiel 1 en het hoog-risicoprofiel 2 twee jaar na afname van het LIJ liggen respectievelijk op 55% en 58% wat algemene recidive betreft.

Tabel 28 Prevalentie van algemene recidive binnen 2 en 5 jaar na afnemen van het LIJ voor de vier profielen van de 2b-groep

		Laag-risicoprofiel	Midden-risicoprofiel	Hoog-risicoprofiel 1	Hoog-risicoprofiel 2
Algemene recidiveprevalentie	Binnen 2 jaar	32,9	45,7	55,4	58,1
	Binnen 5 jaar	51,1	67,2	74,7	77,3

Figuur 10 Prevalentie van zeer ernstige recidive tot 5 jaar na afnemen van het LIJ voor de vier profielen van de 2b-groep

In figuur 10 en tabel 29 wordt de zeer ernstige recidive tot 5 jaar na afname van het LIJ weergegeven per profiel voor jongeren bij wie het 2b-instrument is afgenomen. Voor het laag-risicoprofiel ligt de tweejarige zeer ernstige recidive op 5%. Bij de jongeren uit het midden-risicoprofiel is de tweejarige zeer ernstige recidive 8%. Opvallend is dat de tweejarige zeer ernstige recidiveprevalentie van het hoog-risicoprofiel van de 2a-groep (10%) zelfs hoger is dan het midden-risicoprofiel van de 2b-groep (8%). Waar de profielen hoog-risicoprofiel 1 en hoog-risicoprofiel 2 op elkaar lijken qua algemene recidiverisico, daar verschillen ze op zeer ernstige recidive met respectievelijk 20% en 25%. In de figuren 9 en 10 zien we dit bevestigd in de betrouwbaarheidsintervallen. De twee hoog-risicoprofielen overlappen elkaar grotendeels in figuur 9 bij de algemene recidiveprevalentie, maar hebben minder overlap bij de zeer ernstige recidive (figuur 10).

Tabel 29 Prevalentie van zeer ernstige recidive binnen 2 en 5 jaar na afnemen van het LIJ voor de vier profielen van de 2b-groep

		Laag-risicoprofiel	Midden-risicoprofiel	Hoog-risicoprofiel 1	Hoog-risicoprofiel 2
Zeet ernstige recidiveprevalentie	Binnen 2 jaar	4,5	7,6	11,5	13,7
	Binnen 5 jaar	9,1	16,1	19,9	25,0

3.3.4 Samenhang tussen recidive en LIJ-profielen

Om meer inzicht te krijgen in de meerwaarde van het LIJ voor recidiveonderzoek hebben we de voorspellende waarde van de LIJ-profielen getoetst. Binnen het recidiveonderzoek uitgevoerd door het WODC worden voornamelijk statische factoren gebruikt om recidive te voorspellen. Met statische factoren bedoelen we factoren die niet kunnen worden veranderd, zoals sekse, leeftijd eerste delict en geboorteland. Ook dynamische risicofactoren kunnen de kans op recidive voorspellen. Dit zijn factoren waar wel verandering op mogelijk is. De protectieve en risico-

factoren uit het LIJ zijn een voorbeeld van zulke dynamische factoren. Op groepsniveau zijn statische factoren goed te gebruiken om de kans op recidive te voorspellen, maar voor behandeling op individueel niveau is het nodig om inzicht in de dynamische factoren te hebben. Voor een succesvolle interventie is namelijk inzicht nodig aan welke dynamische factoren van een jongere gewerkt moet worden. Dit zijn immers factoren waar verandering op mogelijk is. Met de uit de LIJ-data verkregen profielen van jongeren, kan worden gekeken of deze profielen een voorspellende waarde hebben voor de kans op recidive en dus aanknopingspunten geven voor de aanpak van criminaliteit onder jongeren. Met Cox-regressie kan worden nagegaan of en in welke mate kenmerken van de justitiabelen samenhangen met de kans op recidive. Op basis van het LIJ zijn jongeren ingedeeld in drie (de 2a-groep) of vier (de 2b-groep) profielen. In dit onderzoek is bekeken of het profiel waarin een jongere is ingedeeld samenhangt met recidive wanneer rekening wordt gehouden met statische factoren (seks, leeftijd ten tijde van LIJ-afname, leeftijd eerste delict en aantal eerdere strafzaken). Wanneer dit het geval is, is het mogelijk om op basis van het profiel beter recidive te voorspellen dan op basis van alleen statische factoren.

3.3.5 Samenhang tussen recidive en 2a-profielen

In tabel 30 zien we de resultaten voor de 2a-groep. Hieruit blijkt dat gecontroleerd voor statische factoren de profielen op basis van de protectieve en risicoscores van de LIJ-items samenhangen met recidive. Vergeleken met jongeren met een laag-risicoprofiel hebben jongeren met een midden-risicoprofiel en vooral jongeren met een hoog-risicoprofiel een grotere kans op zowel algemene als op zeer ernstige recidive. Vooral de kans op zeer ernstige recidive is groter onder jongeren met een hoger risicoprofiel. Wat betreft algemene recidive hebben jongeren in het midden-risicoprofiel een 59% hogere kans om te recidiveren dan jongeren in het laag-risicoprofiel. Wat betreft de zeer ernstige recidive is hun kans om te recidiveren 71% hoger dan jongeren in het laag-risicoprofiel. Wat betreft het hoog-risicoprofiel hebben jongeren behorende tot dit profiel een tweeëneenhalve keer grotere kans om binnen twee jaar met enige delict en een drie keer hogere kans om binnen twee jaar met een zeer ernstig delict te recidiveren.

Tabel 30 Resultaten van de Cox-regressie op de 2a-groep

	Algemene Recidive		Zeer ernstige Recidive	
	Hazard ratio	(95%-B.I.)	Hazard ratio	(95%-B.I.)
Midden vs. laag profiel	1,59 **	1,47 - 1,72	1,71 **	1,41 - 2,07
Hoog vs. laag profiel	2,49 **	2,25 - 2,76	3,12 **	2,50 - 3,89
Statische factoren				
Vrouw	0,46 **	0,41 - 0,51	0,11 **	0,06 - 0,19
Leeftijd LIJ-opname	1,07 **	1,03 - 1,11	0,89 *	0,82 - 0,97
Leeftijd eerste strafzaak	0,88 **	0,85 - 0,91	0,94	0,86 - 1,02
Aantal eerdere strafzaken	1,13 **	1,07 - 1,21	1,32 **	1,15 - 1,51

Noot: * $p < 0,01$, ** $p < 0,001$.

3.3.6 Samenhang tussen recidive en 2b-profielen

In tabel 31 zien we de resultaten voor de 2b-groep. Wederom zien we dat de profielen op basis van het LIJ samenhangen met recidive wanneer rekening is gehouden met statische factoren. Ook voor de 2b-groep geldt dat jongeren een grotere kans op recidive hebben naarmate zij in een hoger risicoprofiel vallen en dat dit sterker

geldt voor de kans op zeer ernstige recidive dan voor de kans op algemene recidive. Jongeren die tot het midden-risicoprofiel behoren hebben een 47% hogere kans om te recidiveren met enig delict en een 67% hogere kans om te recidiveren met een zeer ernstig delict dan jongeren die behoren tot het laag-risicoprofiel. Bij het hoog-risicoprofiel 1 is de kans 68% hoger voor een delict ongeacht ernst of type en twee keer hoger voor een zeer ernstig delict. Bij het hoog-risicoprofiel 2 is de kans 86% hoger voor een delict ongeacht ernst of type en bijna tweeënhalf keer zo hoog voor een zeer ernstige delict.

Tabel 31 Resultaten van de Cox-regressie op de 2b-groep

	Algemene Recidive		Zeer ernstige Recidive	
	Hazard ratio	(95%-B.I.)	Hazard ratio	(95%-B.I.)
Midden vs. laag profiel	1,47 **	1,31 - 1,65	1,67 **	1,29 - 2,15
Hoog 1 vs. laag profiel	1,68 **	1,48 - 1,91	1,99 **	1,52 - 2,63
Hoog 2 vs. laag profiel	1,86 **	1,65 - 2,09	2,45 **	1,90 - 3,16
Statische factoren				
Vrouw	0,50 **	0,44 - 0,57	0,16 **	0,11 - 0,25
Leeftijd LIJ-opname	0,98	0,95 - 1,02	0,95	0,89 - 1,01
Leeftijd eerste strafzaak	0,95 *	0,92 - 0,99	0,89 **	0,84 - 0,95
Aantal eerdere strafzaken	1,27 **	1,21 - 1,34	1,29 **	1,18 - 1,41

Noot: * $p < 0,01$, ** $p < 0,001$.

4 Conclusie en discussie

Informatie bijgehouden met het Landelijke Instrumentarium Jeugdstrafrechtketen (LIJ) wordt nog niet structureel gebruikt voor beleidsdoeleinden. De behoefte bestaat echter om het LIJ te gebruiken voor het geven van managementinformatie over (de profielen van) jongeren in de strafrechtketen en voor het beter kunnen duiden van ontwikkelingen in (herhaalde) criminaliteit onder jongeren. Het doel van de huidige studie was derhalve om na te gaan op welke wijze informatie verkregen uit de instrumenten 2a en 2b van het LIJ gebruikt kunnen worden om meer inzicht te krijgen in het profiel van jongeren binnen de strafrechtketen en de relatie met recidive. Bijkomend doel van het onderzoek was om na te gaan of de informatie uit het LIJ structureel beschikbaar gesteld kan worden voor onderzoek. Tevens is gekeken voor welke jongeren binnen de jeugdstrafrechtketen informatie uit het LIJ beschikbaar is en naar de kwaliteit van deze data.

4.1 Belangrijkste bevindingen: beantwoording onderzoeksvragen

In deze paragraaf worden de onderzoeksvragen beantwoord. De volgende onderzoeksvragen stonden centraal in dit onderzoek:

- 1 Op welke wijze is informatie uit het LIJ beschikbaar te maken voor onderzoeksdoeleinden?
- 2 Voor welke jongeren binnen de jeugdstrafrechtketen is informatie uit het LIJ beschikbaar en wat is de kwaliteit van deze informatie?
- 3 Wat is het profiel van jongeren in de jeugdstrafrechtketen, of deelpopulaties daarbinnen, volgens de risico- en beschermende factoren uit het LIJ?
- 4 Op welke wijze kan het LIJ of specifieke informatie uit het LIJ bijdragen aan recidiveonderzoek onder jeugdige daders?

1 Op welke wijze is informatie uit het LIJ beschikbaar te maken voor onderzoeksdoeleinden?

De informatie die afgenomen wordt met de screeningsinstrumenten 2a en 2b wordt geregistreerd in het IFM-LIJ (Intelligente Formulieren Module – LIJ) dat beheerd wordt door de Justitiële Informatiedienst (Justid). Er bestaat echter nog geen oplossing om gegevens uit het LIJ structureel uit het IFM-LIJ te halen. Voor onderzoeksdoeleinden is deze behoefte wel aanwezig. De wens is om tussen de betrokken partijen, Raad voor de Kinderbescherming, Jeugdreclassering, Justitiële Jeugdinrichtingen en het Ministerie van Justitie en Veiligheid afspraken te maken om de LIJ-gegevens structureel te kunnen ontsluiten. Momenteel zit men in de verkennende fase om in kaart te brengen welke verschillende technische oplossingen mogelijk zijn. De verwachting is dat medio 2021 het structureel ontsluiten van de data mogelijk wordt gemaakt.

2 Voor welke jongeren binnen de jeugdstrafrechtketen is informatie uit het LIJ beschikbaar en wat is de kwaliteit van deze informatie?

Het eerste deel van deze onderzoeksvraag betreft of het LIJ bij alle jongeren bij wie het LIJ afgenomen zou moeten worden, ook daadwerkelijk wordt afgenomen. Deze vraag kon in dit onderzoek echter niet goed beantwoord worden. Er zijn twee oorzaken aan te wijzen waardoor het niet mogelijk is dit vast te stellen. Allereerst doordat we op basis van de gegevens die voor dit onderzoek beschikbaar zijn gesteld

geen uitspraken kunnen doen of het LIJ bij alle jongeren binnen de strafrechtketen voor wie het LIJ bedoeld is, wordt afgenomen. Omdat we alleen de dossiers uit het LIJ hebben ontvangen die in de tweede helft van 2012 of in 2013 zijn afgerond, geeft koppeling met de OBJD data geen volledig beeld. Wat kan gebeuren is dat er jongeren in de OBJD voorkomen, waarvan wij geen gegevens hebben, omdat 'hun' LIJ-onderzoek in een andere periode is afgenomen. Daarnaast is het bekend dat bij 30% van de jongeren het LIJ niet wordt ingevuld vanwege verscheidende redenen (bron: Anja Frowijn). Daarom is het alleen mogelijk om uitspraken te doen over de jongeren van wie wij een ingevulde LIJ hebben ontvangen, maar kunnen we geen conclusies trekken voor welke jongeren binnen de jeugdstrafrechtketen informatie uit het LIJ beschikbaar is.

Met betrekking tot het vaststellen van de kwaliteit van de data is allereerst gekeken naar de uitkomsten van eerder onderzoek op dit gebied. In de paragraaf beperkingen (paragraaf 4.2) komen we hier uitgebreider op terug. We lichten toe welke gevolgen de kwaliteit van de data heeft op de uitkomsten in dit rapport. In het huidige onderzoek is voor een deel rekening gehouden met de bevindingen uit eerder onderzoek door voort te borduren op de resultaten uit het normeringsonderzoek. Alleen de items die in het normeringsonderzoek zijn gebruikt voor het vaststellen van de Nederlandse puntentelling en die significant samenhangen met recidive zijn meegenomen. Verder is in dit onderzoek gekeken naar de volledigheid en accuraatheid van de persoonsgegevens. Van de aangeleverde gegevens uit dossiers van het LIJ kon voor het merendeel (88% van de groep) een JDS-nummer gevonden worden. Analyses op de niet gevonden groep tonen aan dat de externe validatie gewaarborgd blijft. In vergelijking met de jongeren waarbij een JDS-nummer gevonden is, laat deze groep geen afwijkende scores zien.

3 Wat is het profiel van jongeren in de jeugdstrafrechtketen, of deelpopulaties daarbinnen, volgens de risico- en beschermende factoren uit het LIJ?

Met behulp van *latent profile analyses* zijn profielen te onderscheiden voor jongeren waarbij alleen instrument 2a is afgenomen en voor de groep jongeren bij wie zowel instrument 2a als instrument 2b is afgenomen. Over de jongeren met een 2b-instrument is daardoor een meer omvattend beeld beschikbaar van de mate waarin verschillende factoren van invloed zijn op recidive (Nauta et al., 2011).

De jongeren bij wie alleen instrument 2a is afgenomen konden in drie verschillende profielen worden ingedeeld: het laag-, midden- of hoog-risicoprofiel (zie tabel 32). Het laag-risicoprofiel van instrument 2a lijkt de groep met de minste problematiek en omvat net iets meer dan de helft van de jongeren (52%). Deze jongeren worden gekenmerkt door hoge scores op de protectieve factoren. Zo brengen jongeren uit dit profiel vooral met prosociale leeftijdgenoten hun tijd door; hebben ze respect voor autoriteitsfiguren en hechten ze belang aan onderwijs. Het midden-risicoprofiel bestaat uit 36% van de groep 2a-jongeren. Wat betreft de scores op de protectieve en risicodomeinen scoort deze groep gemiddeld. Deze jongeren worden gekenmerkt door een stabiele thuissituatie, ze herkennen probleemsituaties en bedenken oplossingen, maar vertonen (soms) negatief gedrag op school en bieden soms of zelden weerstand tegen de invloed van antisociale leeftijdgenoten. De overige 12% zit in het hoog-risicoprofiel. Qua gestandaardiseerde risicoscores scoort deze groep het hoogst op alle domeinen. Deze jongeren zijn onder andere zeer impulsief, hebben een problematische vrijetijdsbesteding en hebben bewondering voor antisociaal gedrag van leeftijdgenoten.

Tabel 32 Belangrijkste items voor de drie profielen van de 2a-groep

Profiel 1: laag-risicoprofiel	
De jeugdige	... brengt vooral met pro sociale leeftijdgenoten zijn tijd door; ... staat afwijzend tegenover antisociaal gedrag van leeftijdsgenoten en laat zelf ander gedrag zien; ... accepteert verantwoordelijkheid voor antisociaal gedrag; ... heeft respect voor autoriteitsfiguren; ... hecht belang aan onderwijs; ... Schoolprestaties zijn voldoende tot goed.
Profiel 2: midden-risicoprofiel	
De jeugdige	... woont in een gezin; ... herkent probleemsituaties, bedenkt oplossingen; ... geen meldingen van gewelddadig gedrag; ... biedt soms/zelden weerstand tegen de invloed van antisociale leeftijdgenoten; ... bagatelliseert, ontkent, rechtvaardigt, verexcuseert zichzelf of beschuldigt anderen voor antisociaal gedrag; ... hecht minder belang aan onderwijs ... volgt (speciaal) onderwijs; ... vertoont (soms) negatief gedrag op school.
Profiel 3: hoog-risicoprofiel	
De jeugdige	... heeft geen respect voor autoriteitsfiguren; ... brengt vooral met antisociale leeftijdsgenoten hun tijd door ... heeft bewondering voor en/of imiteert antisociaal gedrag van leeftijdsgenoten; ... problematische vrijetijdsbesteding; ... vindt schreeuwen vaak een geschikte oplossing van een conflict; ... zeer impulsief: denkt gewoonlijk niet na alvorens iets te doen.

Noot: groen gearceerd betreft beschermende factoren; lila gearceerd betreft risicofactoren.

De jongeren bij wie naast instrument 2a ook instrument 2b is afgenomen, konden in vier profielen worden ingedeeld: laag-risicoprofiel, midden-risicoprofiel, hoog-risicoprofiel 1 en hoog-risicoprofiel 2 (zie tabel 33). De jongeren in het laag-risicoprofiel (N=760 jongeren; 17% van de jongeren bij wie ook instrument 2b is afgenomen) scoren het hoogst op de protectieve factoren. Ze laten een stabiel beeld zien: schoolprestaties zijn voldoende tot goed, ze zijn in staat om een baan te behouden en hebben een ondersteunend gezin. Deze jongeren hebben in het verleden wel eens gevaarlijke dingen gedaan en er is een diagnose van psychische problemen die nu nog geldig is. Het grootste profiel van de jongeren met een 2b-instrument is het midden-risicoprofiel en omvat 38% van de jongeren. Dit profiel scoort net als het midden-risicoprofiel van de 2a-groep gemiddeld op de gestandaardiseerde beschermende en risicoscores. Op itemniveau zijn de volgende zaken opvallend: deze groep is in het afgelopen half jaar één keer of vaker verwijderd uit de les, of zelfs geschorst. Uit het domein attitudes blijkt dat de jeugdige problemen heeft op het gebied van morele ontwikkeling. Ze passen ook minder vaak vaardigheden toe in moeilijke situaties in vergelijking met de jongeren uit het laag-risicoprofiel. Verder hebben jongeren in dit profiel problemen met het denken in termen van oorzaak en gevolg. In het hoog-risicoprofiel 1 zit 17% van de jongeren bij wie een 2b-instrument is afgenomen. Zij scoren hoog op de gestandaardiseerde risicoscores en laten een uitschieter zien op het domein middelengebruik. De jongeren uit dit profiel drinken vaak en veel alcohol en gebruiken tevens vaak en veel drugs. Het hoog-risicoprofiel 2 is de meest risicovolle groep jongeren. Bij hen is sprake van een opeenstapeling van risico's en het ontbreken van bescherming in de verschillende domeinen met als uitzondering het domein middelengebruik. Op dit domein scoren ze hetzelfde als het laag-risicoprofiel en het midden-risicoprofiel. Op itemniveau

komt naar voren dat ze veel denkfouten maken, problemen hebben op het gebied van morele ontwikkeling en probleemsituaties niet herkennen.

Tabel 33 Belangrijkste items voor de vier profielen van de 2b-groep

Profiel 1: laag-risicoprofiel	
De jeugdige	... heeft een sterke binding met de gemeenschap; ... staat afwijzend tegenover antisociaal gedrag van leeftijdsgenoten en laat zelf ander gedrag zien; ... is van mening dat wetten en regels ook voor hem of haar gelden; ... heeft respect voor autoriteitsfiguren; ... heeft sterk de wens tot een beter leven – zonder antisociaal gedrag; ... heeft voldoende tot goede schoolprestaties; ... is in staat om een baan te behouden; ... heeft een ondersteunend gezin; ... deed vroeger gevaarlijke dingen ... heeft een diagnose van psychische problemen die nu nog geldig is.
Profiel 2: midden-risicoprofiel	
De jeugdige	... is in het afgelopen half jaar één keer of vaker verwijderd uit de les, of zelfs geschorst; ... heeft problemen op het gebied van morele ontwikkeling; ... past minder vaak vaardigheden toe in moeilijke situaties; ... heeft problemen met het denken in termen van oorzaak en gevolg.
Profiel 3: hoog-risicoprofiel 1	
De jeugdige	... drinkt vaak en veel alcohol; ... gebruikt vaak en veel drugs; ... kampt met psychische problemen; ... deed vroeger gevaarlijke dingen; ... getuige van (huiselijk) geweld; ... vaak/regelmatig sprake (geweest) van een kinderschermingsmaatregel. ... heeft een leefgroep/tehuis/pleeggezin verleden; ... is weleens uit huis geplaatst.
Profiel 4: hoog-risicoprofiel 2	
De jeugdige	... maakt veel denkfouten; ... heeft problemen op het gebied van morele ontwikkeling; ... heeft zwakke of geen wens tot een beter leven; ... heeft geen reëel beeld van de wereld om zich heen en het eigen handelen hierin; ... biedt soms/zelden weerstand tegen de invloed van antisociale leeftijdsgenoten; ... heeft geen sociale binding met de gemeenschap; ... interpreteert gedrag van anderen in gewone neutrale situaties primair negatief of vijandig; ... herkent probleemsituaties niet.

Noot: groen gearceerd betreft beschermende factoren; lila gearceerd betreft risicofactoren.

4 Op welke wijze kan het LIJ of specifieke informatie uit het LIJ bijdragen aan recidiveonderzoek onder jeugdige ouders?

Uit een uitsplitsing van recidivepercentages naar de verschillende onderscheiden profielen blijkt duidelijke verschillen tussen de profielen. Jongeren binnen de laag-risicoprofielen recidiveren minder dan jongeren in de midden- en hoog-risicoprofielen. Jongeren in de hoog-risicoprofielen recidiveren het meest, wat betreft zowel algemene recidive als zeer ernstige recidive. Opvallend is verder dat jongeren in de hoog-risicogroep bij wie alleen instrument 2a is afgenomen meer recidiveren dan 2b jongeren in de laag- en midden-risicogroep.

Voor de recidivemonitor van het WODC kan het gebruik van de informatie uit het LIJ een meerwaarde bieden. Binnen het recidiveonderzoek uitgevoerd door het WODC worden voornamelijk statische factoren gebruikt om recidive te voorspellen. Ook dynamische risicofactoren kunnen de kans op recidive voorspellen. De protectieve en risicofactoren uit het LIJ zijn een voorbeeld van zulke dynamische factoren. Op groepsniveau zijn statische factoren goed te gebruiken om de kans op recidive te voorspellen, maar voor behandeling op individueel niveau is het nodig om inzicht in de dynamische factoren te hebben. Voor een succesvolle interventie is namelijk inzicht nodig aan welke dynamische factoren van een jongere gewerkt moet worden. Dit zijn immers factoren waar verandering op mogelijk is. Voor de beantwoording van onderzoeksvraag 4 is gekeken of de profielen voor de 2a- en 2b-groepen aanvullende verklaringskracht hebben, naast de verklaringskracht van statische factoren. Op basis van de verschillende profielen kan worden gekeken of deze profielen een voorspellende waarde hebben voor de kans op recidive en dus aanknopingspunten geven voor de aanpak van criminaliteit onder jongeren. Uit de resultaten blijkt dat de profielen op basis van het LIJ samenhangen met recidive bovenop de samenhang van statische factoren met recidive. De resultaten voor de 2a-groep laten zien dat de jongeren van de 2a-groep die ingedeeld zijn in het midden-risicoprofiel een 59% hogere kans hebben om te recidiveren dan jongeren in het laag-risicoprofiel wat betreft algemene recidive. Wat betreft de zeer ernstige recidive is hun kans om te recidiveren 71% hoger dan jongeren in het laag-risicoprofiel. Wat betreft het hoog-risicoprofiel hebben jongeren behorende tot dit profiel een tweeënhalve keer grotere kans om binnen twee jaar met enige delict en een drie keer hogere kans om binnen twee jaar met een zeer ernstig delict te recidiveren dan jongeren in het laag-risicoprofiel.

Jongeren die tot het midden-risicoprofiel van instrument 2b behoren hebben een 47% hogere kans om te recidiveren met enig delict en een 67% hogere kans om te recidiveren met een zeer ernstig delict dan jongeren die behoren tot het laag-risicoprofiel. Bij het hoog-risicoprofiel 1 is de kans 68% hoger voor een delict ongeacht ernst of type en twee keer hoger voor een zeer ernstig delict. Bij het hoog-risicoprofiel 2 is de kans 86% hoger voor een delict ongeacht ernst of type en bijna tweeënhalve keer zo hoog voor een zeer ernstige delict.

4.2 Beperkingen

Dit onderzoek kent een aantal beperkingen die in ogenschouw genomen moeten worden bij de duiding van de resultaten. Een eerste beperking is dat er sprake is van een selectie van de jongeren voor wie het LIJ niet wordt afgenomen, maar bij wie het wel de bedoeling was dat het LIJ werd afgenomen. In 2019 is in kaart gebracht dat bij 30% van de jongeren het LIJ niet wordt ingevuld. Mogelijk gaat het hierbij om een groep die in kwetsbare omstandigheden opgroeit en missen we een deel van de informatie om een volledig beeld te kunnen schetsen voor de jongeren in de jeugdstrafrechtketen. Dit betekent ook dat de gevonden profielen wellicht niet opgaan voor alle groepen jongeren bij wie een LIJ wordt afgenomen. Het kan zijn dat er groepen voorkomen die gekenmerkt wordt door een ander profiel, maar die we nu niet in beeld hebben omdat er geen LIJ bij hen is afgenomen.

Uit het onderzoek komen een aantal beperkingen met betrekking tot de kwaliteit van de items uit het LIJ. Een beperking met betrekking tot de kwaliteit van de items uit het LIJ zijn de hoge percentages ontbrekende waarden bij een aantal items. Er bestaan items waarbij voor 70% of meer sprake is van ontbrekende waarden. Dit

valt deels te verklaren omdat items met hoge percentages ontbrekende waarden van toepassing zijn op een selecte groep jongeren bij wie het LIJ is afgenomen. Een voorbeeld daarvan zijn de vragen in het domein werk. De meeste jongeren uit de onderzoeksgroep hebben geen baan. In de toekomst is het aannemelijk dat er vragen uit het LIJ met veel ontbrekende waarden geschrapt gaan worden en er gewerkt gaat worden met een verkort instrument (Van der Put & Kapteijns, 2020).

Ook uit eerder onderzoek komen signalen dat er beperkingen zitten in de betrouwbaarheid van de LIJ-data. Zo bleek uit onderzoek naar de interbeoordelaarsbetrouwbaarheid van zowel het dynamisch risicoprofiel als de afzonderlijke vragen van het LIJ dat de interbeoordelaarsbetrouwbaarheid van het LIJ over het algemeen laag is (Van der Ark, Van Leeuwen & Jorgensen, 2018). Daarbij moet wel de kanttekening worden gemaakt dat voor dit onderzoek maar 61 ingevulde LIJ's zijn gebruikt, terwijl idealiter minimaal 150 tot 500 ingevulde LIJ's nodig zijn voor een nauwkeurige schatting van de interbeoordelaarsbetrouwbaarheid.

4.3 Discussie

Op basis van de risico en beschermende factoren verkregen uit de instrumenten 2a en 2b van het LIJ kunnen in totaal zeven profielen onderscheiden worden. Jongeren met een 2a-instrument kunnen in drie profielen worden ingedeeld, oplopend van een laag-risicoprofiel naar een hoog-risicoprofiel. Jongeren bij wie daarnaast ook instrument 2b is afgenomen, kunnen onderverdeeld worden in vier profielen. Ook bij deze profielen loopt de indeling van een laag-risicoprofiel, naar een midden-risicoprofiel naar twee hoog-risicoprofielen. Een uitsplitsing van de (algemene en zeer ernstige) recidiveprevalentie voor de verschillende profielen laat tevens zien dat de kans op recidive per profiel verschilt. Uit de resultaten blijkt dat de profielen op basis van het LIJ samenhangen met recidive ook wanneer gecontroleerd wordt voor statische factoren waarvan bekend is dat ze samenhangen met recidive. Hieronder geven we een viertal aanbevelingen op basis van de resultaten van dit onderzoek.

- 1 Een eerste aanbeveling uit dit onderzoek is om aandacht te besteden aan jongeren uit het hoog-risicoprofiel van de 2a-groep. Deze jongeren kennen problemen op verschillende gebieden en lijkt qua uitkomsten op itemniveau van de protectieve en risicofactoren op het midden-risicoprofiel van de groep jongeren bij wie een 2b-instrument is afgenomen (zie bijlage 5). Ook recidiveren de jongeren uit dit hoog-risicoprofiel meer dan de laag-risicogroep en midden-risicogroep onder de 2b-jongeren. Het is aan te bevelen nader te bezien of bij jongeren met een hoog-risicoprofiel op basis van instrument 2a niet ook instrument 2b moet worden afgenomen gezien hun risicoprofiel en recidiveprevalentie. Van de jongeren met een 2a-instrument behoort 12% tot het hoog-risicoprofiel.
- 2 Ook biedt het huidige onderzoek aanknopingspunten voor de in te zetten (gedrags)interventies voor jeugdige verdachten. Door middel van 'de systematische gedragsinterventies' kan op basis van alle dynamische en beschermende risicofactoren in kaart gebracht door het LIJ bepaald worden voor welke interventies een jongere in aanmerking komt (Van der Put et al., 2011). Het toepassen van de profielen en de achterliggende risico- en beschermende factoren heeft als meerwaarde om de keuzes voor passende interventies aan te scherpen. Volgens de wat-werkt beginselen kan een interventie pas effectief zijn wanneer deze met de juiste intensiteit (evenredig met het risico) wordt ingezet en passend

bij de individuele criminogene risicofactoren. Bij het hier gepresenteerde onderzoek moet dus wel in ogenschouw worden genomen dat de profielen gebaseerd zijn op groepsgegevens. De inzet van interventies zal altijd plaats moeten vinden op basis van het profiel van een individuele jongere.

- 3 Voor vervolgonderzoek is het zinvol na te gaan of de onderscheiden profielen zich ook voordoen wanneer recentere data gebruikt worden en wanneer onderscheid gemaakt wordt naar subgroepen. Zijn bijvoorbeeld bij meisjes dezelfde profielen te vinden als bij jongens? Hierbij is het van belang niet alleen onderscheid te maken naar de ernst van het risicoprofiel maar ook te kijken naar de achterliggende risico- en beschermende factoren. Een eerste stap in dergelijk onderzoek is uit te splitsen naar statische factoren die een sterke samenhang met recidive laten zien, zoals delictverleden en leeftijd bij het eerste delict.
- 4 Verder is het aan te bevelen vervolgonderzoek uit te voeren naar het hoog-risicoprofiel 2 van de 2b-groep. Dit profiel wordt gekenmerkt door een verscheidenheid aan risicofactoren over verschillende domeinen heen. Qua risicofactoren en recidive lijkt dit de meest risicovolle en problematische groep. De vraag is of een achterliggende reden gevonden kan worden voor de problematiek op de verschillende domeinen. Hebben we hier te maken met een specifieke groep jongeren voor wie een aparte aanpak nodig is? Dit is een vraag die we op basis van het huidige onderzoek niet kunnen beantwoorden en die vraagt om een meer kwalitatieve benadering.

Summary

Pm

Literatuur

- Andrews, D.A., & Bonta, J. (1998). *The psychology of criminal conduct*. Cincinnati, OH: Anderson Pub. Co.
- Andrews, D.A., & Bonta, J. (2010). Rehabilitating criminal justice policy and practice. *Psychology, Public Policy, and Law*, 16(1), 39–55.
- Campbell, C. & Miller, W. & Papp, J. & Barnes-Lee, A. & Onifade, E. & Anderson, V. (2018). Assessing intervention needs of juvenile probationers: An application of latent profile analysis to a risk–need–responsivity assessment model. *Criminal Justice and Behavior*, 46(1), 82–100.
- Cox, S. M., Kochol, P., & Hedlund, J. (2018). The exploration of risk and protective score differences across juvenile offending career types and their effects on recidivism. *Youth Violence and Juvenile Justice*, 16(1), 77–96.
- Crick, N.R., & Dodge, K.A. (1994). A review and reformulation of social information-processing mechanisms in children's social adjustment. *Psychological Bulletin*, 115, 74–101.
- Dembo, R. & Schmeidler, J. (2003). A classification of high-risk youths, *Crime and delinquency*, 49 (2), 201–230.
- Donker, A., & Slotboom, A. (2015). Adolescentie en delinquentie. In I. Weijers & C. Eliaerts (red.), *Jeugdcriminologie: Achtergronden van jeugdcriminaliteit* (pp. 111–130). Den Haag: Boom Lemma Uitgevers.
- Hillege, S.L., Brand, E.F.J.M., Mulder, E.A., Vermeiren, R.R.J.M., & Domburgh, L. van (2017). Serious juvenile offenders: Classification into subgroups based on static and dynamic characteristics. *Child and Adolescent Psychiatry and Mental Health*, 11, 67.
- Laan, A.M. van der, Schans, C.A. van der, Bogaerts, S., & Doreleijers, T.A.H. (2009). *Criminogene en beschermende factoren bij jongeren die een basisraadsonderzoek ondergaan: Een verkennende inventarisatie van de mate van zorg en van risico- en beschermende factoren gesignaleerd door raadsonderzoekers*. Den Haag: Boom Juridische uitgevers. Onderzoek en beleid 276.
- Loeber, R. (1998) Ontwikkelingspaden naar ernstige jeugddelinquentie. *Justitiële verkenningen*, 24(6), 8–25
- Ministerie van Veiligheid en Justitie (2012). *Landelijk Instrumentarium Jeugdstraf-rechtketen: Leidraad in de keten*. Den Haag: Ministerie van Veiligheid en Justitie.
- Mulder, E., Brand, E., Bullens, R., & van Marle, H. (2019). Toward a classification of juvenile offenders: Subgroups of serious juvenile offenders and severity of recidivism. *International Journal of Offender Therapy and Comparative Criminology*, 63(6), 819–836.
- Nauta, O., & Loef, L. (2011). *Evaluatie pilot Landelijk Instrumentarium Jeugdstraf-rechtketen*. Amsterdam: DSP-groep.
- Nieuwenhuijzen, M. van , Vriens, A., Scheepmaker, M., Smit, M., & Porton, E. (2011). The development of a diagnostic instrument to measure social information processing. *Research in Developmental Disabilities*, 32, 358–370.
- Nuytiens, A., Christiaens, J., & Eliaerts, C. (2008). Stoppen of doorgaan? Recent onderzoek naar desistance from crime bij persistente jeugddelinquenten. In I. Weijers, & C. Eliaerts (red.), *Jeugdcriminologie: Achtergronden van jeugdcriminaliteit* (pp. 415–427). Den Haag: Boom Lemma Uitgevers.
- Onifade, E., Davidson, W., Livsey, S., Turke, G., Horton, C., Malinowski, J., Atkinson, D., & Wimberly, D. (2008). Risk assessment: Identifying patterns of risk in young offenders with the Youth Level of Service/Case Management Inventory. *Journal of Criminal Justice*, 36(2), 165–173.

- Philipse, M.W.G., Koeter, M.W.J., Staak, C.P.F. van der, & Brink, W. van den (2006). Static and dynamic patient characteristics as predictors of criminal recidivism: A prospective study in a Dutch forensic psychiatric sample. *Law and Human Behavior, 30*(3), 309-327.
- Put, C. van der, & Kapteijns, L. (2020). *Normeringonderzoek instrumenten 2a en 2b van het Landelijk Instrumentarium Jeugdstrafrecht (LIJ)*. Amsterdam: Universiteit van Amsterdam.
- Put, C. van der, Spanjaard, H., Domburgh, L. van, Doreleijers, T., Lodewijks, H., Ferwerda, H., Bolt, R. & Stams, G. (2011). Ontwikkeling van het Landelijke Instrumentarium Jeugdstrafrecht (LIJ). *Kind & Adolescent Praktijk, 10*, 76-83.
- Schwalbe, C.S., Fraser, M.W., Day, S.H., & Cooley, V. (2006). Classifying Juvenile Offenders According to Risk of Recidivism: Predictive Validity, Race/Ethnicity, and Gender. *Criminal Justice and Behavior, 33*(3), 305-324.
- Sonderman, J., Krabbendam, A., & Weijers, I. (2015). Criminele meisjes. In I. Weijers & C. Eliaerts (red.), *Jeugdcriminologie: Achtergronden van jeugdcriminaliteit* (pp 153-170). Amsterdam: Boom Lemma Uitgevers.
- Spanjaard, H. & Put, C. van der (2012). Landelijk Instrumentarium Jeugdstrafrecht (LIJ). *Proces, 91*, 355-370.
- Teichner, G., Golden, C.J., Crum, T.A., Azrin, N.H., Donohue, B., & Hasselt, V.B. van (2000). Identification of neuropsychological subtypes in a sample of delinquent adolescents. *Journal of psychiatric research, 34*(2), 129-132.

Bijlage 1 Samenstelling begeleidingscommissie

Voorzitter

dr. A.G. Donker Hogeschool Utrecht

Leden

dr. C.E. van der Put	Universiteit van Amsterdam
drs. A.P.M Frowijn	Raad voor de Kinderbescherming, Ministerie Justitie en Veiligheid (J&V)
drs. I.H.M. Schuurs	Directie Sanctietoepassing en Jeugd, Ministerie van Justitie en Veiligheid (J&V)

Bijlage 2 Frequenties van de puntentelling scores per LIJ-instrument

In tabel B2.1 worden de gemiddelde protectieve en risicoscores per domein gepresenteerd apart voor de groep jongeren bij wie alleen instrument 2a is afgenomen en voor de groep jongeren bij wie 2b-instrument is afgenomen.

Voor instrument 2a en 2b bestaat er een verschil in het aantal variabelen die mee tellen. Instrument 2b heeft 71 extra items dan instrument 2a. Zodoende kunnen de twee groepen niet vergeleken worden op basis van deze gemiddelde scores. Daarnaast wordt voor elk domein een andere schaal gehanteerd. Het gevolg hiervan is dat het maximum aantal punten voor elk item niet gelijk is. Daarom gebruiken we in verdere analyses de gestandaardiseerde scores. De scores worden apart voor 2a en 2b gestandaardiseerd. Hierdoor is vergelijking mogelijk tussen deze twee instrumenten.

Tabel B2.1 Gemiddelde protectieve en risicoscores per domein voor de 2a-groep en de 2b-groep

	2a-groep N=6.172			2b-groep N=4.589		
	M	SD	range	M	SD	range
Protectieve scores						
Gezin	29,04	12,36	0-41	38,91	24,22	0-113
School	30,98	13,72	0-75	26,90	17,31	0-91
Werk en Vrije tijd	9,72	6,16	0-16	7,94	8,14	0-33
Relaties	22,14	17,28	0-46	18,24	15,91	0-74
Attitudes	18,99	10,06	0-29	24,34	21,33	0-80
Agressie	18,76	6,75	0-57	23,16	10,84	0-69
Vaardigheden	21,46	13,31	0-56	16,14	14,93	0-82
Risicoscores						
Gezin	10,19	14,25	0-92	43,15	30,08	0-180
School	11,92	13,16	0-97	28,71	20,31	0-127
Werk en Vrije tijd	4,75	6,45	0-25	13,63	9,95	0-51
Relaties	9,14	11,61	0-62	27,92	17,03	0-85
Middelen gebruik	1,95	5,84	0-35	5,42	9,81	0-35
geestelijk gezondheid	8,38	10,09	0-60	16,02	13,07	0-67
Attitudes	8,93	11,06	0-55	32,71	21,26	0-93
Agressie	4,39	6,59	0-31	14,08	11,44	0-43
Vaardigheden	9,15	10,42	0-47	23,97	15,43	0-59

Bijlage 3 Frequenties van de LIJ-items per LIJ-instrument

Tabel B3.1 Algemene frequenties

	2a-groep (N=6.206) (%)	2b-groep (N=4.596) (%)	Totaal (N=10.802) (%)
Leeftijd			
12	3	2	3
13	7	7	7
14	14	13	14
15	21	21	21
16	27	27	27
17	29	30	29
Geslacht			
Man	78	87	82
Vrouw	18	13	16

In onderstaande tabellen staan de frequentieverdelingen van de LIJ-items voor instrument 2a en instrument 2b. Bij sommige van deze items staat een sterretje. Alleen de items met een sterretje komen terug in het rapport. Dit zijn tevens de items die zijn meegenomen in het normeringsonderzoek van Van der Put en Kapteijns (2020).

Tabel B3.2 Domein gezin

		2a-groep (N=6.206)	2b-groep (N=4.596)	Totaal (N=10.802)	
*	Huidige woonsituatie	Woont in een gezin	91	82	88
		Woont alleen	1	1	1
		Woont in een leefgroep/tehuis	6	14	10
		Heeft geen vaste woon- of verblijfplaats	0	1	1
		Overig, namelijk...	1	2	2
		NA	0	0	0
		Missing	0	0	0
		Personen met wie de jeugdige op dit moment woont	Biologische moeder		
Biologische vader					
Niet-biologische moeder					
Niet-biologische vader					
Broer(s) en/of zus(sen)					
*	Pleeggezin en/of tehuisverleden	Nee	79	74	77
		Ja, in een pleeggezin	2	4	3
		Ja, in een leefgroep/tehuis	8	18	12
		Ja, in een pleeggezin en in een leefgroep/tehuis	2	4	3
		Onbekend	0	0	0
		NA	8	0	5
		Missing	0	0	0

			2a-groep (N=6.206)	2b-groep (N=4.596)	Totaal (N=10.802)
*	Aanwezigheid van ouderlijk toezicht, passend bij de leeftijd	Meestal wel	77	51	66
		Soms	11	23	16
		Meestal niet	3	11	6
		Onbekend	1	1	1
		NA	8	14	11
		Missing	0	0	0
*	Ouder(s)/verzorger(s) stelt/stellen regels op	Meestal wel	80	59	71
		Soms	9	21	14
		Meestal niet	2	6	3
		Onbekend	1	1	1
		NA	8	14	11
		Missing	0	0	0
*	Ouder(s)/verzorger(s) ziet/zien toe op de naleving van de regels	Meestal wel	79	53	68
		Soms	9	25	16
		Meestal niet	1	4	2
		Onbekend	0	1	1
		NA	11	18	14
		Missing	0	0	0
*	Gehoorzaamheid van de jeugdige aan ouders/verzorgers (de mate waarin de jeugdige zich aan afspraken en regels houdt)	Meestal wel	74	41	60
		Soms	18	37	26
		Meestal niet	5	19	11
		Onbekend	2	1	2
		NA	2	2	2
		Missing	0	0	0
*	Bestrafning van ongewenst gedrag door ouder(s)/verzorger(s)	Consequente en gepaste bestrafning	68	41	57
		Consequente maar te lichte bestrafning	4	8	6
		Consequente maar te zware bestrafning	1	2	2
		Geen bestrafning	9	18	13
		Inconsequente bestrafning	4	12	8
		Onbekend	5	6	5
		NA	8	14	11
		Missing	0	0	0
		*	Eerdere contacten met justitie van de vader	Geen detentieverleden	59
Justitieverleden (zonder detentie)	4			4	4
Detentieverleden	3			4	3
N.v.t.	14			20	17
Onbekend	12			14	13
NA	8			14	11
Missing	0			0	0
*	Eerdere contacten met justitie van de moeder	Geen detentieverleden	78	69	74
		Justitieverleden (zonder detentie)	2	3	2
		Detentieverleden	1	1	1
		N.v.t.	4	5	4
		Onbekend	7	8	8
		NA	8	14	11
		Missing	0	0	0

			2a-groep (N=6.206)	2b-groep (N=4.596)	Totaal (N=10.802)
*	Eerdere contacten met justitie van de gezinsleden met wie de jeugdige is opgegroeid	Geen detentieverleden	60	50	56
		Justitieverleden (zonder detentie)	11	13	12
		Detentieverleden	3	4	3
		N.v.t.	11	12	12
		Onbekend	7	8	7
		NA	8	14	11
		Missing	0	0	0
*	Gezinslid/leden waar de jeugdige een goede band mee heeft	Mannelijke verzorger(s)			
		Vrouwelijke verzorger(s)			
		Medebewoners/groepsgenoten			
		Niemand			
		Onbekend			
	Ernst heftigheid van conflicten tussen verzorgers en jeugdige	Conflicten worden adequaat opgelost	2	4	3
			1	2	2
		Geen conflicten			
		Conflicten worden vermeden	0	1	1
		Schreeuwen, verhitte discussies, verbale intimidatie	2	7	4
		Onbekend	1	1	1
		NA	93	85	90
		Missing	0	0	0
*	Is de jeugdige wel eens door een GI (gecertificeerde instelling) voor JB en JR vrijwillig of een kinderrechter civielrechtelijk uit huis geplaatst?	Nee	1	71	31
		Ja	0	26	11
		Onbekend	0	0	0
		NA	98	3	58
		Missing	0	3	0
*	Is de jeugdige wel eens van huis weggelopen of uit huis gezet?	Nee	1	68	306
		Ja, één of twee keer weggelopen of uit huis gezet	0	14	
		Ja, vaker dan twee keer weggelopen of uit huis gezet	0	11	5
		Onbekend	0	4	2
		NA	98	3	58
		Missing	0	0	0
*	Is er sprake (geweest) van een kinderbeschermingsmaatregel, bijvoorbeeld een (voorlopige) ondertoezichtstelling?	Nee	1	66	29
		Wel verzocht, niet toegewezen	0	1	1
		Ja	0	30	13
		Onbekend	0	0	0
		NA	98	3	58
	Eerdere contacten met justitie van de gezinsleden met wie de jeugdige is opgegroeid (vader)	Missing	0	0	0
		Geen detentieverleden	1	38	17
		Justitieverleden (zonder detentie)	0	4	2
		Detentieverleden	0	6	3
		N.v.t.	1	27	12
		Onbekend	0	19	8
		NA	98	6	59
	Missing	0	0	0	

			2a-groep (N=6.206)	2b-groep (N=4.596)	Totaal (N=10.802)
*	Eerdere contacten met justitie van de gezinsleden met wie de jeugdige is opgegroeid (moeder)	Geen detentieverleden	1	55	24
		Justitieverleden (zonder detentie)	0	3	1
		Detentieverleden	0	2	1
		N.v.t.	1	26	11
		Onbekend	0	10	4
		NA	98	6	59
		Missing	0	0	0
*	Eerdere contacten met justitie van de gezinsleden met wie de jeugdige is opgegroeid (andere gezinsleden)	Geen detentieverleden	1	41	18
		Justitieverleden (zonder detentie)	0	10	5
		Detentieverleden	0	4	2
		N.v.t.	1	29	13
		Onbekend	0	9	4
		NA	98	6	59
		Missing	0	0	0
	Gezinslid/leden waar de jeugdige een goede band mee heeft	Vader(s)/mannelijke verzorger(s)			
		Moeder(s)/vrouwelijke verzorger(s)			
		Broer(s) en/of zus(sen)			
		Familielid/familieleden buiten het gezin			
		Niemand			
		Onbekend			
	De bereidheid van ouders/broers/zussen om de jeugdige te ondersteunen	Grote bereidheid	1	66	29
		Enige bereidheid	0	22	9
		Weinig of geen bereidheid	0	3	1
		Negatieve en afwijzende houding tegenover jeugdige	0	1	0
		Onbekend	0	3	1
		NA	98	6	59
		Missing	0	0	0
*	Houding van de ouder(s)/verzorger(s) ten aanzien van het antisociale gedrag van de jeugdige	Keuren het antisociale gedrag van de jeugdige af	1	71	31
		Doen niets, weten niet hoe te reageren	0	7	3
		Bagatelliseren, ontkennen, excuseren, praten het gedrag goed of geven anderen/omstandigheden de schuld	0	13	6
		Accepteren het antisociale gedrag van de jeugdige en vinden het prima	0	0	0
		Zijn trots op het antisociale gedrag van de jeugdige	0	0	0
		Onbekend	0	3	2
		NA	98	6	59
		Missing	0	0	0

			2a-groep (N=6.206)	2b-groep (N=4.596)	Totaal (N=10.802)
*	Opleidingsniveau vader	Basisonderwijs	0	6	3
		Speciaal Basisonderwijs	0	0	0
		Speciaal Onderwijs	0	0	0
		Praktijk onderwijs	0	1	0
		Lbo/vmbo-bl/kl/gl	0	7	3
		Vmbo -tl/mavo	0	4	2
		Aka (Arbeidsmarktgekwatificeerd Assistent)	0	0	0
		Mbo/roc bol	0	6	3
		Mbo/roc bbl	0	2	1
		Havo	0	2	1
		Vwo	0	0	0
		Hbo	0	4	2
		Wo	0	2	1
		Anders	0	2	1
		Onbekend	1	46	20
		NA	98	18	64
		Missing	0	0	0
*	Opleidingsniveau moeder	Basisonderwijs	0	8	4
		Speciaal Basisonderwijs	0	0	0
		Speciaal Onderwijs	0	0	0
		Praktijk onderwijs	0	1	0
		Lbo/vmbo-bl/kl/gl	0	8	3
		Vmbo -tl/mavo	0	7	3
		Aka (Arbeidsmarktgekwatificeerd Assistent)	0	0	0
		Mbo/roc bol	0	9	4
		Mbo/roc bbl	0	3	2
		Havo	0	2	1
		Vwo	0	0	0
		Hbo	0	4	2
		Wo	0	1	1
		Anders	0	3	1
		Onbekend	1	36	16
		NA	98	18	64
		Missing	0	0	0
*	Beroepsniveau vader	Geen beroep	0	13	6
		Hoger beroepsniveau	0	6	3
		Middelbaar beroepsniveau	0	14	6
		Lager beroepsniveau	0	12	5
		Overig (eigenaar bedrijf, vrij beroep)	0	6	3
		Onbekend	1	31	14
		NA	98	18	64
		Missing	0	0	0
*	Beroepsniveau moeder	Geen beroep	1	27	12
		Hoger beroepsniveau	0	5	2
		Middelbaar beroepsniveau	0	19	8
		Lager beroepsniveau	0	13	6
		Overig (eigenaar bedrijf, vrij beroep)	0	3	1

		2a-groep (N=6.206)	2b-groep (N=4.596)	Totaal (N=10.802)
	Onbekend	0	17	8
	NA	98	18	64
	Missing	0	0	0
*	Financiële situatie van het gezin waar de jeugdige nu woont	Voldoende financiële middelen voor reguliere uitgaven	40	17
		Beperkte financiële middelen voor reguliere uitgaven, maar geen schulden	25	11
		Financiële problemen, schulden	13	6
		Onbekend	5	2
		NA	18	64
		Missing	0	0
*	Overige problemen van de gezinsleden met wie de jeugdige op dit moment woont	Geen problemen		
		Lichamelijke gezondheidsproblemen		
		Psychische gezondheidsproblemen		
		Alcoholmisbruik		
		Werkloosheid		
		Drugsmisbruik		
		Anders		
		N.v.t.		
*	Overige problemen van de gezinsleden met wie de jeugdige op dit moment woont	Onbekend		
		Geen problemen		
		Lichamelijke gezondheidsproblemen		
		Psychische gezondheidsproblemen		
		Alcoholmisbruik		
		Werkloosheid		
		Drugsmisbruik		
		Anders		
	Overige problemen van de gezinsleden met wie de jeugdige op dit moment woont	N.v.t.		
		Onbekend		
		Geen problemen		
		Lichamelijke gezondheidsproblemen		
		Psychische gezondheidsproblemen		
		Alcoholmisbruik		
		Werkloosheid		
		Drugsmisbruik		
*	Ondersteunend netwerk voor het gezin	Anders		
		N.v.t.		
		Onbekend		
		NA		
		Missing		
	Ondersteunend netwerk voor het gezin	Ondersteunend netwerk	37	16
		Enigszins ondersteunend netwerk	32	14
		Geen ondersteunend netwerk	9	4
		Onbekend	5	2
		NA	18	64
		Missing	0	0

			2a-groep (N=6.206)	2b-groep (N=4.596)	Totaal (N=10.802)
Het gezin betreft de jeugdige bij gezinsactiviteiten en gezamenlijke beslissingen	Ja		1	43	19
	Enigszins		0	26	11
	Nee		0	7	3
	Onbekend		0	6	3
	NA		98	18	64
	Missing		0	0	0
* Ernst/heftigheid van conflicten tussen gezinsleden	Conflicten worden adequaat opgelost		1	29	13
	Geen conflicten		0	14	6
	Conflicten worden vermeden		0	10	4
	Schreeuwen, verhitte discussies, verbale intimidatie		0	20	9
	Dreiging met lichamelijk geweld		0	2	1
	Huiselijk geweld: lichamelijk/ seksueel misbruik		0	3	1
	Onbekend		0	4	2
	NA		98	18	64
	Missing		0	0	0
* Beloning van gewenst gedrag	Consequente en gepaste beloning		1	51	23
	Consequente maar te zware (overdreven) beloning		0	2	1
	Consequente maar te lichte beloning		0	2	1
	Inconsequente beloning		0	8	4
	Geen beloning		0	7	3
	Onbekend		0	12	5
	NA		98	18	64
	Missing		0	0	0

Tabel B3.4 Domein werk

		2a-groep (N=6.206)	2b-groep (N=4.596)	Totaal (N=10.802)
Werkervaring	Heeft eerder betaald werk verricht			
Werkervaring	Verricht op dit moment betaald werk			
Werkervaring	Is beschikbaar voor de arbeidsmarkt			
Werkervaring	Geen van bovenstaande antwoorden van toepassing			
Ervaring in huidige werksituatie	Huidige werk gaat goed	30	20	26
	Er zijn problemen op het werk door het gedrag van de jeugdige	0	1	0
	Onbekend	1	2	1
	NA	69	77	72
	Missing	0	0	0
Huidige positieve contacten met de werkgever(s) of volwassen collega(s)	Ten minste één positief contact	26	18	23
	Heeft geen positieve contacten	1	1	1
	Onbekend	3	4	3
	NA	71	78	74
	Missing	0	0	0
Succes in het arbeidsverleden	Succesvol geweest op het werk	0	12	5
	Soms succesvol, soms niet	0	8	3
	Niet succesvol geweest op het werk	0	5	2
	Onbekend	0	2	1
	NA	100	73	88
	Missing	0	0	0
Problemen in het arbeidsverleden	Nooit ontslagen of ontslag genomen vanwege problemen op het werk	0	14	6
	Ontslagen of ontslag genomen vanwege slechte prestaties	0	7	3
	Ontslagen of ontslag genomen omdat de jeugdige niet goed kon opschieten met collegas of werkgever(s)	0	2	1
	Onbekend	0	4	2
	NA	100	74	89
	Missing	0	0	0

		2a-groep (N=6.206)	2b-groep (N=4.596)	Totaal (N=10.802)
Positieve contacten met werkgever(s) of volwassen collega(s) in de vorige werksituatie	Twee of meer positieve contacten	0	10	4
	Eén positief contact	0	5	2
	Geen positieve contacten	0	2	1
	Onbekend	0	9	4
	NA	100	74	89
	Missing	0	0	0
* In hoeverre is de jeugdige in staat om een baan te behouden?	Heeft laten zien dat hij/zij een baan kan behouden	0	19	8
	Heeft kennis, vaardigheden en motivatie om een baan te behouden	0	15	7
	Weet niet wat nodig is om een baan te behouden	0	10	4
	Onbekend	0	11	5
	NA	99	45	76
	Missing	0	0	0
* Huidige interesse in een baan	Heeft op dit moment werk	0	21	9
	Heeft geen werk, toont wel interesse in een baan	0	17	8
	Heeft geen werk, toont enige interesse in een baan	0	10	4
	Weet niet wat nodig is om een baan te behouden	0	5	2
	Onbekend	0	2	1
	NA	99	45	76
	Missing	0	0	0

Tabel B3.5 Domein vrije tijd

		2a (N=6.206)	2b (N=4.596)	Totaal (N=10.802)
Structurele vrijetijds- besteding binnen een vereniging	Vrijetijdsbesteding neemt vier of meer uur per week in beslag	32	20	27
	Vrijetijdsbesteding neemt twee tot vier uur per week in beslag	13	13	13
	Neemt nergens deel aan, maar toont wel interesse	37	36	36
	Is niet geïnteresseerd in deelname aan activiteiten	16	29	21
	Onbekend	2	2	2
	NA	0	0	0
	Missing	0	0	0
* Positieve vrijetijds- besteding buiten een vereniging	Vrijetijdsbesteding neemt vier of meer uur per week in beslag	49	28	40
	Vrijetijdsbesteding neemt twee tot vier uur per week in beslag	32	32	32
	Neemt nergens deel aan, maar toont wel interesse	10	19	14
	Is niet geïnteresseerd in deelname aan activiteiten	7	19	12
	Onbekend	2	3	2
	NA	0	0	0
	Missing	0	0	0
* Is er bij deze jeugdige sprake van een proble- matische vrijetijds- besteding?	Nee	70	31	54
	Enigszins	22	38	29
	Ja	7	29	16
	Onbekend	2	2	2
	NA	0	0	0
	Missing	0	0	0
* Oordeel jeugdige over de eigen financiële situatie	Voldoende geld	0	31	13
	Net genoeg geld	0	14	6
	Te weinig geld voor incidentele uitgaven	0	5	2
	Te weinig geld voor dagelijkse en maandelijkse uitgaven	0	3	1
	Te weinig geld voor dagelijkse, maandelijkse en incidentele uitgaven	0	5	2
	Onbekend	0	16	7
	NA	100	26	69
	Missing	0	0	0

			2a	2b	Totaal
			(N=6.206)	(N=4.596)	(N=10.802)
*	Manier waarop jeugdige met geld omgaat	Houdt aan het eind van de maand wel eens geld over en spaart	0	9	4
		Past uitgaven aan inkomsten: spaart niet en heeft geen schulden	0	33	14
		Heeft problemen met het omgaan met geld, heeft soms schulden	0	6	2
		Heeft veel problemen met het omgaan met geld, heeft vaak schulden	0	2	1
		Onbekend	0	25	11
		NA	100	26	69
		Missing	0	0	0

Tabel B3.6 Domein relaties

			2a (N=6.206)	2b (N=4.596)	Totaal (N=10.802)
*	Leeftijdgenoten met wie de jeugdige zijn tijd doorbrengt	Vooraf prosociaal	51	16	36
		Geen	1	2	2
		Prosociaal en antisociaal	41	62	50
		Vooraf antisociaal	4	17	10
		Lid van een bende	0	0	0
		Onbekend	3	2	3
		NA	0	0	0
		Missing	0	0	0
*	Bewondering voor en/of imiteren van antisociaal gedrag van leeftijdgenoten	Niet, jeugdige staat hier afwijzend tegenover en laat zelf ander gedrag zien	63	24	46
		Enigszins	29	51	38
		Wel	4	21	11
		Onbekend	4	4	4
		NA	0	0	0
		Missing	0	0	0
*	De mate waarin de jeugdige weerstand kan bieden aan de invloed van antisociale leeftijdgenoten	Heeft alleen omgang met prosociale leeftijdgenoten	27	6	18
		Biedt meestal weerstand tegen de invloed van antisociale leeftijdgenoten	43	23	35
		Biedt soms weerstand tegen de invloed van antisociale leeftijdgenoten	21	39	29
		Biedt zelden weerstand tegen de invloed van antisociale leeftijdgenoten	6	26	14
		Is de leider van antisociale leeftijdgenoten	0	2	1
		Onbekend	4	4	4
		NA	0	0	0
		Missing	0	0	0
*	Huidige positieve relaties met volwassenen, anders dan gezin of volwassenen die verbonden zijn aan werk of school	Positieve relaties met twee of meer volwassenen	1	38	17
		Positieve relatie met één volwassene	0	26	11
		Geen positieve relaties met volwassenen	0	23	10
		Onbekend	0	11	5
		NA	98	2	57
		Missing	0	0	0

			2a	2b	Totaal
			(N=6.206)	(N=4.596)	(N=10.802)
*	Huidige sociale binding met de gemeenschap	Sterke sociale binding	0	21	9
		Enigszins sociale binding	1	55	24
		Geen sociale binding	0	18	8
		Onbekend	0	5	2
		NA	98	2	57
		Missing	0	0	0
*	Is de jeugdige wel eens gepest?	Is nooit gepest	1	55	24
		Is wel eens gepest	1	23	10
		Is vaak gepest	0	10	4
		Onbekend	0	10	4
		NA	98	2	57
		Missing	0	0	0
*	Heeft de jeugdige wel eens gepest?	Heeft nooit gepest	1	49	21
		Heeft wel eens gepest	1	31	14
		Heeft vaak gepest	0	6	3
		Onbekend	0	12	5
		NA	98	2	57
		Missing	0	0	0
	Huidige relatie/verkering	Relatie/verkering met prosociaal persoon	0	17	7
		Geen relatie/verkering	1	68	30
		Relatie/verkering met antisociaal persoon	0	3	1
		Onbekend	0	10	4
		NA	98	2	57
		Missing	0	0	0

Tabel B3.7 Domein middelengebruik

			2a	2b	Totaal
			(N=6.206)	(N=4.596)	(N=10.802)
*	Alcoholgebruik jeugdige	Drinkt geen alcohol	50	49	49
		Drinkt wel eens alcohol, maar dit speelde geen rol bij het delict	37	40	38
		Alcoholgebruik speelde een rol bij het delict	12	10	11
		Onbekend	2	2	2
		NA	0	0	0
		Missing	0	0	0
		*	Mate van alcoholgebruik jeugdige	Zelden en weinig per keer	8
Soms en weinig per keer	10			13	11
Vaak, maar dan weinig per keer	2			2	2
Zelden, maar dan veel per keer	1			2	1
Soms, maar dan veel per keer	3			5	4
Vaak en veel per keer	2			4	3
Soms	7			4	6
Vaak	1			1	1
Nooit	16			8	12
Onbekend	1			3	2
NA	50			49	49
Missing	0			0	0
Problemen als gevolg van alcoholgebruik				Alcoholgebruik veroorzaakt geen problemen	
Problemen als gevolg van alcoholgebruik		Alcoholgebruik belemmert de omgang met prosociale vrienden			
Problemen als gevolg van alcoholgebruik		Alcoholgebruik van jeugdige veroorzaakt conflicten in het gezin			
Problemen als gevolg van alcoholgebruik		Alcoholgebruik draagt bij aan het criminele gedrag			
Problemen als gevolg van alcoholgebruik		Alcoholgebruik verstoort het leren op school			
Problemen als gevolg van alcoholgebruik		Alcoholgebruik veroorzaakt gezondheidsproblemen			
Problemen als gevolg van alcoholgebruik		Onbekend			
*	Drugsgebruik jeugdige	Gebruikt geen drugs	83	65	76
		Gebruikt wel eens drugs, maar dit speelde geen rol bij het delict	13	26	19
		Drugsgebruik speelde een rol bij het delict	2	6	4
		Onbekend	2	3	3
		NA	0	0	0
		Missing	0	0	0

			2a	2b	Totaal
			(N=6.206)	(N=4.596)	(N=10.802)
*	Mate van drugsgebruik jeugdige	Zelden en weinig per keer	2	4	3
		Soms en weinig per keer	3	5	4
		Vaak, maar dan weinig per keer	2	6	4
		Zelden, maar dan veel per keer	0	0	0
		Soms, maar dan veel per keer	0	1	1
		Vaak en veel per keer	1	6	3
		Soms	3	4	3
		Vaak	1	2	1
		Nooit	3	2	3
		Onbekend	1	4	2
		NA	85	67	77
		Missing	0	0	0
	Problemen als gevolg van drugsgebruik	Drugsgebruik veroorzaakt geen problemen			
	Problemen als gevolg van drugsgebruik	Drugsgebruik belemmert de omgang met prosociale vrienden			
	Problemen als gevolg van drugsgebruik	Drugsgebruik van jeugdige veroorzaakt conflicten in het gezin			
	Problemen als gevolg van drugsgebruik	Drugsgebruik draagt bij aan het criminele gedrag			
	Problemen als gevolg van drugsgebruik	Drugsgebruik verstoort het leren op school			
	Problemen als gevolg van drugsgebruik	Drugsgebruik veroorzaakt gezondheidsproblemen			
	Problemen als gevolg van drugsgebruik	Onbekend			
	Onderzoek naar alcohol- /drugsgebruik jeugdige	Geen onderzoek	2	91	40
		Gediagnosticeerd als geen probleemgebruiker	0	1	0
		Gediagnosticeerd als probleem- gebruiker	0	1	1
		Gediagnosticeerd als afhankelijk/ verslaafd	0	1	0
		Onbekend	0	2	1
		NA	98	4	58
		Missing	0	0	0
	Cursus/training voor alcohol-/drugsprobleem	Nooit een cursus/training gevolgd	2	89	39
		Vrijwillig een cursus/training gevolgd	0	1	1
		Een cursus/training gevolgd op verzoek van ouder(s)/verzor- ger(s)/school of een instantie	0	3	1
		Een cursus/training opgelegd door justitie	0	1	0
		Een cursus/training geweigerd of voortijdig beëindigd	0	1	0
		Onbekend	0	2	1
		NA	98	4	58
		Missing	0	0	0

		2a (N=6.206)	2b (N=4.596)	Totaal (N=10.802)
Deelname aan een alcohol/drugs behandelprogramma	Nooit behandeld voor alcohol/drugsprobleem	2	90	39
	Behandeld voor alcohol/drugsprobleem	0	3	1
	Een behandelprogramma geweigerd of voortijdig beëindigd	0	1	1
	Onbekend	0	2	1
	NA	98	4	58
	Missing	0	0	0
Gokgedrag jeugdige	Gokt niet	2	91	39
	Gokt wel, maar dit speelde geen rol bij het delict	0	2	1
	Gokken speelde een rol bij het delict	0	0	0
	Onbekend	0	4	2
	NA	98	4	58
	Missing	0	0	0
Mate van gokken jeugdige	Zelden en weinig per keer	0	0	0
	Soms en weinig per keer	0	0	0
	Vaak, maar dan weinig per keer	0	0	0
	Zelden, maar dan veel per keer	0	0	0
	Soms, maar dan veel per keer	0	0	0
	Vaak en veel per keer	0	0	0
	Soms	0	0	0
	Vaak	0	0	0
	Nooit	0	0	0
	Onbekend	0	0	0
	NA	100	98	99
	Missing			
Problemen als gevolg van gokken	Gokken veroorzaakt geen problemen			
Problemen als gevolg van gokken	Gokken belemmert de omgang met pro sociale vrienden			
Problemen als gevolg van gokken	Gokken van jeugdige veroorzaakt conflicten in het gezin			
Problemen als gevolg van gokken	Gokken draagt bij aan het criminele gedrag			
Problemen als gevolg van gokken	Gokken verstoort het leren op school			
Problemen als gevolg van gokken	Gokken veroorzaakt gezondheidsproblemen			
Problemen als gevolg van gokken	Onbekend			

Tabel B3.8 Domein geestelijke gezondheid

		2a (N=6.206)	2b (N=4.596)	Totaal (N=10.802)	
*	Is er sprake van een verstandelijke beperking?	Nee, IQ is gemeten en is > 85	46	38	43
		Waarschijnlijk niet, volgt met succes onderwijs op vmbo-tl/mavo-niveau of hoger	17	11	15
		Mogelijk (IQ is gemeten en is > 70 en < 85)	8	14	10
		Ja (IQ is gemeten en is hoger of gelijk aan 70 en lager dan 85 én een beperkt sociaal aanpassingsvermogen)	3	10	6
		Ja (IQ is gemeten en is lager dan 70)	3	8	5
		Onbekend	23	20	22
		NA	0	0	0
		Missing	0	0	0
	*	Is er een diagnose van psychische problemen die nu nog geldig is?	Nee	75	55
		Ja	22	42	30
		Onbekend	3	4	3
		NA	0	0	0
		Missing	0	0	0
*	Welke stoornissen	ADHD/ADD	13	22	
*	Welke stoornissen	ODD/CD	4	13	
*	Welke stoornissen	Anders	9	20	
*	Welke stoornissen	Onbekend	1	1	
	Is medicatie voorgeschreven?	Nee	7	19	12
		In het verleden, nu niet meer	4	6	5
			4	6	5
		Ja, en gebruikt het ook	8	11	10
		Ja, maar gebruikt het niet	2	6	4
		Onbekend	1	2	1
		NA	78	57	69
		Missing	0	0	0
	Staat de jeugdige onder behandeling van een psycholoog/psychiater?	Nee	87	80	84
		Ja	12	19	15
		Onbekend	1	1	1
		NA	0	0	0
		Missing	0	0	0
	Pijnklachten waarvoor geen lichamelijke oorzaak gevonden is bij medisch onderzoek	Geen pijnklachten	79	83	80
		Lichte pijnklachten	11	13	12
		Ernstige pijnklachten	1	1	1
		Onbekend	2	3	2
		NA	8	0	5
	Missing	0	0	0	

		2a (N=6.206)	2b (N=4.596)	Totaal (N=10.802)
Houden deze pijnklachten mogelijk verband met mishandeling		0	0	0
Stemming	Goed	84	68	77
	Enigszins problematisch	13	25	18
	Ernstig problematisch	2	5	3
	Onbekend	2	2	2
	NA	0	0	0
	Missing	0	0	0
Automutilatie	Heeft zichzelf nooit opzettelijk beschadigd	93	90	92
	Heeft zichzelf in het verleden wel eens opzettelijk beschadigd (meer dan zes maanden geleden)	3	5	4
	Heeft zichzelf recent opzettelijk beschadigd	1	3	2
	Onbekend	3	3	3
	NA	0	0	0
	Missing	0	0	0
* Gevaarlijke dingen vroeger	Nooit	69	58	65
	Soms	15	25	19
	Vaak	3	7	4
	Onbekend	5	10	7
	NA	8	0	5
	Missing	0	0	0
Suïcidale gedachten of gedragingen	Heeft geen suïcidale gedachten	93	87	90
	Heeft wel eens suïcidale gedachten	4	7	5
	Denkt serieus aan suïcide of heeft daarvoor een plan (gehad)	1	1	1
	Heeft een suïcidepoging gedaan	1	1	1
	Onbekend	2	4	3
	NA	0	0	0
	Missing	0	0	0
* Slachtoffer van verwaarlozing	Nee	92	85	89
	Ja	5	11	8
	Onbekend	3	3	3
	NA	0	0	0
	Missing	0	0	0
Signalen van verwaarlozing		0	0	0

			2a	2b	Totaal
			(N=6.206)	(N=4.596)	(N=10.802)
*	Lichamelijke mishandeling	Geen slachtoffer van lichamelijke mishandeling	85	78	82
		Lichamelijk mishandeld door iemand buiten het gezin	6	7	6
		Lichamelijk mishandeld door een gezinslid	5	10	7
		Ander + binnen gezin	1	1	1
		Onbekend	3	4	4
		NA	0	0	0
		Missing	0	0	0
		Signalen van verwaarlozing			
Emotionele (psychische) mishandeling					
Signalen van emotionele mishandeling					
*	Getuige van huiselijk geweld	Nee	83	71	78
		Ja	13	24	18
		Onbekend	4	5	5
		NA	0	0	0
		Missing	0	0	0
*	Ervaringen met geweld buiten het gezin	Geen ervaringen	65	50	58
		Lichte ervaringen	27	37	31
		Ernstige ervaringen	5	9	7
		Onbekend	3	5	4
		NA	0	0	0
		Missing	0	0	0
*	Seksueel misbruik	Geen slachtoffer van seksueel misbruik	94	91	93
		Seksueel misbruikt door iemand buiten het gezin	2	3	3
		Seksueel misbruikt door een gezinslid	0	1	1
		Ander + binnen gezin	0	0	0
		Onbekend	3	5	4
		NA	0	0	0
		Missing	0	0	0

Tabel B3.9 Domein attitude

			2a	2b	Totaal		
			(N=6.206)	(N=4.596)	(N=10.802)		
*	Accepteert verantwoordelijkheid voor anti-sociaal gedrag	Accepteert verantwoordelijkheid voor antisociaal gedrag	55	25	42		
		Accepteert gedeeltelijk verantwoordelijkheid voor antisociaal gedrag	23	31	26		
		Bagatelliseert, ontkent, rechtvaardigt, verexcuseert zichzelf of beschuldigt anderen	17	37	26		
		Vindt antisociaal gedrag acceptabel	1	4	2		
		Is trots op antisociaal gedrag	0	1	0		
		Onbekend	4	3	4		
		NA	0	0	0		
		Missing	0	0	0		
		*	Respect voor eigendom van anderen	Heeft respect voor eigendom van anderen	76	41	61
Heeft respect voor persoonlijk eigendom maar niet voor publiekseigendom	3			5	4		
Heeft tot op zekere hoogte respect voor persoonlijk eigendom	15			37	24		
Heeft geen respect voor eigendom	3			13	7		
Onbekend	3			4	3		
NA	0			0	0		
Missing	0			0	0		
*	Attitude tegenover autoriteitsfiguren			Heeft respect voor de meeste autoriteitsfiguren	69	33	53
				Heeft respect voor sommige autoriteitsfiguren	25	49	35
		Heeft geen respect voor autoriteitsfiguren	2	10	6		
		Zoekt de confrontatie met autoriteitsfiguren	2	7	4		
		Is vijandig tegenover de meeste autoriteitsfiguren	0	1	1		
		Onbekend	1	1	1		
		NA	0	0	0		
		Missing	0	0	0		
		*	Belangrijkste motief voor delictpleging(en)	Wraak			
*	Belangrijkste motief voor delictpleging(en)	Impuls					
*	Belangrijkste motief voor delictpleging(en)	Seksueel verlangen					
*	Belangrijkste motief voor delictpleging(en)	Geld, materieel gewin					

			2a	2b	Totaal
			(N=6.206)	(N=4.596)	(N=10.802)
*	Belangrijkste motief voor delictpleging(en)	Drugs			
*	Belangrijkste motief voor delictpleging(en)	Spanning, vermaak, voor de lol			
*	Belangrijkste motief voor delictpleging(en)	Status, acceptatie, aandacht			
*	Belangrijkste motief voor delictpleging(en)	Anders			
*	Belangrijkste motief voor delictpleging(en)	Onbekend			
	Belangrijkste emotie tijdens delictpleging(en)	Nerveus, bang, bezorgd, onzeker	0	14	6
		Opwindend, spanning	0	13	6
		Boosheid	0	22	9
		Onbezorgd of onverschillig	0	12	5
		Zelfverzekerd of trots	0	0	0
		Anders	0	11	5
		Onbekend	0	25	11
		NA	98	2	57
		Missing	0	1	1
*	Denkfouten	Heeft een reëel beeld van de wereld om zich heen en het eigen handelen hierin	0	13	6
		Maakt enigszins denkfouten	1	50	22
		Maakt veel denkfouten	0	31	14
		Onbekend	0	4	2
		NA	98	2	57
		Missing	0	0	0
*	Empathie, gewetenswroeging, sympathie of gevoel voor slachtoffer(s)	Heeft spijt van het delict, leeft met het slachtoffer mee	0	16	7
		Heeft enigszins spijt van het delict, leeft enigszins met het slachtoffer mee	1	26	12
		Heeft geen spijt van het delict, leeft niet met het slachtoffer mee	0	21	9
		Niet van toepassing (er is geen direct slachtoffer)	0	21	9
		Onbekend	0	13	6
		NA	98	2	57
		Missing	0	0	0
*	Problemen op het gebied van de morele ontwikkeling	Geen problemen, leeftijdsadequate morele ontwikkeling	1	27	12
		Enigszins problemen	1	43	19
		Wel problemen	0	0	0
		Onbekend	0	6	3
		NA	98	2	57
		Missing	0	22	10

			2a	2b	Totaal
			(N=6.206)	(N=4.596)	(N=10.802)
*	De mate waarin de jeugdige vindt dat wetten/regels/gangbare omgangsvormen in het maatschappelijk verkeer voor hem/haar gelden	Altijd	1	43	19
		Soms	1	40	18
		Niet, maar respecteert ze meestal wel	0	4	2
		Niet, en respecteert ze niet	0	6	3
		Onbekend	0	5	2
		NA	98	2	57
		Missing	0	0	0
	De mate waarin de jeugdige denkt controle te hebben over zijn/haar antisociale gedrag	Wel controle	1	35	16
		Enige controle	1	48	21
		Geen	0	9	4
		Onbekend	0	5	2
		NA	98	2	57
		Missing	0	0	0
*	Toekomstbeeld	Sterke wens tot een beter leven (zonder antisociaal gedrag)	1	47	21
		Enigszins de wens tot een beter leven	1	34	15
		Zwakke wens tot een beter leven	0	9	4
		Geen wens tot een beter leven	0	3	1
		Onbekend	0	5	2
		NA	98	2	57
		Missing	0	0	0
*	De mate waarin jeugdige bereid is te voldoen aan (de voorwaarden van) een maatregel of interventie gericht op gedragsverandering	Denkt dat hij/zij zal voldoen	1	63	27
		Is onzeker of hij/zij zal voldoen	0	20	9
		Denkt niet dat hij/zij zal voldoen	0	9	4
		Onbekend	0	7	3
		NA	98	2	57
		Missing	0	0	0

Tabel B3.10 Domein agressie

			2a	2b	Totaal
			(N=6.206)	(N=4.596)	(N=10.802)
*	De mate waarin jeugdige vindt dat schreeuwen en verbale agressie geschikt zijn voor het oplossen van een conflict	Zelden of nooit, jeugdige staat hier afwijzend tegenover	54	31	44
		Soms	32	49	39
		Vaak	5	19	11
		Onbekend	1	2	1
		NA	8	0	5
		Missing	0	0	0
*	De mate waarin jeugdige vindt dat vechten en fysieke agressie geschikt zijn voor het oplossen van een conflict	Zelden of nooit, jeugdige staat hier afwijzend tegenover	74	45	62
		Soms	22	46	32
		Vaak	2	8	4
		Onbekend	2	2	2
		NA	0	0	0
		Missing	0	0	0
*	Meldingen van gewelddadig gedrag	Geen meldingen	72	42	
*	Meldingen van gewelddadig gedrag	Gewelddadige uitbarstingen, ongecontroleerde boosheid	22	49	
*	Meldingen van gewelddadig gedrag	Vandalisme, vernieling van eigendommen	6	14	
*	Meldingen van gewelddadig gedrag	Wreedheid tegen dieren	0	0	
*	Meldingen van gewelddadig gedrag	Brandstichting	1	4	
*	Meldingen van gewelddadig gedrag	Weloverwogen iemand fysieke pijn toebrengen	4	10	
*	Meldingen van seksueel grensoverschrijdend of gewelddadig gedrag	Geen meldingen	99	95	
*	Meldingen van seksueel grensoverschrijdend of gewelddadig gedrag	Exhibitionisme	0	1	
*	Meldingen van seksueel grensoverschrijdend of gewelddadig gedrag	Voyeurisme	0	0	
*	Meldingen van seksueel grensoverschrijdend of gewelddadig gedrag	Melding van seks om macht uit te oefenen	0	2	
*	Meldingen van seksueel grensoverschrijdend of gewelddadig gedrag	Melding van seksueel agressief gedrag	1	3	
	Problemen met frustratietolerantie: hoe vaak is de jeugdige van slag of raakt de jeugdige overstuurd van kleine dingen	Zelden of nooit; jeugdige kan goed tegen kleine tegenslagen	1	29	13
		Soms	1	45	20
		Vaak	0	20	9
		Onbekend	0	4	2
		NA	98	2	57
		Missing	0	0	0

			2a	2b	Totaal
			(N=6.206)	(N=4.596)	(N=10.802)
Emotionele uitbarstingen	Zelden of nooit; jeugdige is overwegend rustig en emotioneel stabiel		1	31	14
	Soms		1	48	21
	Vaak		0	15	7
	Onbekend		0	4	2
	NA		98	2	57
	Missing		0	0	0
* Interpretatie van gedrag en bedoelingen van anderen in gewone neutrale situaties	Primair positief		1	60	26
	Primair negatief		0	20	9
	Primair vijandig		0	5	2
	Onbekend		0	13	6
	NA		98	2	57
	Missing		0	0	0

Tabel B3.11 Domein vaardigheden

			2a	2b	Totaal
			(N=6.206)	(N=4.596)	(N=10.802)
*	Probleemoplossing	Herkent probleemsituaties, bedenkt oplossingen en zet deze ook in	33	8	23
		Herkent probleemsituaties en bedenkt oplossingen	31	21	27
		Herkent probleemsituaties, maar bedenkt onvoldoende oplossingen	18	46	30
		Herkent probleemsituaties niet	7	22	13
		Onbekend	2	3	3
		NA	8	0	5
		Missing	0	0	0
*	Impulsiviteit, handelen alvorens na te denken	Gebruikt zelfcontrole, denkt meestal na alvorens iets te doen	28	6	19
		Enige zelfcontrole: denkt vaak na alvorens iets te doen	44	32	39
		Impulsief: denkt vaak niet na alvorens iets te doen	23	50	34
		Zeer impulsief: denkt gewoonlijk niet na alvorens iets te doen	3	11	6
		Onbekend	2	2	2
		NA	0	0	0
		Missing	0	0	0
	Beheerst/gebruikt alternatieven voor agressief gedrag	Gebruikt meestal alternatieven voor agressief gedrag (dit was soms)	31	37	34
		Gebruikt vaak alternatieven voor agressief gedrag	56	24	42
		Gebruikt vaak geen alternatieven voor agressief gedrag (dit was zelden)	7	23	14
		Beheerst onvoldoende alternatieven voor agressief gedrag (geen)	4	13	8
		Onbekend	2	2	2
		NA	0	0	0
		Missing	0	0	0
*	Beheerst/gebruikt vaardigheden voor het omgaan met anderen	Gebruikt meestal sociale vaardigheden (soms)	32	50	39
		Gebruikt vaak sociale vaardigheden	52	23	40
		Gebruikt vaak geen sociale vaardigheden (zelden)	4	16	9
		Beheerst onvoldoende sociale vaardigheden (geen)	3	10	6
		Onbekend	1	2	2
		NA	8	0	5
		Missing	0	0	0

			2a	2b	Totaal
			(N=6.206)	(N=4.596)	(N=10.802)
*	Beheerst/gebruikt vaardigheden voor het omgaan met moeilijke situaties	Gebruikt meestal vaardigheden voor moeilijke situaties (soms)	36	27	32
		Gebruikt vaak vaardigheden voor moeilijke situaties	33	8	22
		Gebruikt vaak geen sociale vaardigheden (zelden)	13	38	24
		Beheerst onvoldoende vaardigheden voor moeilijke situaties (geen)	6	25	14
		Onbekend	2	3	3
		NA	8	0	5
		Missing	0	0	0
		Beheerst/gebruikt vaardigheden voor het omgaan met gevoelens	1	27	12
		Gebruikt vaak vaardigheden voor omgaan met gevoelens	0	8	4
		Gebruikt vaak geen vaardigheden voor omgaan met gevoelens	1	33	14
		Beheerst onvoldoende vaardigheden voor omgaan met gevoelens	0	25	11
		Onbekend	0	5	2
		NA	98	2	57
		Missing	0	0	0
*	Denken in termen van oorzaak en gevolg	Denkt in termen van oorzaak en gevolg, stemt gedrag af op gewenste gevolgen	0	5	2
		Doorziet welke gevolgen bepaald gedrag heeft	0	15	6
		Begrijpt dat gedrag gevolgen heeft	1	62	27
		Begrijpt niet dat gedrag gevolgen heeft	0	13	6
		Onbekend	0	3	1
		NA	98	2	57
		Missing	0	0	0
	Doelen stellen	Stelt realistische doelen	1	19	9
		Stelt enigszins realistische doelen	1	49	21
		Stelt onrealistische doelen	0	12	5
		Stelt geen doelen	0	12	5
		Onbekend	0	6	3
		NA	98	2	57
		Missing	0	0	0

		2a (N=6.206)	2b (N=4.596)	Totaal (N=10.802)
Inschatting sociale situaties en keuze van gedrag	Kan de meest geschikte tijd en plaats kiezen voor het gebruik van de meest adequate pro-sociale vaardigheid	0	15	6
	Kan de meest adequate vaardigheid kiezen, maar niet de meest geschikte tijd en plaats	0	14	6
	Kan een situatie analyseren, maar kan geen keuze maken voor het gebruik van de meest adequate prosociale vaardigheid	1	39	17
	Kan een situatie niet analyseren	0	21	9
	Onbekend	0	10	4
	NA	98	2	57
	Missing	0	0	0
* Herkent en heeft controle op externe triggers (gebeurtenissen of situaties) die tot problemen kunnen leiden	Heeft actief controle op externe triggers	0	6	2
	Herkent externe triggers	1	47	21
	Herkent externe triggers niet	1	38	17
	Onbekend	0	7	3
	NA	98	2	57
	Missing	0	0	0
Herkent en heeft controle op interne triggers (gedachten, emoties of behoeften) die tot problemen kunnen leiden	Heeft actief controle op interne triggers	0	6	2
	Herkent interne triggers	1	44	19
	Herkent interne triggers niet	1	40	17
	Onbekend	0	9	4
	NA	98	2	57
	Missing	0	0	0

Bijlage 4 Model fit statistieken voor de LPA

Bij het kiezen van een LPA model wordt er gekeken naar verschillende zogenoemde 'fit statistieken'. Modellen met 1 t/m x profielen wordt gerund en vervolgens vergeleken op basis van de fit statistieken. Het model met de beste fit heeft de kleinste loglikelihood statistiek. Daarnaast heeft het model met het kleinste AIC en BIC waarde de voorkeur. Bij LPA worden echter, in tegenstelling tot latent class analysis, sommige fit statistieken steeds 'beter' bij het oplopen van het aantal profielen. Dit komt doordat in LPA continu geobserveerde variabelen worden gebruikt. Dit betekent dat er veel informatie beschikbaar is. Iedereen in een steekproef heeft in principe zijn eigen uniek patroon van protectieve en risicoscores. Het perfecte model statistisch gezien zou het model zijn met het aantal profielen gelijk aan het aantal individuen in de steekproef zijn. Om toch tot een keuze te komen voor een zuiniger en te interpreteren model wordt er bij LPA naar het verschil in AIC en BIC tussen het model met x profielen en het model met x-1-profielen gekeken. Als de verschillen geplot worden, kijken we waar de 'elleboog' in de plot is, dat wil zeggen een groter verschil met het bovenste model. Daarnaast moet de entropy zo dicht mogelijk bij 1 liggen. Wanneer de entropy boven 0,8 ligt, is er sprake van een goede scheiding tussen de profielen. De BLRT moet significant zijn en het model met +1-profiel niet significant, wederom is dit een eis welke bij de LPA vaak niet gevuld wordt. De minimum en maximum gemiddelde latent profile probabilities moet zo dicht mogelijk bij de 1 zijn. In tabel B3.3 en B3.4 zijn de gemiddelde latent profile probabilities van alle profielen weergegeven.

De keuze voor een model wordt niet alleen op basis van fit statistieken gemaakt, maar moet ook substantief betekenisvol zijn. Er wordt bijvoorbeeld gekeken naar de gemiddelde scores op de geobserveerde variabelen voor elke profiel. Op basis daarvan kan een beslissing gemaakt worden of inhoudelijk nuttige informatie wordt gewonnen door het toevoegen van een extra profiel. Er kan ook gekeken worden naar de grote van de profielen, dat wil zeggen hoeveel individuen tot elk profielen behoren. Als een of meerdere profielen te klein zijn, kan dit een indicatie zijn dat die (extra) profielen minder inhoudelijk betekenisvol zijn. Uiteindelijk is er een voorkeur voor het meest zuinige model.

Tabel B4.1 LPA-model fit statistieken voor de 2a-groep op basis van de protectieve en risicoscores

Aantal profielen	Loglikeli- hood	Verschil met model			Verschil met model			entropy	BLRT	p	prob-min	prob-max	n-min	n-max
		AIC	boven	BIC	boven	df								
1	-140.115	280.294		280.509,3		32	1	na	na	1	1	1	1	
2	-127.489	255.075,5	25.218,5	255.405,4	25.103,9	49	0,924	25.253,07	0,0099	0,96	0,985	0,288	0,712	
3	-123.977	248.085	6.990,5	248.529,1	6.876,3	66	0,894	7.024,192	0,0099	0,93	0,964	0,122	0,523	
4	-122.696	245.557,8	2.527,2	246.199,2	2.329,9	83	0,879	4.209,152	0,0099	0,902	0,959	0,081	0,425	
5	-120.839	241.878,7	3.679,1	242.551,4	3.647,8	100	0,876	2.615,905	0,0099	0,855	0,965	0,087	0,408	
6	-118.960	238.153,3	3.725,4	238.940,5	3.610,9	117	0,892	1.903,65	0,0099	0,862	0,992	0,052	0,404	
7	-118.268	236.804,1	1.349,2	237.705,6	1.234,9	134	0,896	1.385,58	0,0099	0,779	0,991	0,051	0,358	
8	-117.322	234.946,2	1.857,9	235.962,1	1.743,5	151	0,891	1.072,968	0,0099	0,835	0,99	0,05	0,384	
9	-116.792	233.920,2	1.026	235.050,4	911,7	168	0,895	1.055,585	0,0099	0,834	0,989	0,047	0,378	
10	-116.416	233.202,1	718,1	234.446,8	603,6	185	0,897	1.880,085	0,0099	0,78	0,987	0,035	0,334	

Tabel B4.2 LPA-model fit statistieken voor de 2b-groep op basis van de protectieve en risicoscores

Aantal profielen	Loglikeli-hood	AIC	Verschil met model boven	BIC	Verschil met model boven	df	entropy	BLRT	p	prob-min	prob-max	n-min	n-max
1	-104.176	208.416,3		208.985,9		32							
2	-95.743	191.584	16.832,3	191.899,2	17.086,7	49	0,892	16.865,45	0,0099	0,955	0,977	0,381	0,619
3	-94.198,1	188.528,3	3.055,7	188.952,7	2.946,5	66	0,93	5.392,576	0,0099	0,958	0,975	0,17	0,506
4	-92.073,3	184.312,6	4.215,7	184.846,4	4.106,3	83	0,903	1.579,922	0,0099	0,934	0,983	0,168	0,383
5	-91.533,7	183.307,3	1.005,3	183.950,5	895,9	100	0,864	1.044,272	0,0099	0,84	0,982	0,164	0,258
6	-90.941,5	182.117	1.190,3	182.869,5	1.081	117	0,856	1.424,268	0,0099	0,836	0,983	0,119	0,313
7	-90.451,5	181.171	946	182.032,9	836,6	134	0,835	3.274,443	0,0099	0,801	0,95	0,112	0,195
8	-90.027,3	180.356,6	814,4	181.327,8	705,1	151	0,843	896,1723	0,0099	0,811	0,95	0,055	0,169
9	-88.618,5	177.573	2.783,6	178.653,5	2.674,3	168	0,845	839,7073	0,0099	0,8	0,964	0,065	0,178
10	-88.133,5	176.636,9	936,1	177.826,8	826,7	185	0,855	730.4151	0,0099	0,799	0,966	0,053	0,147

* Noot: AIC: Akaike information criteria; BIC: Bayesian information criteria; BLRT: Bootstrap likelihood ratio test; prob-min en prob-max: minimum/maximum van de gemiddelde latent profile probabilities; n-min en n-max: proportie van de steekproef die hoort tot de kleinste/grootste profiel op basis van de hoogste latent profile probabilities.

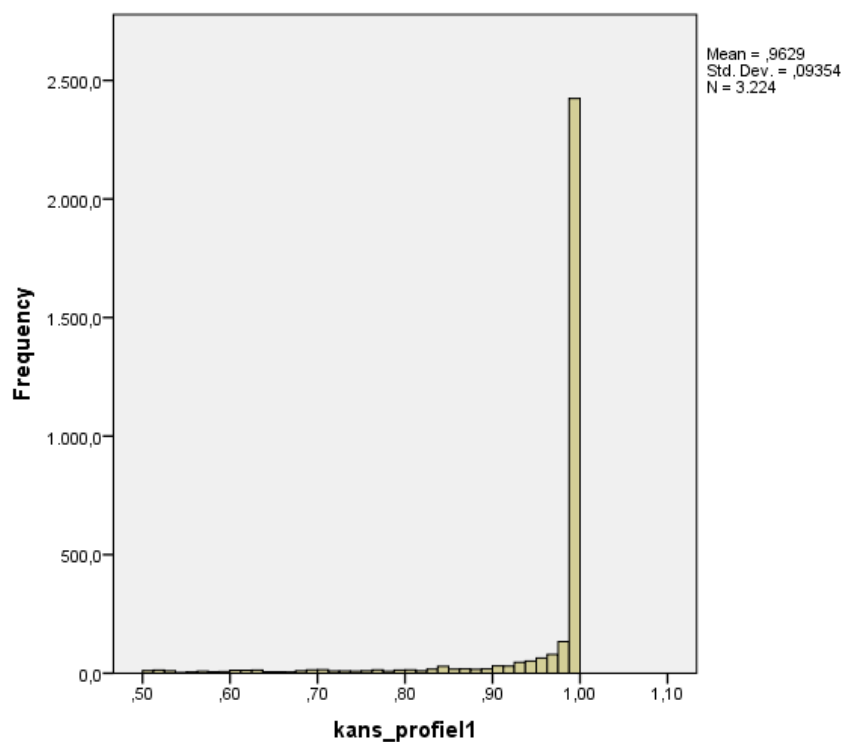
Tabel B4.3 Gemiddelde kansen om in profielen te vallen (posterior probabilities), 2a-groep

	Kans	SD
Profiel 1	0,963	0,094
Profiel 2	0,932	0,12
Profiel 3	0,954	0,107

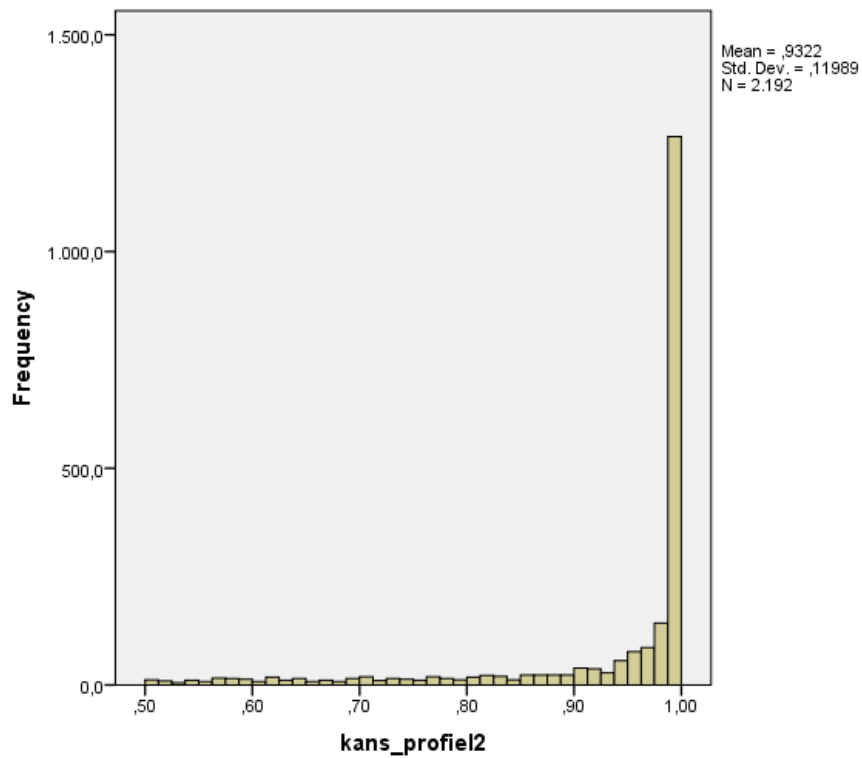
Tabel B4.4 Gemiddelde kansen om in profielen te vallen (posterior probabilities), 2b-groep

	Kans	SD
Profiel 1	0,947	0,114
Profiel 2	0,929	0,12
Profiel 3	0,985	0,065
Profiel 4	0,937	0,117

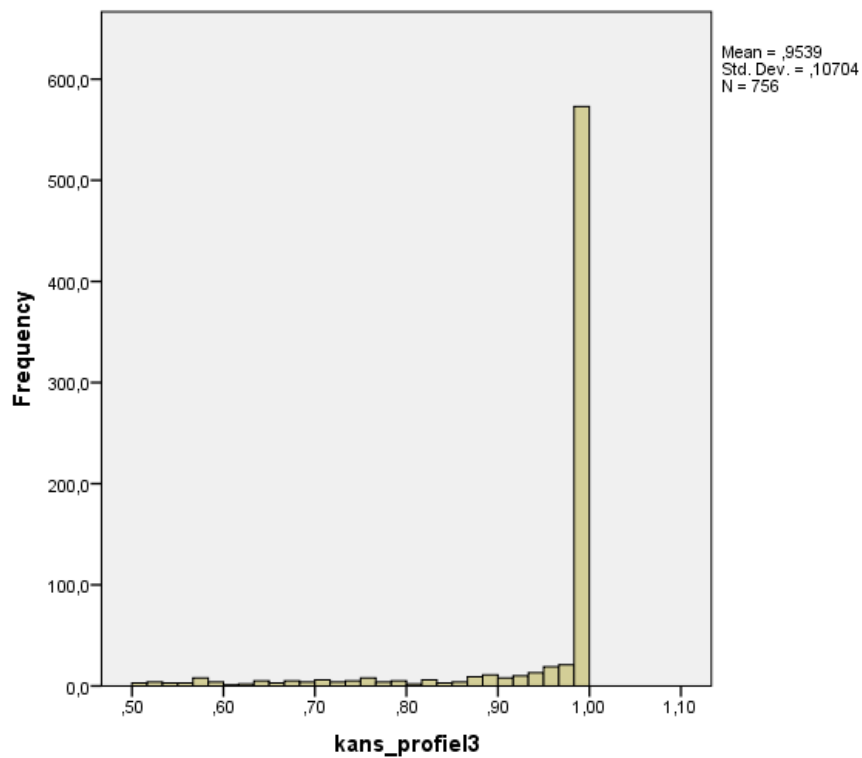
Figuur B4.1 Gemiddelde posterior probabilities laag-risicoprofiel 2a-groep

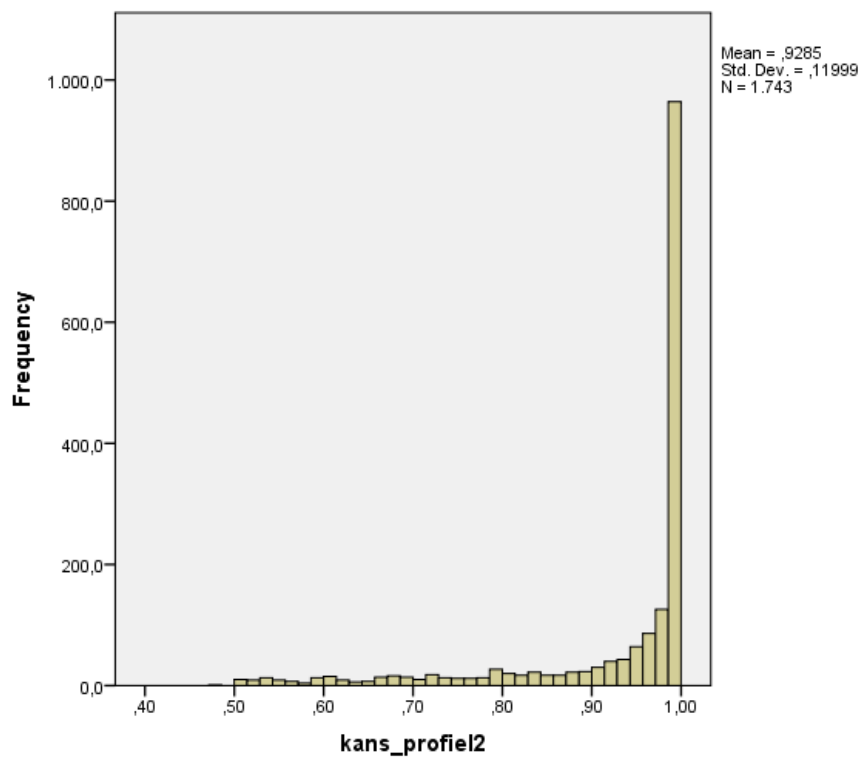
Figuur B4.2 Gemiddelde posterior probabilities midden-risicoprofiel 2a-groep

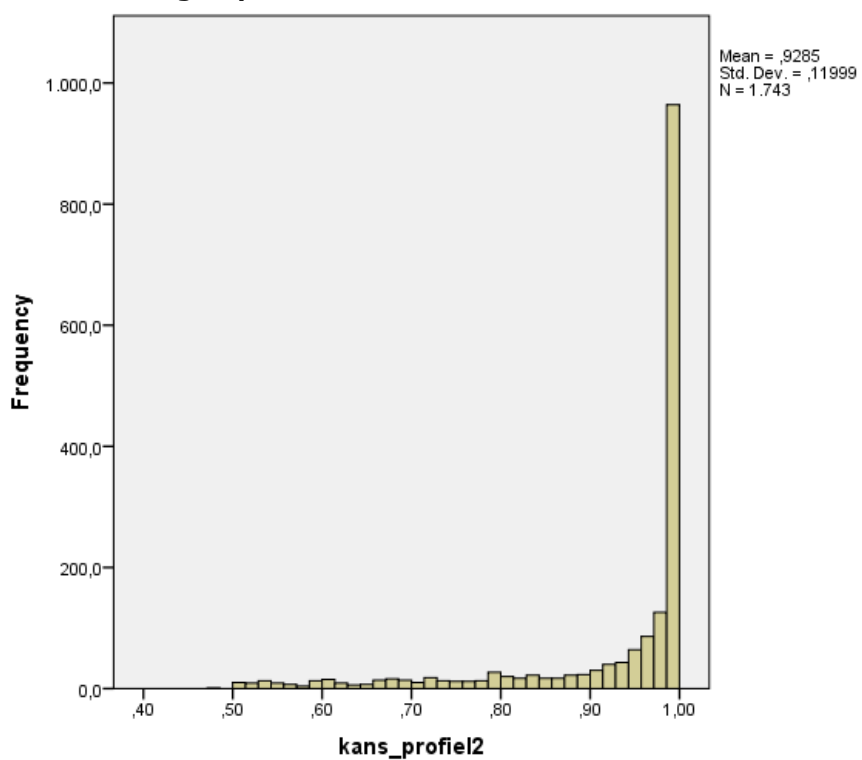
Figuur B4.3 Gemiddelde posterior probabilities hoog-risicoprofiel 2a-groep

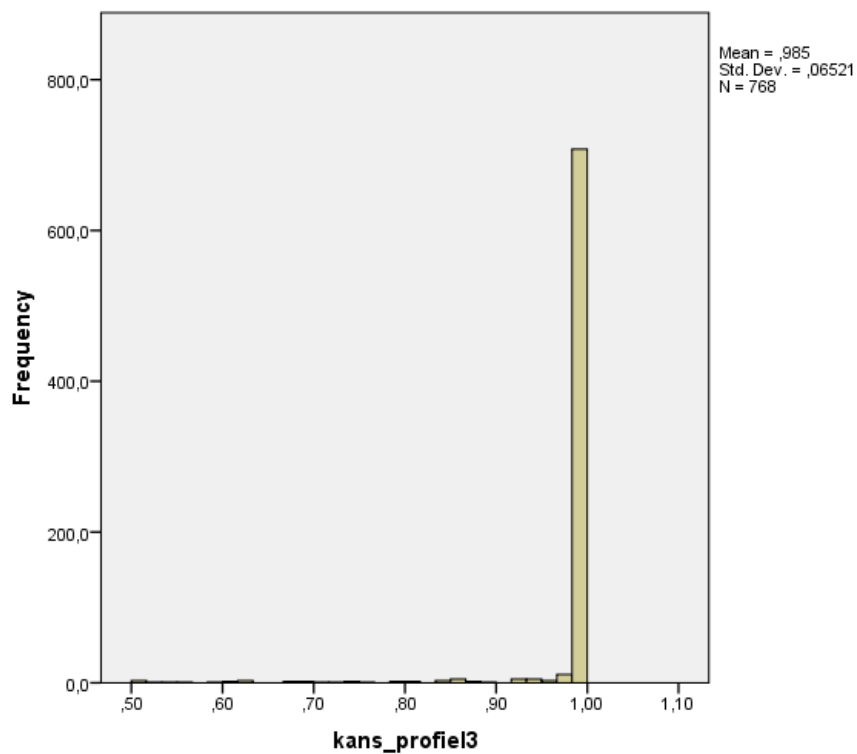
Figuur B4.4 Gemiddelde posterior probabilities laag-risico- profiel 2b-groep

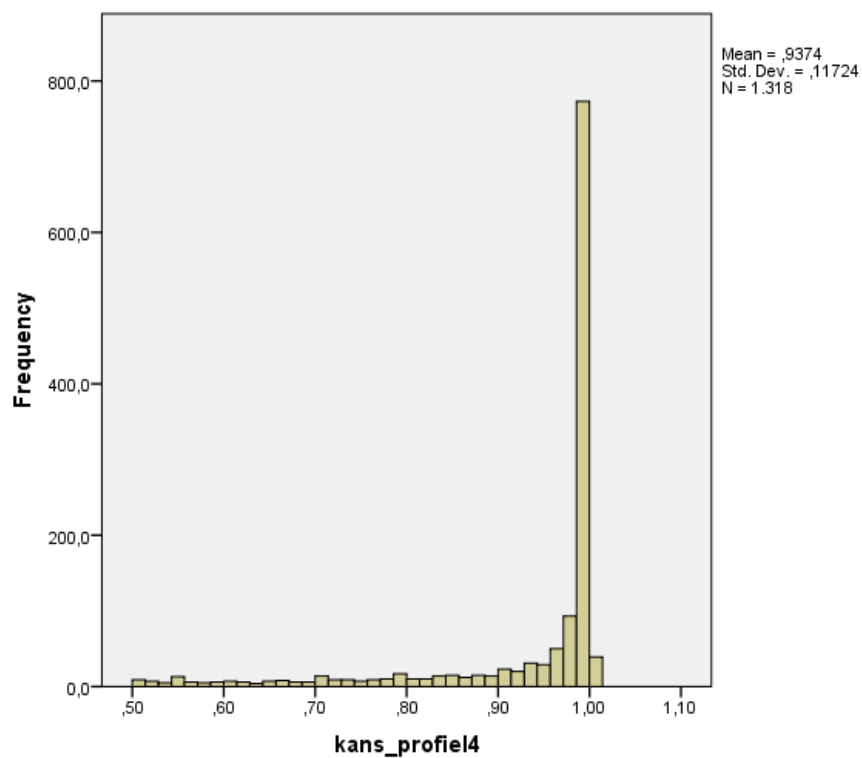
Figuur B4.5 Gemiddelde posterior probabilities midden-risicoprofiel 2b-groep

Figuur B4.6 Gemiddelde posterior probabilities hoog-risicoprofiel 1 2b-groep

Figuur B4.7 Gemiddelde posterior probabilities hoog-risicoprofiel 2 2b-groep

Bijlage 5 Beschrijving van de LIJ-items per profiel

Uitgelicht zijn de items die in het normeringsonderzoek meetellen voor de protectieve/riscoscores en waarbij hoge scores en/of grote of juist kleine verschillen tussen de profielen naar voren komen.

Tabel B5.1 LIJ-items uitgesplits naar profiel

	2a			2b			
	Laag- risico	Midden -risico	Hoog- risico	Laag- risico	Midden -risico	Hoog- risico 1	Hoog- risico 2
Gezin							
Beschermende factoren							
Huidige woonsituatie: woont in een gezin	97	90	72	95	87	68	77
Aanwezigheid van ouderlijk toezicht, passend bij de leeftijd: meestal wel	93	75	39	87	59	37	27
Ouder(s)/verzorger(s) stelt/stellen regels op: meestal wel	94	72	31	86	63	39	28
Opleidingsniveau vader: hoger (havo, vwo, hbo, wo)				14	8	8	3
Beroepsniveau vader: hoger beroepsniveau				11	6	8	3
Beroepsniveau moeder: hoger beroepsniveau				9	4	6	2
Voldoende financiële middelen voor reguliere uitgaven				62	43	34	26
Ondersteunend netwerk voor het gezin				68	40	27	20
Risicofactoren							
Leefgroep/tehuis/pleeggezin verleden	5	15	35	10	18	45	36
Bestrafing van ongewenst gedrag door ouder(s)/verzorger(s): inconsequent bestraffing	1	6	16	3	9	13	22
Detentieverleden vader	2	4	5	3	4	3	6
Detentieverleden moeder	1	1	1	1	1	1	2
De jeugdige is wel eens uit huis geplaatst				8	18	45	37
Er is sprake (geweest) van een kinderbeschermingsmaatregel				11	22	45	44
Ouders bagatelliseren, ontkennen, verexcuseren, praten het antisociale gedrag goed of geven anderen/omstandigheden de schuld				8	13	7	18
Financiële problemen, schulden				9	12	14	18
Lichamelijke gezondheidsproblemen vader				11	11	9	12
Lichamelijke gezondheidsproblemen moeder				16	16	17	18
Conflicten tussen gezinsleden worden vermeden				5	8	10	16
Geen beloning van gewenst gedrag				3	5	9	12

	2a			2b			
	Laag- risico	Midden -risico	Hoog- risico	Laag- risico	Midden -risico	Hoog- risico 1	Hoog- risico 2
School							
Beschermende factoren							
Aantal dagen dagbesteding (school, stage en/of werk) per week 5 dagen op school	97	89	74	93	87	72	72
De jeugdige hecht belang aan onderwijs	88	56	24	79	46	27	18
De jeugdige staat ingeschreven in hoger niveau onderwijs	14	5	2	8	3	1	1
Schoolprestaties zijn voldoende tot goed	83	64	36	77	58	43	36
Inschatting van de school dat de jeugdige waarschijnlijk wel met een diploma de school positief zal afsluiten				64	32	19	11
Risicofactoren							
Aantal dagen dagbesteding (school, stage en/of werk) per week 2 of minder dagen op school	1	6	20	4	8	19	20
Voortijdig schoolverlater	<1	2	8	2	3	3	2
Geschorst/van school gestuurd/afgelopen 6 maanden niet op school	4	12	31	8	17	34	35
Hecht geen belang aan onderwijs/opleiding	1	3	15	2	6	18	22
Volgt speciaal onderwijs	9	22	39	12	21	30	45
Speciaal onderwijs door psy-/gedragsstoornis	4	13	26	7	21	25	34
Vertoont (soms) negatief gedrag op school	14	44	58	22	54	48	66
Spijbelt vaak	3	9	23	7	17	24	27
Eén of meer verwijderingen uit de les in de afgelopen 6 maanden				24	42	38	51
Eén of meer keer geschorst in de afgelopen 6 maanden				13	24	20	32
Jonger dan 13 jaar bij de eerste schorsing				0	1	1	2
Inschatting van de school dat de jeugdige waarschijnlijk niet met een diploma de school positief zal afsluiten				3	9	12	17
Werk/vrije tijd							
Beschermende factoren							
4 of meer uur per week vrijetijdsbesteding	63	39	19	51	32	17	15
De jeugdige heeft laten zien in staat te zijn een baan te behouden				41	19	16	7
De jeugdige heeft momenteel werk				41	22	18	12
Eigen oordeel jeugdige over financiële situatie: voldoende geld				52	33	24	19
Risicofactoren							
Niet geïnteresseerd in deelname aan activiteiten	2	7	26	5	11	29	32
Problematische vrijetijdsbesteding	<1	4	40	1	13	48	54
De jeugdige weet niet wat nodig is om een baan te behouden				2	6	17	16
Eigen oordeel jeugdige over financiële situatie: te weinig geld voor dagelijkse, maandelijkse en incidentele uitgaven				4	6	32	15
De jeugdige heeft veel problemen met het omgaan met geld, heeft vaak schulden				<1	1	6	2

	2a			2b			
	Laag- risico	Midden -risico	Hoog- risico	Laag- risico	Midden -risico	Hoog- risico 1	Hoog- risico 2
Relaties							
Beschermende factoren							
Vooraf prosociale leeftijdgenoten met wie jeugdige zijn tijd doorbrengt	81	23	5	58	14	5	2
De jeugdige staat afwijzend tegenover anti- sociaal gedrag van leeftijdsgenoten en laat zelf ander gedrag zien	90	41	9	73	23	12	3
Jongere heeft alleen omgang met prosociale leeftijdgenoten				29	3	1	<1
De jeugdige heeft positieve relaties met twee of meer volwassenen				63	42	31	23
Sterke sociale binding met de gemeenschap				55	21	10	7
De jeugdige is vaak gepest (protectief!)				9	9	12	11
Risicofactoren							
Vooraf antisociale leeftijdgenoten met wie jeugdige zijn tijd doorbrengt	0	2	27	1	6	30	34
De jeugdige heeft bewondering voor en/of imiteert antisociaal gedrag van leeftijdsgenoten	0	3	25	<1	12	28	42
De jeugdige biedt soms/zelden weerstand tegen de invloed van antisociale leeftijd- genoten.	6	40	77	16	65	79	84
De jeugdige heeft geen positieve relaties met volwassenen				7	17	30	37
Geen sociale binding met de gemeenschap				4	9	28	32
De jeugdige heeft vaak gepest				1	4	4	12
Middelengebruik							
Risicofactoren							
Frequentie van alcoholgebruik: vaak	5	4	6	4	5	18	6
Mate van alcoholgebruik: veel per keer	5	5	5	6	6	26	6
Frequentie van drugsgebruik: vaak	1	4	13	2	1	70	2
Mate van drugsgebruik: veel per keer	0	1	4	1	1	36	1
Gezondheidszorg							
Risicofactoren							
Er is sprake van een verstandelijke beperking bij de jeugdige	2	7	25	6	13	16	29
Er is een diagnose van psychische problemen die nu nog geldig is	13	26	46	23	37	57	50
Vastgestelde stoornis ODD/CD	1	5	15	4	10	19	20
De jeugdige deed gevaarlijke dingen vroeger	1	3	8	16	27	45	39
De jeugdige is slachtoffer van verwaarlozing	2	6	17	4	8	18	16
De jeugdige is mishandeld door iemand binnen of buiten gezin	8	13	24	11	15	26	21
De jeugdige is getuige van huiselijk geweld	7	17	28	12	19	31	32
De jeugdige heeft ernstige ervaringen met geweld buiten gezin	3	5	11	6	7	12	11
De jeugdige is seksueel misbruikt door gezinlid	<1	1	1	1	1	2	1

	2a			2b			
	Laag- risico	Midden -risico	Hoog- risico	Laag- risico	Midden -risico	Hoog- risico 1	Hoog- risico 2
Attitudes							
Beschermende factoren							
De jeugdige accepteert verantwoordelijkheid voor antisociaal gedrag	76	39	13	58	28	18	6
De jeugdige heeft respect voor autoriteitsfiguren	93	53	13	80	38	20	5
De jeugdige heeft een reëel beeld van de wereld om zich heen en het eigen handelen hierin				45	10	5	1
De jeugdige heeft spijt van het delict, leeft met het slachtoffer mee				37	18	13	4
De mate waarin de jeugdige vindt dat wetten en regels en de gangbare omgangsvormen in het maatschappelijke verkeer voor hem/haar gelden: altijd				86	51	27	16
Sterke wens tot een beter leven (zonder anti-sociaal gedrag)				86	54	39	21
Risicofactoren							
Minimaliseert, ontkent, rechtvaardigt, ver-excuseert zichzelf of beschuldigt anderen voor antisociaal gedrag	8	22	45	13	30	37	59
De jeugdige heeft geen respect voor autoriteitsfiguren	<1	2	15	1	4	14	20
De jeugdige zoekt de confrontatie met autoriteitsfiguren of is vijandig tegenover de meeste autoriteitsfiguren	<1	4	10	1	4	10	17
De jeugdige maakt veel denkfouten				2	16	42	62
De jeugdige heeft geen spijt van het delict, leeft niet met het slachtoffer mee				7	14	25	36
De jeugdige heeft problemen op het gebied van morele ontwikkeling				18	48	47	48
De mate waarin de jeugdige vindt dat wetten en regels en de gangbare omgangsvormen in het maatschappelijke verkeer voor hem/haar gelden: niet, en respecteert ze niet				0	1	11	15
Zwakke of geen wens tot een beter leven				1	4	16	25
De jeugdige denkt niet dat hij/zij zal voldoen aan een maatregel of interventie gericht op gedragsverandering				2	3	13	18

	2a			2b			
	Laag- risico	Midden -risico	Hoog- risico	Laag- risico	Midden -risico	Hoog- risico 1	Hoog- risico 2
Agressie							
Beschermende factoren							
Vindt schreeuwen en verbale agressie zelden/ nooit goed voor oplossen van een conflict	75	37	13	75	32	20	11
Vindt vechten en fysieke agressie zelden/nooit geschikt	92	64	30	79	52	34	22
Geen meldingen van gewelddadig gedrag	84	66	38	67	48	29	26
Risico factoren							
Vindt schreeuwen vaak een geschikte oplossing van een conflict	1	4	25	2	11	27	34
Vindt vechten en fysieke agressie soms geschikt	8	31	54	20	43	53	60
Melding van vandalisme, vernieling van eigendommen	3	6	15	5	10	20	20
De jeugdige beheerst geen alternatieven voor agressief gedrag				1	8	17	24
De jeugdige interpreteert gedrag van anderen in gewone neutrale situaties primair negatief of vijandig				3	15	33	45
Vaardigheden							
Beschermende factoren							
Herkent probleemsituaties, bedenkt oplossingen	87	50	10	73	28	23	7
Gebruikt zelfcontrole, denkt meestal na alvorens iets te doen	45	12	1	45	45	45	45
Gebruikt vaak sociale vaardigheden voor het omgaan met anderen	71	37	12	51	22	19	9
Gebruikt vaak vaardigheden voor moeilijke situaties	52	16	3	29	5	4	1
Denkt in termen van oorzaak en gevolg, stemt gedrag af op gewenste gevolgen				22	2	3	1
Heeft actief controle op gebeurtenissen of situaties die tot problemen kunnen leiden				24	3	2	1
Risicofactoren							
Herkent probleemsituaties niet	1	7	28	3	18	24	39
Zeer impulsief: denkt gewoonlijk niet na alvorens iets te doen	<1	3	16	1	7	14	20
Gebruikt zelden of geen sociale vaardigheden voor het omgaan met anderen	1	7	12	3	7	25	49
Gebruikt zelden of geen vaardigheden voor moeilijke situaties	5	26	65				
Begrijpt niet dat gedrag gevolgen heeft				2	9	14	26